

1979-02-16

11.121-615-74

Enköpings kommun
Box 901
199 01 ENKÖPING

LÄNSSTYRELSEN, Uppsala
Planenheten
Ink. 2 03. 79.
D:nr

Naturreseptat på fastigheten Hjulsta 3:4, Enköpings kommun
(3 bilagor)

Beskrivning av reservatet

Reservatets benämning: Tedaröns naturreseptat

Kommun: Enköping

Socken: Enköpings-Näs

Fastighet: Hjulsta 3:4

Lägesbeskrivning: Reservatet är beläget ca 14 km sydsydväst om Enköping i Hjulstafjärden inom Mälaren. Läget framgår av bifogade karta i skala 1:50 000, bilaga A.

Fastighetskoordinaten är x6601220, y1566030

Topografiska kartbladet 1171. (11 H SV)

Ekonomiska kartbladet 11703

Gränser: Reservatet, som utgörs av hela fastigheten Hjulsta 3:4, omfattar land samt vattenområde och bottenar avgränsade enligt 1 kap jordabalken och har med heldragen svart begränsningslinje utmärkts på till detta beslut fogad karta i skala 1:10 000, bilaga B.

Areal: 207 ha

Därav landareal: 90,9 ha

Naturvårdsförvaltare: Enköpings kommun i samråd med skogsvårdsstyrelsen

Markägare: Enköpings kommun

Naturbeskrivning

Reservatet omfattar Tedarön jämte några intilliggande mindre holmar Oxskären, Notholm och Biskopen i Mälaren.

Tedarön är en upp till 20 meter hög, småkuperad moränö med här och var berg i dagen. Större partier med lermark finns i nordväst och sydost. Stränderna är här i allmänhet sank och vassiga. På Bredskär, Holmudden och nordväst om Tedarudden finns dock strandhällar med goda badmöjligheter.

Centralt på Tedarön växer barrskog med växlande lövträdsinslag. Den övergår i väster och öster kring de öppna ängarna i en alltmer ädel-lövträdsdominerande lövskog. Lövskogsmarken har framtill 1955 varit betad. På den östra delen av ön har betet numera återupptagits.

På ön fanns tidigare två torpställen. Av det i norr belägna Tedarö-torp - tidigare benämt Fiskartorpet - finns byggnaderna kvar i huvudsak i oförändrat skick. Av torpet på Tedarudden finns nu endast ladan kvar. Mellan torpställena låg en undantagsstuga som kallades Mösters täppa. Torparen på Tedarudden slutade 1921 och all odlad jord kom där-efter att tillhöra Tedarötorp som var i drift fram till 1955.

På ön finns även flera fornlämningar omfattande bl a gravfält.

Tedarön uppvisar flera intressanta vegetationstyper som lundartade ädellövskog, betade och obetade ängsmarker av olika slag.

Ön är dessutom fågelrik med bl a näktergal, stenknäck, skogsduva, nötkråka och med rovfåglar som fiskgjuse, ormråk och brun kärrhök. I vassarna och på de små holmarna häckar bl a kanadagås och flera arter sim- och dykänder. Av större vilt förekommer rådjur, grävling och rävar allmänt och tillfälligtvis även älg och kronhjort.

Reservatet nås endast sjövägen. Utlåning av roddbåtar planeras vid den närbelägna Gubbudden på fastlandssidan. Enklare anordningar för rekreation och friluftsliv kommer att anordnas, såsom strövstigar, sanitära anordningar, grillplatser och regnskydd.

Grund för beslutet

Syftet med reservatet är att bevara en fågelrik och botaniskt intressant Mälarens ö med bland annat lundartade bestånd av ädellövträd och öppna, delvis betade ängsmarker. De möjligheter området erbjuder för friluftsliv, forskning och undervisning ska samtidigt tillvaratas

./A,B MED STÖD AV 7 § NATURVÅRDSLAGEN (1964:822) FÖRKLARAR LÄNSSTYRELSEN DET OMRÅDE SOM UTMÄRKTS PÅ BIFOGADE KARTOR SOM NATURRESERVAT (bilaga A och B).

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser ska gälla beträffande reservatet.

A *Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.*

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar ska förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att spränga, schakta, dika, gräva eller utfylla,
2. plöja eller utföra annan markbearbetning annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
3. anordna upplag annat än tillfälligt för skogs- eller jordbrukets behov eller i samband med reservatets övriga skötsel,
4. anlägga väg, stig, brygga eller därmed jämförlig anordning annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
5. uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning annat än i enlighet med fastställd skötselplan,

6. uppföra stängsel eller hägnader annat än för jordbrukets behov,
7. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och fridlysningstavlor undantagna,
8. använda kemiska bekämpningsmedel,
9. tillföra växtnäringsämnen annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
10. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsvårdande åtgärd i såväl skogsmark, bryn som betesmark annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
11. inplantera för reservatet främmande växt- eller djurarter,
12. jaga utöver vad som framgår av fastställd skötselplan.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

13. riva befintlig byggnad eller anläggning eller väsentligt ändra befintlig byggnads eller anläggnings användningssätt eller yttre utseende,
14. dra fram mark- eller luftledning.

Dessutom gäller

15. Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B *Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.*

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom reservatet som framgår av till detta beslut fogad skötselplan (bilaga C).

C *Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet.*

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar ska förbud gälla att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, skada vegetationen i övrigt t ex genom att gräva upp växter såsom ris, örter, gräs, mossor eller lavar,

3. plocka blommor, gräs, mossor eller lavar,
4. medvetet störa djurlivet, exempelvis genom att klättra i boträd eller från nära håll fotografera fågelbo eller annan boplats,
5. medföra hund som ej är kopplad,
6. inom särskilda, med bojar eller skyltar markerade badområden åka eller förtöja båt,
7. för längre tid än två dygn förtöja eller förankra båt vid samma strand på sådant sätt att andras möjlighet att nyttja värdefull båtplats hindras eller försvåras,
8. göra upp eld annat än på anvisade, iordningställda platser,
9. tälta utanför anvisade områden,
10. anordna orienteringskontroller eller snitslade spår,
11. rida,
12. framföra motordrivet fordon (även snöskoter) med undantag för yrkesfiskare inom vattenområdet,
13. på ett störande sätt framföra motorbåt eller använda radioapparat, grammofon, bandspelare, musikinstrument eller dylikt,
14. anordna motorbåtstävlingar så att reservatets område berörs.

D *Bestämmelser jämlikt 9 § natuvårdsförordningen om naturvårdsförvaltning*

a) *Riktlinjer för reservatets disposition och skötsel*

Den allmänna målsättningen för naturreservatets skötsel ska vara att vårda området i enlighet med reservatets syfte så att såväl de naturvetenskapliga som friluftslivets intressen tillgodoses. Reservatet uppdelas enligt reservatskartan, bilaga B, i tre huvudområden med inbördes olika inriktning av disposition och skötsel.

Huvudområde 1, Tedaröns västra ängs- och lövskogsområde samt de mindre öarna, lämnas i huvudsak orörd. Skogen ska här i huvudsak få utvecklas till naturskogsliknande, ädellövträdsdominerad lövskog. Befintliga öppna ängar bör om ekonomiskt möjligt behållas öppna.

Huvudområde 2, Tedaröns centrala barrskogsområde, hålls barrskogsbevuxen med bevarat inslag av lövträd.

Huvudområde 3, Tedaröns östra ängs- och lövskogsområde, hävdas i huvudsak genom bete av nötkreatur. Ett omväxlande odlingslandskap med betade öppna ängar, hagmarker, löv- och blandskogsområden av varierande slag ska här eftersträvas.

Den befintliga bebyggelsen vid Tedarötorp och Tedarudden bör bevaras.

Anordningar inom reservatet för friluftslivet ska starkt begränsas. De naturliga förutsättningarna ska utgöra grunden för rekreations- och friluftslivet.

b) *Skötselplan*

./C

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen av reservatet genom att fastställa bifogade skötselplan, bilaga C.

c) *Utmärkning*

Reservatet ska utmärkas i samråd med skogsvårdsstyrelsen i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

d) *Naturvårdsförvaltare*

Reservatet ska förvaltas av Enköpings kommun i samråd med skogsvårdsstyrelsen.

e) *Samråd*

Samråd ska vid naturvårdsförvaltningen ske med berörda myndigheter.

Besvär över detta beslut kan anföras genom skrivelse till regeringen. Besvärsskrivelsen insänds till jordbruksdepartementet, Pack, 103 23 Stockholm, och skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag klaganden har fått del av beslutet.

I besvärsskrivelsen skall anges det beslut som överklagas. Vidare bör klaganden meddela sin fullständiga adress.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Edenman, ledamöterna Ahlqvist, Alsén, Bergström, Björkman, Carlsson, Engblom, Eriksson, Hjort, Hübinette, Hällström, Janson, Jonson och Karlsson samt tjänstgörande suppleant Pettersson.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har dessutom deltagit länsråd Blomquist, 1:e länsassessor Blomberg, länsarkitekt Bergström, överlantmätare Hygstedt, naturvårdsdirektör Ekeberg, länsantikvarie Rydh och e byråingenjör Jansson, föredragande.

Ragnar Edenman
Ragnar Edenman

Bruno Jansson
Bruno Jansson

TEDARÖNS NATURRESERVAT

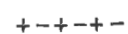
På fastigheten Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun

Översiktskarta

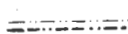
Teckenförklaring:

Tedaröns naturreservat

länsgrens

församlingsgränser

Skala 1:50 000

0 0,5 1 1,5 2 2,5 3 km

Bilaga A.

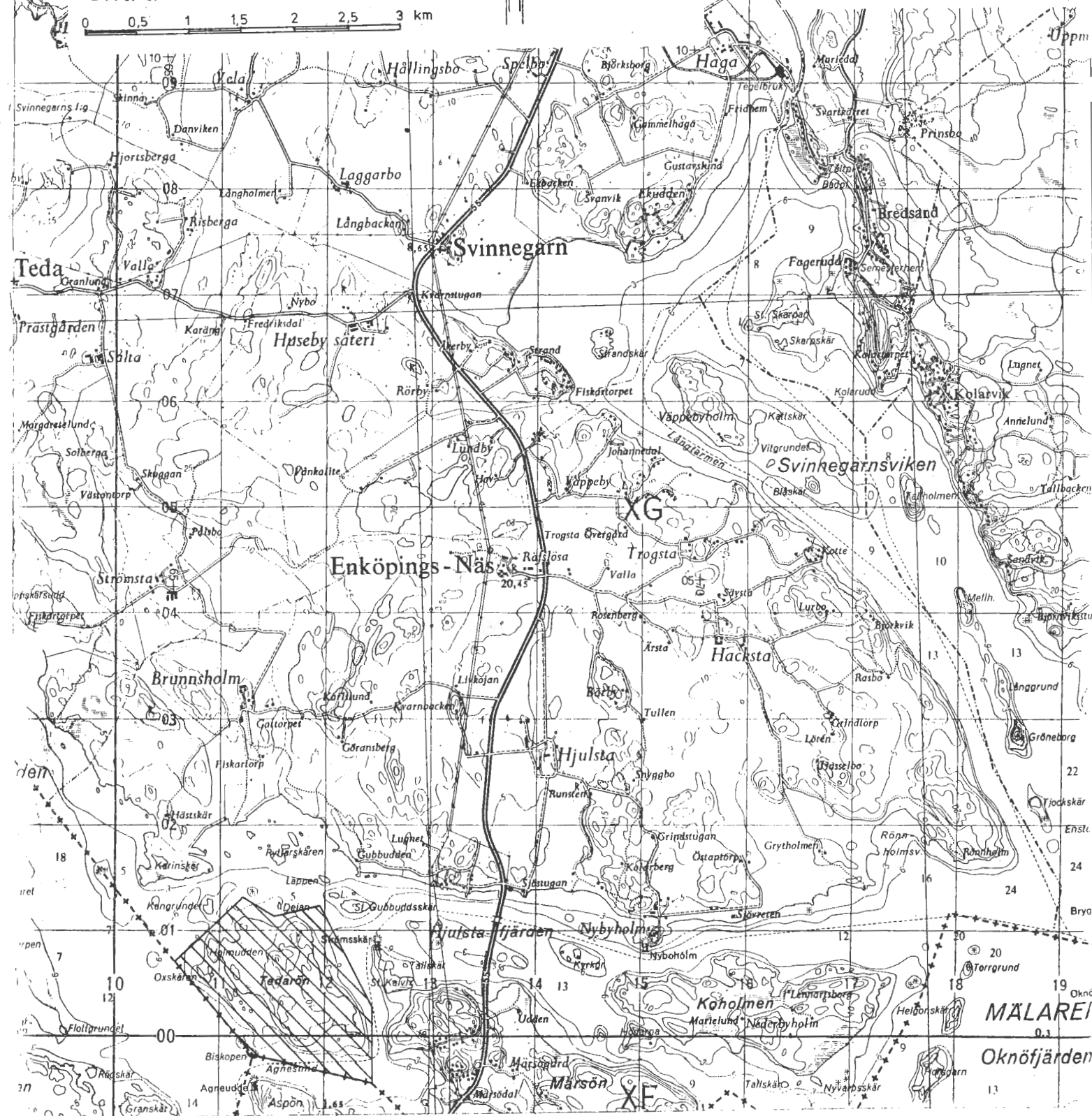
Tillhör länsstyrelsens

i Uppsala län beslut

1979-02-16

11.121-615-74

Objektnr 03-02-036

TEDARÖNS NATURRESERVAT

På fastigheten Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun

Beslutskarta

Teckenförklaring:

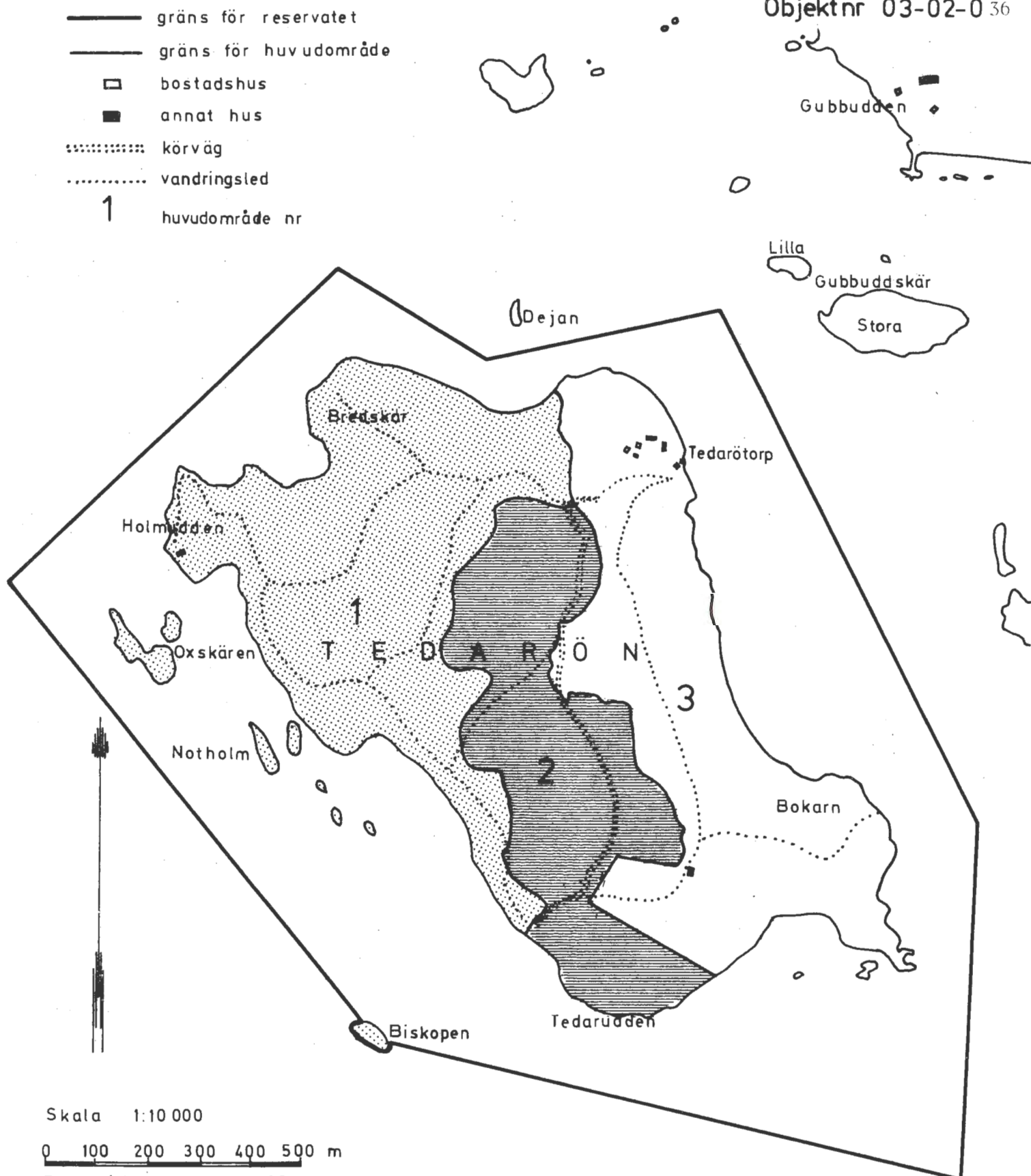
- gräns för reservatet
- gräns för huvudområde
- bostadshus
- annat hus
- körväg
- vandringsled
- 1 huvudområde nr

Bilaga B.

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1979-02-16

11.121-615-74

Objektnr 03-02-036

Skala 1:10 000

0 100 200 300 400 500 m

Ekonomiska kartan 117 03

Tillhör länsstyrelsens i
Uppsala län beslut
1979-02-16
11.121-615-74
Objekt nr 03-02-036

SKÖTSELPLAN FÖR TEDARÖNS NATURRESERVAT

UPPSALA LÄN

fastställd genom länsstyrelsens beslut 1979

SKÖTSELPLAN FÖR TEDARÖNS NATURRESERVAT

Innehållsförteckning

Allmän beskrivning samt målsättning för reservatets skötsel	1
Föreskrifter	1
Dispositions- och skötselplan för mark och vatten	4
Allmän målsättning för mark och vegetationsvård	4
Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär	5
Detaljbeskrivning och detaljåtgärder	12
Komprimerad beståndsbeskrivning	31
Komprimerad beskrivning över skötselområden	33
Plan för anläggning, disposition och skötsel av anordningar för rekreation och friluftsliv	34
Översiktlig ekonomisk plan	36

BILAGOR

- 1 Kopia av reservatsbeslutet (7 blad)
- 2 Sammanställningar över utredningar och inventeringar som berör Tedaröns naturreservat (1 blad)
- 3 Botanisk inventering av Harald Berg (12 blad)
- 4 Faunainventering av Pekka Westin (11 blad)
- 5 Karta över bebyggelsen vid Tedarötorp (1 blad)
- 6 Skötselkarta med anordningar för rekreation och friluftsliv i skala 1:4000 (begränsad upplaga) (1 blad)
- 7 Skötselkarta i skala 1:10 000 (1 blad)
- 8 Karta med anordningar för rekreation och friluftsliv (1 blad)
- 9 Kopia av beslut om fågelskyddsområde enligt § 14 naturvårdslagen
- 10 Grundkarta i skala 1:10 000 för kopiering (1 blad)

SKÖTSELPLAN FÖR TEDARÖNS NATURRESERVAT

Upprättad 1973 i samråd mellan Enköpings kommun och länsstyrelsens naturvårdsenhet på grundval av inventering och åtgärdsförslag, vilka utförts av Tore Österhag, fastighetskontoret i Enköpings kommun under 1973.

Planen består av fyra delar - en allmän del, en dispositions- och skötselplan för mark och vatten, en dispositions- och åtgärdsplan för friluftsanordningar samt en översiktlig ekonomisk plan.

Skötselplanen ska kontinuerligt kunna justeras vid behov. Förslag till ändring av plan ska underställas länsstyrelsen för godkännande och fastställelse.

Skötselplanen bör revideras efter en 10-årsperiod.

1.1 Allmän beskrivning samt målsättning för naturreservatets skötsel jämte föreskrifter

1.1.1 Allmän beskrivning

Benämning: Tedaröns naturreservat
 Objektnummer: 03-02-036
 Avsatt, datum: 1979-02-16
 Län: Uppsala
 Kommun: Enköping
 Socken: Enköpings-Näs
 Fastighet: Hjulsta 3:4
 Ägare: Enköpings kommun
 Naturvårdsförv.: Enköpings kommun i samråd med skogsvårdsstyrelsen

Läge: Reservatet är beläget ca 14 km sydsydväst om Enköping i Hjulstafjärden inom Mälaren. Läget framgår av karta i skala 1:50 000 tillhörande beslutet, bilaga 1.
 ./1

Fastighetskoordinaten är x=6601220. Y=1566030

Topografiska kartan 1171 (11HSV)
 Ekonomiska kartan 11703 (11H0d)

Gränser: Reservatet, som utgörs av hela fastigheten Hjulsta 3:4 omfattar land samt vattenområde och bottenar avgränsade enligt 1 kap jordabalken och har schematiskt med heldragen svart begränsningslinje utmärkt på karta i skala 1:10 000 tillhörande beslutet, bilaga 1.
 ./1

Areal:	Totalt	207 ha	Barrskog:	10,8 ha
	Land	90,9 ha	Blandskog:	36,1 ha
	Vatten	116,5 ha	Lövskog:	22,4 ha
	Beträdnadsförbud		Skogslös äng:	20,3 ha
	fågelskyddsområde: 1,5 ha		Igenväxningsmark:	0,4 ha
			Övrig mark:	0,9 ha
			Betesmark:	30,9 ha

Syftet med reservatet: Syftet med reservatet är att bevara en fågelrik och botaniskt intressant Mälarö med bland annat lundartade bestånd av ädellövträd och öppna, delvis betade ängsmarker. De möjligheter området erbjuder för friluftsliv, forskning och undervisning ska samtidigt tillvaratas.

1.1.2 Naturförhållanden

Reservatet omfattar Tedarön och småholmarna Biskopen, Oxskären, Notholmen och ej namngivna skär längs Tedaröns södra och sydvästra del samt tillhörande vattenområden. Tedarön är upp till 20 m hög, småkuperad moränö med i nordväst och sydöst sanka lermarkstränder och intilliggande lermarker. Kala hållmarker finns på öns högsta delar och längs den sydvästra stranden. Geologiskt intressanta är möjligen också låga ryggar inom skötselområde 9, sannolikt strandvallar.

Tedarön består av ett centralt beläget barrskogsbevuxet höjddparti med inslag av lövträd, som i väster och öster övergår till lägre liggande ädellövdominerade skogsmarker med insprängda öppna ängsmarker. - F d åker och slätter/betesmark. - De lövträdsdominerade skogarna har tidigare varit betesmarker, och floran är för närvarande under omvandling sedan betet upphörde 1955.

Tedaröns bebyggelse ligger på den östra delen av ön och Tedarötorpets byggnader består i huvudsak i oförändrat skick. Av det södra torpet, beläget inom skötselområde 36 återstår endast en lada.

Tedarön uppvisar intressanta vegetationstyper, främst lundvegetation och är en lummig djurrik mälarö med ädellövskogar som hör till de största inom kommunens mälarområde. Öns åkerbruks- och betesdriftspräglade ängs- och lövskogslandskap ger en bild av det för Mälarens övärld typiska odlingslandskapet.

Tedarön är synnerligen småfågelrik, med bl a näktergal, stenkäck, skogsduva, nötkråka och bland rovfåglar brun kärrhök och fiskgjuse.

På ön finns ett flertal grävlinggryt och grävlingbeståndet synes vara relativt stort. Av storvilt förekommer rådjur, kronvilt och älg.

1.1.3 Kort historik över Tedaröns utveckling under 1900-talet

Innevånarna på Tedarön, som arrenderade sina torp av Hjulsta gård, livnärde sig på en kombination av fiske och jordbruk, och man måste utnyttja allt vad naturen kunde ge. Sålunda bedrevs vasslätter för husdjurens vinterfoder ända fram till dess sista brukaren lämnade ön 1955. Vassen fraktades hem med båt. Ytterligare exempel på den tidens självhushållning var att man ympade in förädlade fruktträd varhelst man fann vilda fruktträd på ön.

Före mälarregleringen översvämmades de låglänta slätter- och betesmarkerna i sin helhet under vårfloden. I skötselområde 4 där ett grovt albestånd nu växer fiskades braxen med not ända fram på 1920-talet.

Tedarötorp - äldre benämning Fiskartorpet - hade sina inägor på norra delen av ön, nämligen skötselområde 43 och 44, samt 3, 8 och 10 som var slätteräng och höstbete. I skötselområde 41 vid körvägen mellan 40 och 44 låg en undantagsstuga benämnd Mosters täppa. Torparen på Tedarudden odlade skötselområde 36 och 40, varvid södra delen av nr 40 var slätter/höstbete. Områdena 34, 35, 37, 38, 39 användes mest till bete.

För övrigt fick husdjuren vid torpen ströva fritt på ön. Torparen på Tedarudden slutade 1921 och all odlad jord kom att tillhöra Tedarötorp.

Arrendatorerna på Tedarötorpen fick i allmänhet ta sitt husbehovsbränsle och virke i form av torrskog var som helst på ön. Utstämpling av vedskog förekom också.

Större avverkningar på Tedarön förekom i början av 1920-talet då huvuddelen av centrala barrskogsområdet (huvudområde 2) avverkades. Det var gammal granskog som högs bort. Område 31 och 32 skogsodlades under mitten av 1920-talet och planterades med tall och gran. Under krigsåren på 1940-talet avverkades också en del skog bl a inom område fem, 26 och 30. Vissa skogsodlingsförsök gjordes som misslyckades.

1.1.4 Kommunikationer

Reservatet nås endast sjövägen med båt eller över isen. Det är emellertid mycket lättåtkomligt från närbelägna Gubbudden, Märsön och Aspön. Från dessa platser nås Tedarön efter en kort roddtur. Vid Gubbudden planeras utlåning av roddbåtar. Med motordrivna båtar är det högst ett par timmars gångtid från platser inom triangeln Enköping - Strängnäs - Kungsårafjärden i Västmanland.

1.1.5 Serviceanordningar

Följande anordningar för rekreation och friluftsliv kommer att anordnas:

- Utlåningar av roddbåtar planeras
- Förtöjningsanordningar
- Raststuga, regnskydd
- Vandringsleder
- Sanitära anordningar
- Grillplatser
- Informationsskyltar

1.1.6 Rättsligt status

Området är avsatt som naturreservat efter länsstyrelsens beslut enligt 7-10 §§ naturvårdslagen (1964:822). Bestämmelser om naturvårdsförvaltningen är beslutade enligt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484).

Inom del av reservatet gäller förordnande om skydd för djurlivet enligt 14 § naturvårdslagen.

Inom reservatet gäller även förordnande om utvidgat strandskydd till 300 m enligt 15 § naturvårdslagen. Tillstånd enligt 16 § naturvårdslagen erfordras i vanlig ordning.

1.1.7 Reservatsföreskrifter jämlikt 8-10 §§ naturvårdslagen dels om inskränkning i sakägares rätt att förfoga över reservatet, dels om sakägares skyldighet att tåla visst intrång och dels gällande allmänheten.

./1 Se beslut, bilaga 1.

1.1.8 Bestämmelser jämlikt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen.

./1 Se beslut, bilaga 1.

1.1.9 Sammanställning över utredningar och inventeringar som berör Tedaröns naturreservat.

./2 Bilaga 2 är en sammanställning över utredningar och inventeringar som berör reservatet. Sammanställningen bör kompletteras successivt.

1/6 I bilaga 6 (skala 1:4000) redovisas en utförd fotodokumentation. Bilderna arkiveras på Enköpings kommun, fastighetskontoret. Dokumentationen bör kontinuerligt kompletteras.

2 Dispositions- och skötselplan för mark och vatten

2.1 Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård

Den allmänna målsättningen för naturreservatets skötsel skall vara att hävda området så att dels naturvetenskapliga och dels friluftslivets intressen tillgodoses.

2.1.1 Naturvetenskaplig målsättning

Genom utebliven hävd under ett 20-tal år har lundar och lövskogsområden till största delen förvandlats till en nästan ogenomtränglig snårskog. Lövträd och buskar är under invandring på de öppna ängarna, som snabbt håller på att växa igen. Ett återförande till 1940-talets tillstånd av Tedarön kan därför inte anses motiverat ur naturvetenskaplig och/eller ekonomisk synpunkt.

Insatserna inriktas på att hålla vissa delar av den gamla odlingsmarken öppen, gallring av barrskogen samt att övriga delar i huvudsak tillåts utveckla sig till naturskog.

./3 En botanisk årtinventering har utförts av Harald Berg under åren 1974-1975, bilaga 3, på uppdrag av Enköpings kommun. Vid åtgärder inom reservatet bör hänsyn tas, så att inte någon art slås ut helt. Risken för att helt slås ut är givetvis störst för de enligt inventeringen mindre allmänt och enstaka förekommande arterna.

Beträffande djurlivet, se Faunavård och jakt nedan under punkt 2.2.9.

2.1.2 Målsättning för det rörliga friluftslivet

Tedarön är på grund av sitt läge och i sitt nuvarande skick inte lättillgängligt som strövområde och det är endast öns strandhällar som frekventeras av badande och amatörfiskare på strandhugg. Området har dock rekreativa resurser och goda förutsättningar för rik och stimulerande naturupplevelse inte minst genom sin egenskap av för bebyggelse oexploaterad mälarö.

Åtgärderna bör i det första skedet inriktas på att öka framkomligheten på ön genom uppröjning av gångstigar, anvisande av tältplatser, samt att öka tillgängligheten till ön för icke båtägare.

2.1.3 Slutsats

Av vad som ovan framkommer enligt 2.1 allmän målsättning, kan man för närvarande inte med säkerhet avgöra reservatets framtida utformning och användning. Därför är det viktigt att understryka att ambitionerna beträffande insatser och åtgärder i reservatet bör ligga på en relativt låg nivå, och att man med tanke på de ekonomiska resurserna inte låser sig vid en viss bestämd ambitionsnivå redan nu. Det vore värdefullt med en mer omfattande historik över Tedarön.

2.2 Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär

Reservatet uppdelas i tre st huvudområden med inbördes olika inriktning av disposition och skötsel.

2.2.1 Huvudområde 1. Västra ängs- och lövskogsområdet, (Skötselområde 1-27)

2.2.1.1 Beskrivning: Området utgörs av småkuperad moränmark med två flacka ängar. Lövskogsbestånd med inslag av barr i gränzonen till huvudområde två. Inom området finns ett flertal strandhällar, som är utmärkta badhällar, och några högre belägna hällar utgör goda utsiktsplatser. Området har ett synnerligen rikt fågelliv.

- 2.2.1.2 Målsättning: Av botaniska och zoologiska skäl bör jämnvikten inom området inte rubbas. Huvuddelen av skogsområdena skall få utvecklas till i huvudsak naturskogsliknande, äldellövträdsdominerad lövskog utan andra ingrepp än öppethållande av stigar och borttagande av eventuell barrträdsföryngring. Dessutom utföres vissa anordningar kring badhällarna för att tillgodose friluftslivet. Östra delen av området utgör övergångszon till område två och tre vilket innebär hänsyn till detta för dessa skötselområden, som framgår av detaljåtgärderna. Befintliga öppna ängar bör om ekonomiskt möjligt behållas öppna.
- 2.2.2 Huvudområde 2. Centrala barrskogsområdet (skötselområde 28-33)
- 2.2.2.1 Beskrivning: Området utgörs av något högre belägen moränmark med hällmarker i nordvästra delen. Ett par planterade, rena och mycket täta barrbestånd, för övrigt blandskog.
- 2.2.2.2 Målsättning: Barrskogen är ett naturligt inslag i öns vegetation och torde från vetenskaplig synpunkt vara av mindre intresse, men har värde som strövområde och kontrast till de lummigare delarna av ön. Hela huvudområdet genomgås och med nuvarande ålderssammansättning upptages inte kalhyggen. Strövstigar öppnas.
- 2.2.3 Huvudområde 3. Östra ängs- och lövskogsområdet (skötselområde 34-46)
- Beskrivning: Området domineras av flacka, tidigare odlade lermarker, som är de största öppna terrängavsnitten på ön.
- 2.2.3.2 Målsättning: De östra ängarna är en klart mera kulturpåverkad del av ön och det är angeläget att söka skapa en reminiscens av gångna tiders jordbrukskultur genom djurhållning på denna del av Tedarön.
- Betningen gör området mera lättillgängligt för besökande som lättare kan röra sig på de öppna ängarna. Tamdjur på denna del ger ön omväxling och innebär liv i naturen som bör tilltala besökare. De östra ängarna skall hållas öppna genom betning och manuell bekämpning av det uppväxande slyet.
- 2.2.4 Servitut - nyttjanderätter - arrenden
- 2.2.4.1 Vid tingsrättens inskrivningsavdelning finns inskrivet servitut till kraftledning (1920-06-04, akt nr 271), nyttjanderätt till tomtplats (1927-08-11, akt nr 45), servitut till väg (1939-11-08, akt nr 852), servitut till kraftledning (1950-08-23, akt nr 961) och nyttjanderätt till väg (1956-03-28, akt nr 501).

Samtliga dessa servitut och nyttjanderätter berör inte aktuell fastighet, Hjulsta 3:4, utan har följt med från stamfastigheten. Naturvårdsförvaltaren bör ta initiativ till att döda dessa.

- 2.2.4.2 Betet i huvudområde tre är upplåtet på arrende till Kjell och Hans Bårgård, Enköpings-Näs, t o m 1980-03-14.
- 2.2.4.3 Fritidshusen vid Tedarötorp är upplåtna på ettårs hyresarrende till Nils Steen, Enköping.
- 2.2.5 Hävd av kulturlandskapet (huvudområde 3)
 - 2.2.5.1 Bete skall i första hand ske med nötkreatur men om nödvändigt ur igenväxningssynpunkt tillfälligt med får som framgår av detaljanvisningar i kap 2.3.
 - 2.2.5.2 Betning skall ske med djur som transporteras till Tedarön. Överenskommelse om djurhållning träffas med djurägare från Enköpings-Näs eller annat håll.
 - 2.2.5.3 Gödsling av öppen (ej skogsbevuxen) betesmark får förekomma i mindre utsträckning. Enbart kali och fosfat får förekomma.
 - 2.2.5.4 De öppna ängarna kan vid behov få brukas som åker något år för att förbättra betet, dock ej allt vid samma tillfälle.
 - 2.2.5.5 Slätter utföres enbart för skötselområde 43 enligt detaljanvisningar.
 - 2.2.5.6 Stängsel mellan beteshage, tomt och skogsmark skall bestå av slät tråd med överliggare av trä. Om fårbete blir aktuellt uppsättes istället fårstängsel. Stängsel uppsättes någon meter in i skogsmarken utanför gränsen för öppen mark. Genomgångar utföres på lämpligt sätt. Inga grindar skall förekomma. Lämpligt stängselvirke får tagas inom huvudområde 2 och 3.
 - 2.2.5.7 Behovet av fortlöpande röjning bör fastställas genom årlig inspektion.

2.2.6 Disposition och skötsel av byggnader (huvudområde 3)

2.2.6.1 Tedarötorp skall hyras ut som fritidsbostad. Hyresgästen disponerar två byggnader som bostäder och helt eller delvis fyra övriga byggnader. Den inhägnade tomten betraktas som privat område och obehöriga får avvisas. Jämför kartbilaga 5.

2.2.6.2 "Undantagsstugan" disponeras av kommunen som förläggning för arbetare, förvaltningspersonal och forskare vid arbeten inom reservatet.

2.2.6.3 Torpets fd ekonomibyggnader får disponeras av kommunen för uppställning av arbetsredskap eller dylikt enligt överenskommelse med hyresgästen.

2.2.6.4 Ladan på Tedarudden disponeras av kommunen för regnskydd eller liknande. Den skall underhållas för att kunna användas för framtida behov.

2.2.6.5 Vid Holmudden finns en sk sopmaja.

2.2.6.6 Kommunen skall svara för yttre underhåll av samtliga byggnader samt även inre underhåll av undantagsstugan. Hyresgästen svarar för inre underhåll i boningshusen.

2.2.6.7 Inga eventuella tillbyggnader får ske.

Reparationer skall exteriörmässigt utföras på sådant sätt att överensstämmelse med ortens tradidion erhålles och i samråd med länsantikvarien.

Landsantikvarien har 1974-08-06 (Avg nr 214/74) givit klartecken till vissa restaureringar vid Tedarötorp.

2.2.7 Hävd av skogsområden

2.2.7.1 Skogsmarken inom huvudområde två hävdas enligt traditionellt bonde-skogsbruk, vilket innebär svaga och ofta återkommande gallringar (6-10 års intervall) och att inslaget av löv bibehålles. Med nuvarande ålderssammansättning upptages inte kalhyggen. Skogsskötseln utföres med manuella metoder med undantag av uttransport av virke som får ske med skogstraktor. Avverkning bör ske vintertid och uttransport av virke får ske endast på tjälad mark eller i undantagsfall på väl upptorkad mark.

2.2.7.2 Utlastnings- och upplagsplats för leveransvirke förläggs till stranden av skötselområde 30. Endast en utlastningsplats för hela reservatet anordnas.

- 2.2.7.3 Skogsmarken inom huvudområde tre hävdas enligt detaljanvisningarna, dels genom skogsbete och dels genom uthuggningsar för att återskapa karaktären av lundartad skog och husbehovsskog.
- 2.2.7.4 Beträffande hänsyn till djurlivet se 2.2.9.4
- 2.2.7.5 Huvuddelen av skogsområdena inom huvudområde ett skall få utvecklas till i huvudsak naturskogslignande ädellövträdsdominerad lövskog utan andra ingrepp än öppethållande av stigar och borttagande av eventuell barrträdsföryngring.

2.2.8 Hävd av vassområden och högvattenöversvämmade strandängar

- 2.2.8.1 Under innevarande planperiod vidtages inga åtgärder.

2.2.9 Faunavård och jakt

- 2.2.9.1 Inom Tedaröns naturreservat har vid en genomförd faunainventering år 1974 observerats 66 häckande fågelarter. Därav kan nämnas nötkråka, stenknäck, stjärtmes och näktergal. Reservatets enda häckande fiskgjusepar på Biskopen, övergav boet på grund av mänsklig störning. Vidare observerades 39 andra icke häckande fågelarter. Under 1978 har dessutom observerats ett bebott fiskgjusebo i en tall vid stranden av delområde 30. Vid samma tid satt en trastsångare och sjöng i vassarna vid område 20.

De större däggdjur som observerades under nämnda inventering var älg, rådjur, skogshare, räv, grävling och ekorre. Av dessa är grävlingen karaktärsdjuret på ön. Inte mindre än sex besatta gryt räknades in. Även kronvilt har observerats.

För närmare detaljer om faunan hänvisas till "Faunainventering, Tedaröns naturreservat, Enköpings kommun" av Pekka Westin, Enköpings kommun 1974, bilaga 4.

./4

Åtgärder bör vidtas för att gynna ett rikt djurliv inom reservatet.

- 2.2.9.2 Jakten inom reservatet bör vara restriktiv i syfte att bereda djurlivet en fristad och ge allmänheten större möjligheter att uppleva djur i det fria. Jakten bör endast förekomma för att behålla friska djurstammar och undvika oönskade skador på vegetationen. Förekommande jakt får inte ske på ett sådant sätt att områdets nyttjande för friluftslivet försvåras, t ex bedrivs under tid då området är livligt frekventerat.
- 2.2.9.3 Hjälputfodring bör ske under vinterhalvåret för arter som kronvilt, rådjur, fälthare och fasan. Utfodringsplatser för dessa djurslag får inte lokaliseras till huvudområde 1. Slätterhö ska i första hand tas från skötselområde nr 43.

Eventuell utfodring av örn och andra hotade djurarter får ske inom hela reservatet.

- 2.2.9.4 Vid avverkningar och röjningar bör boträd och för vilket värdefull vegetation sparas. Åtgärder som gynnar faunan åstadkommes bl a genom att man
- regelmässigt sparar bärande träd och buskar inkl enbuskar,
 - befrämjar ändamålsenlig art- och åldersblandning av träd och buskar,
 - skapar växling mellan tätare och öppnare partier,
 - gynnar täta buskskikt på vissa ställen,
 - sparar torra träd lämpliga som boträd,
 - försöker se till att gamla och mogna träd av alla sorter finns representerade. Alla stora exemplar av lövträd bör sparas,
 - sparar stora tallar med kraftiga horisontella grenar (lämpliga som boträd för fiskgjusen)

Utrymme för sådan verksamhet finns bl a i skogsbryn, åkerholmar, impediment- och kärrområden.

- 2.2.9.5 Uppsättning av fågelholkar får endast ske inom huvudområde tre.

- 2.2.9.6 För att ge fågellivet en fristad råder förbud enligt § 14 naturvårdslagen att under tiden 1 april till 15 juli landstiga på småöarna Biskopen, Notholm, Oxskären och några näraliggande ./.5,8 icke namngivna skär. Jämför bilaga 4, kartbilaga 8 och 9.

- 2.2.9.7 Beträffande begränsningar i fisket med hänsyn till fågellivet hänvisas till punkt 2.2.10.2.

2.2.10 Fiske

- 2.2.10.1 Fiske upplåtes på arrende till fiskevårds- eller amatörfiskeförening vilken svarar för försäljning av fiskekort till allmänheten. Arrendatorn skall genom förordnad fisketillsynsman eller befullmäktigade personer svara för att fisket utövas enligt allmänna förordningar, skötselplanens föreskrifter och gällande arrendevillkor. Arrendator äger i sin tur rätt att arrendera ut vatten till yrkesfiskare. F n arrenderar Enköpings amatörfiskeförening vattnen.

- 2.2.10.2 Hänsyn bör tas till fågellivet vid fiskeutövandet. Därför bör i arrendeavtal regleras att allt fiske, med undantag för yrkesfiske, skall vara förbjudet under tiden 1 april till 15 juli inom följande vatten- och vassområden inom naturreservatet räknat vinkelrätt från strandlinjen.

Bokarn (skötselområde 39:s södra gräns) till upplagsplatsen i skötselområde 30, Holmudden (skötselområde 16:s södra spets) till skötselområde 27:s norra gräns, skötselområde 6:s nordöstra gräns till skötselområde 46:s västra gräns samt vattenområdet inom reservatet vid Biskopen ut till 100 m från ön.

Upplåtelse för yrkesfiske skall ske i samråd med naturvårdsförvaltaren.

2.2.11 Fornlämningar

2.2.11.1 Inom reservatet finns följande fornlämningar enligt fornlämningsregistret:

Fornlämning nr 66, Enköpings-Näs socken

Orienteringsuppgifter: 40 m SSO sjöstrand (ONO-VSV)
 Terränguppgifter: NV-sluttning av berg och moränhöjd. Skogsmark. Tedarön.
 Beskrivning: Stensättning, rektangulär 5x3 m (NNV-SSO), fylld 0,2 m h. Övertorvad med i ytan talrika stenar 0,3-0,5 m st. Rester av kantkedja av liknande stenar. I S hörnet en större sten 0,5x0,7 m. Bevuxen med några ungtallar samt ett par lövbuskar. Strax SSV om fornl finns några kantkedjeliknande bildningar. Rester av fornlämning?
 (K-G Seling 1951-07-24).

Fornlämning nr 67, Enköpings-Näs socken

Orienteringsuppgifter: 10-20 m NÖ vasskant (NNV-SSÖ)
 Terränguppgifter: Bergrygg och dess SV-sluttning. Blandskog och snår.
 Beskrivning: Gravfält ca 75x15-35 m (NNV-SSÖ) bestående av ca 20 runda (oregelbundna en del möjligen fyrsidiga) fyllda stensättningar. Dessa äro 4-8 m diam och 0,1-0,3 m h. Övertorvade (någon mästan fylld) med i ytan talrika stenar. Ofta kantkedja av stenar av varierande storlek. Otydliga och starkt skadade. Bevuxet med träd och busksnår av tall, gran, ek, björk, asp, en, rönn, slån mm, fornlämning?
 (K-G Seling 1951-07-24).

./6, 7 Fornlämningarna finns markerade bl a på kartbilaga 6 och 7.

Åtgärder som berör fornlämningar ska ske i samråd med länsantikvarien.

2.2.12 Tillsyn

2.2.12.1 Tillsynsman skall tillsättas som svarar för tillsyn av reservatet. Som tillsynsman tillsättes hyresgästen vid Tedarötorp eller närboende på fastlandet. Naturvårdsnämnden i Enköpings kommun ska beredas tillfälle att yttra sig vid tillsättande av tillsynsman.

2.2.12.2 Tillsynsman skall utöva tillsyn över att allmänheten följer ordnings- och reservatsföreskrifter, samt rapportera från reservatet. Tillsynsman har inga manuella arbetsuppgifter.

2.2.12.3 För tillsynsman skall upprättas instruktion och avtal.

2.2.13 Renhållning

2.2.13.1 Efter samråd med hälsovårdsnämnden organiseras sophämtning från reservatet när detta är praktiskt genomförbart.

2.2.13.2 Sopbehållare uppställs på följande platser: Skötselområde 6, 17 och 27.

2.2.13.3 Toaletter anordnas då så anses erforderligt. Idag finns en sk sopmaja uppställd vid område 17. Dessutom börtoaletter anordnas vid område 6 och 27.

2.2.13.4 Reservatet städas årligen från sopor och skräp.

Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

2.3 Beskrivning och kartor, bilaga 6 och 7, har indelats i skötselområden. Varje skötselområde har beskrivits med ledning av inventering varjämte angivits målsättning för skötsel samt åtgärder av engångs- och underhållskaraktär. Skötseln av betesmarker samt gallring och röjning av huvudområde två måste ges högsta prioritetsgrad. Samma sak gäller restaurering och reparation av flera byggnader. Föreslagna restaureringsåtgärder för dessa områden bör vara avslutade inom två år. Detta gäller även flertalet sociala anordningar. Övriga åtgärder får utföras efter hand.

2.3.1 Prioritering av åtgärder

Åtgärdens utförande i tiden noteras med en romersk siffra efter åtgärdsbeskrivningen. Följande prioritering används:

- P 1 Åtgärden utförs omedelbart.
- P 11 Åtgärden utförs inom fem år.
- P 111 Åtgärden kan anstå tills vidare om brist på medel eller arbetskraft skulle uppstå.

2.3.2 Beståndsbeskrivning

Till detaljbeskrivningen finns en bilagd beståndsbeskrivning

2.3.2.1 Följande förklaringar till vissa uppgifter lämnas:

Bonitet Markens produktionsförmåga uppskattad i antal kubikmeter tillväxt per ha och år.

Ålder Beståndets genomsnittsålder.

Trädslagsblandning	Första siffran anger tall, andra siffran gran och tredje siffran löv i tiondelar av ingående trädslagsvolym.
Slutenhet	Avser produktionsslutenhet varvid menas ett uttryck för den grad varmed det befintliga beståndet utnyttjar ståndortens förmåga att producera virke. Anges i tiondelar, varvid varje tiondel motsvarar 10 % som går förlorade på grund av luckor eller allmän gleshet i beståndet.
Relaskopgrundyta	Är summan av trädens genomskärningsytor på 1,3 m höjd över marken uttryckt i m ² /ha.
Övre höjd	De högsta trädens höjd.

2.3.3 Åtgärder gällande flera skötselområden

Städning

Beskrivning:

Framför allt på och omkring badhällar och vid andra av människan ofta frekventerade områden är det nedskräpat. Ölburkar, flaskor, tetrapak och andra ur naturvårdssynpunkt mindre tilltalande saker ligger utspridda under sten och i buskhage. En städning av Tedarön i detta hänseende är nödvändig för att garantera att inga olyckor inträffar. Älg, rådjur, tamboskap och även människan kan lätt trampa på vassa föremål med allvarliga skador som följd. Dessutom är dessa avskrädeshögar en skönhetsfläck i naturen.

Målsättning:

Reservatet hålls rent från sopor och skräp.

Åtgärd:

Underhålls: Reservatet städas årligen från sopor och skräp.

2.3.4 Skötselområde 1 (1,1 ha)

Beskrivning:

Låg flack gräs- och örtbevuxen högvattenöversvämmande strandäng, inåt begränsad av alridå och utåt övergående i vassbälte.

Målsättning:

Enligt kapitel 2.2.1 och 2.2.8 lämnas området orört.

Åtgärd:

Engångs: Ingen
Underhålls: Ingen

Skötselområde 2 (2,5 ha)

- Beskrivning: Likåldrig blandskog på väl-dränerad slutningsmark. Alridå vid långgrund vassbevuxen strand. I västra kanten växer ett askbestånd. Röjt av SVS 1972.
- Målsättning: Att utan ingrepp, ur forskningssynpunkt kunna följa utvecklingen, av ett likåldrigt överslutet bestånd. Målsättningen kan omprövas och området överföras till producerande skog.
- Åtgärd: Engånga: Ingen
Underhålls: Öppethållande av genomgående vandringsled.

Skötselområde 3 (1,5 ha)

- Beskrivning: Flack och mycket fuktig lermarksäng. Tidigare slåtter med höstbete. Rikligt bevuxen med älggräs. Kalmark.
- Bedömning: Ängen kommer förmodligen inte att förbuskas för avsevärd tid tack vare älggräset. Ängen är helt olämplig för bete i nuvarande skick och bekämpning av älggräset bedöms som alltför kostsamt.
- Målsättning: Ängen bör bevaras som öppen äng, och enligt ovanstående bedömning anses åtgärder inte erforderliga för närvarande. Målsättningen kan prövas vid framtida revision av skötselplanen.
- Åtgärd: Engånga: Ingen
Underhålls: Ingen

Skötselområde 4 (1,3 ha)

- Beskrivning: Välslutet albestånd på mycket flack och fuktig lermark. Första trädgenerationen på området. Röjt av SVS 1972.
- Målsättning: Naturskog enligt kapitel 2.2.1. Målsättningen kan omprövas och övervägas om genom-sikt från ängen mot sjön bör bevaras.
- Åtgärd: Engånga: Ingen
Underhålls: Ingen

Skötselområde 5 (2,8 ha)

Beskrivning: Relativt glest lövskogsbevuxen låg höjdsträckning. Barrskog saknas helt. Långgrund vassbevuxen strand. Röjt av SVS 1972. Vandringsled öppnad under 1978.

Målsättning: Utveckling till naturskogsområde enligt kapitel 2.2.1.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Öppethållande av vandringsleden.

Skötselområde 6 (0,6 ha)

Beskrivning: Glest bevuxet strandhällsområde som ofta besöks genom strandhugg från sjösidan. Röjt av SVS 1972. Friluftsanordningar enligt kap 3.2 har utförts under 1978.

Målsättning: Området är en lämplig alternativ badplats till de mer frekventerade syd- och västhällarna och används för bad och camping. Området hålls öppet med ett glest lövträdsbestånd.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Bortröjning av uppväxande sly. Underhåll av friluftsanordningar. Om möjligt bekämpas vassbältet utanför stranden.

Skötselområde 7 (0,6 ha)

Beskrivning: Albestånd på mycket flack, låg och fuktig lermark mellan ängarna. Vandringsled har öppnats och delvis spångats under 1978.

Målsättning: Naturskog enligt kapitel 2.2.1

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Öppethållande av vandringsleden

Skötselområde 8 (2,3 ha)

Beskrivning: Mycket låg, flack och fuktig huvudsakligen starrbevuxen äng som mot stranden övergår i vassbevuxen högvattenöversvämmad strandäng. Tidigare slåtter och höstbete. Kalmark. Ängen kommer sannolikt att växa igen med vide och/eller alskog.

Målsättning: Om ekonomiskt möjligt bevaras ängen öppen. I annat fall styrs utvecklingen mot naturskog enligt kap 2.2.1.

Åtgärd: Engångs: Ingen

Underhålls: Røjning av uppväxande ungskog och buskar.

Skötselområde 9 (3,0 ha)

Beskrivning: Låg höjdsträckning mellan de flacka ängarna med glest bestånd av stora lövträd och tät underväxt av hassel, slån m fl buskar. Ett fåtal tallar växer på området. Inom området finns en upp till 1,5 m hög vallbildning liknande strandvallar, men av en märklig nästan cirkelrund typ. Delvis röjt av SVS. Vadringsled öppnad under 1978.

Målsättning: I huvudsak naturskog av lövträd enl huvudområdets skötselplan. Tallarna lämnas orörda.

Åtgärd: Engångs: Ingen

Underhåll: Öppethållande av vandringsleden. Barrskog tillåts ej vandra in från intilliggande barrskogsområde. Genom fortlöpande røjningar av uppväxande lövsly bibehålles ett glest förband av hasselbuketter inom vallbildningen.

Skötselområde 10 (1,0 ha)

Beskrivning: Området utgör en torrare fortsättning på nr tre och har således varit slåtter- och betesmark. Förbuskningen har gått snabbare på denna högre belägna del av slåtterängen och beskogningen är i stort sett avslutad.

Målsättning: Utveckling till naturskogsområde enligt kapitel 2.2.1.

Åtgärd: Engångs: Alla barrträd avverkas.

Underhålls: Ingen

Skötselområde 11 (0,4 ha)

Beskrivning: Låg flack och fuktig f d slåtter- och betesmark i den smala sänkan mellan höjdsträckningarna 9 och 13. Området håller på att snabbt slya igen:

Målsättning: Utveckling till naturskogsområde enligt kapitel 2.2.1. Att med rimliga kostnader hålla tillbaks igenbuskningen på denna smala äng är helt utsiktslöst. Beskogningen bör därför tillåtas och området kommer på sikt att bilda ett sammanhängande bestånd med nr 9 och 13.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Ingen

Skötselområde 12 (1,4 ha)

Beskrivning: Avdelningen utgör en markerad höjdplatå med stora berghällar med en viss sjöutsikt och en brant sluttning mot sjöstranden. Efter stranden finns en smal träddridå. Vassbevuxen strand. I södra halvan av skötselområdet finns ett otydligt och starkt skadat gravfält. Jmf kap 2.2.11.1. Vandringsled öppnad under 1978.

Målsättning: Naturskog enligt kapitel 2.21.1. Målsättningen får omprövas beträffande träddridån vid stranden i avseende siktskapande avverkning.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Öppethållande av vandringsleden

Skötselområde 13 (3,8 ha)

Beskrivning: Avdelningen utgörs dels av småkuperad och dels från höjdplatån nr 12 sluttande moränmark. Rent lövskogsbestånd som är det mest orörda inom reservatet och svårframkomligt på grund av sin snårighet. Rikligt med underväxt av hassel och andra buskar. Södra udden är delvis tallbevuxen. Vassbevuxna stränder. Vandringsled öppnad under 1978.

Målsättning: Naturskog enligt kapitel 2.2.1.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Öppethållande av vandringsleden

Skötselområde 14 (0,06 ha)

Beskrivning: Mindre, kal strandhäll.

Målsättning: Platsen kan användas som uppehållsplats vid bad eller liknande. Utrymmet är begränsat och badplatsen av mindre god beskaffenhet. Ej angöring för båtar.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhåll: Ingen

Skötselområde 15 (1,1 ha)

Beskrivning: Gräs- och vassbevuxen högvattenöversvämmad strandäng. Långgrund vassbevuxen strand. Kalmark. Området har varit slåttermark. Spångad vandringsled anlagd under 1978.

Målsättning: Enligt kapitel 2.2.1 och 2.2.8 lämnas området orört.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Spången

Skötselområde 16 (1,8 ha)

Beskrivning: Svagt markerad höjdsträckning med huvudsakligen ädellövträdsbestånd. Delvis grunda vassbevuxna, delvis steniga stränder. Underväxten i bestånden bortröjd av SVS 1972. Viss röjning samt öppnande av vandringsled utförd under 1978.

Målsättning: De välbesökta badhällarna på västra stranden samt holmarna (nr 18) kräver en närbelägen uppehållsplats för tältning och en koncentration till område 16 bedöms som lämplig. Trädbeståndet sköts med avsikt att skapa parkkaraktär.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Öppethållande av vandringsleden och bortröjning av uppväxande sly. Angöringsanordningar.

Skötselområde 17 (0,03 ha)

- Beskrivning: Låga strandhällar och livligt besökt badplats bevuxen med några glesa tallar. Friluftsanordningar enligt kapitel 3.2 utförda under 1978.
- Målsättning: De flata hällarna är synnerligen lämpliga som uppehållsplat vid friluftsliv och bad för alla åldrar och området reserveras för detta ändamål. Angöring med båt är ej tillåten.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
- Underhålls: Friluftsanordningarna.

Skötselområde 18 (0,8 ha)

- Beskrivning: Avdelningen består av två stycken trädbevuxna holmar, Oxskären, med välslipade strandhällar. Sundet mellan holmarna och Tedarön är helt bevuxet med vass och landstigning kan endast ske från västsidan. Holmarna är livligt besökta under högsommar.
- Målsättning: Lämnas orörd enligt kap 2.2.1. Förbjudet att lägga till vid och landstiga på öarna under tiden 1.4 - 15.7 till skydd för fågellivet.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
- Underhålls: Ingen

Skötselområde 19 (0,4 ha)

- Beskrivning: Avdelningen består av en större holme och fyra stycken mindre skär. Den större holmen, Notholmen, är trädbevuxen med stenig delvis långgrund strand. Sundet mellan holmen och Tedarön är helt bevuxet med vass och landstigning kan endast ske från västsidan, dock med en viss svårighet på grund av den grunda stranden. Småskären, som är trädbevuxna, ligger helt otillgängliga inne i vassen. På holmen finns en strandhäll och ön besöks sporadiskt.
- Målsättning: Lämnas orörd enligt kap 2.2.1. Förbjudet att lägga till vid och landstiga på öarna under tiden 1.4 - 15.7 till skydd för fågellivet.

Åtgärd: Engånga: Ingen
Underhålls: Ingen

Skötselområde 20 (1,2 ha)

Beskrivning: Gräs och vassbevuxen högvattenöversvämmad strandäng, inåt begränsad av ett albestånd och utåt övergående i vassbälte.

Målsättning: Enligt kapitel 2.2.1 och 2.2.8 lämnas området orört.

Åtgärd: Engånga: Ingen
Underhålls: Ingen

Skötselområde 21 (0,5 ha)

Beskrivning: Välslutet albestånd på mycket flack och fuktig lermark. Vandringsled öppnad och delvis spångad under 1978.

Målsättning: Naturskog enligt kapitel 2.2.1.

Åtgärd: Engånga: Ingen
Underhålls: Öppethållande av vandringsleden

Skötselområde 22 (1,6 ha)

Beskrivning: Avdelningen ligger på morän- och lermark nedanför den barrbevuxna höjdplatån. Markbeskaffenheten växlar mellan fuktiga sänkor och torra och steniga bergknallar. Lövskogen dominerar men barrträden är under invandring speciellt på de fuktiga sänkorna. Långgrund vassbevuxen strand. Vandringsled öppnad under 1978.

Målsättning: Utveckling till i huvudsak naturskog enligt kapitel 2.2.1. Eftersom området ligger i gränzonen mellan huvudområde 1 och 2 bör beståndsutvecklingen följas och barrskogen hållas under kontroll så att man får en mjuk övergång mellan huvudområdena. Målsättningen kan omprövas i syfte att utveckla beståndet till ren lövurskog.

Åtgärd: Engånga: Gallring av tallbeståndet på bergknallarna och lövbeståndet i sänkorna i avsikt att erhålla en bättre kronutveckling hos de kvarlämnade träden. Ca 20 % uttag med inriktning på att lämna kvar ädla lövträd. Inom lövskogsbeståndet reduceras barrinslaget till högst två tiondelar av ingående trädslagsblandning PII.

Underhålls: Öppethållande av vandringsleden.
Bortröjning av ev uppväxande granunderväxt.

Skötselområde 23 (0,4 ha)

Beskrivning: Synnerligen tät hasseldunge under några enstaka lövträd i sluttningen under höjdp-latån. Vandringsled öppnad under 1978.

Målsättning: Hasseldungen är den tätaste inom reservatet och hålles intakt.

Åtgärd: Engångs: Ingen

Underhålls: Öppethållande av vandringsleden.
Eventuell uppväxande granunderväxt röjs bort.

Skötselområde 24 (1,5 ha)

Beskrivning: Glest lövskogsbestånd på gränsen mellan lermark och hällmark med rikligt inslag av hassel. Delvis röjt av SVS 1972. I södra delen finns rester av en husgrund. Vandringsleden öppnad under 1978.

Målsättning: Utveckling till i huvudsak naturskogsområde enligt kapitel 2.2.1. Eftersom området ligger i övergångszonen till barrskogsområdet skall en mjuk övergång mellan huvudområdena skapas.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Öppethållande av vandringsleden.
Barrträd och eventuell uppväxande granunderväxt röjs bort.

Skötselområde 25 (2,8 ha)

Beskrivning: Avdelningen utgörs till stor del av impediment i form av hällmarker med trädgrupper mellan hällarna. Långgrund, vassbevuxen strand. Vandringsled öppnad under 1978.

- Målsättning: Utveckling till i huvudsak naturskog enligt kapitel 2.2.1. Eftersom området ligger i gränzonen mellan huvudområde 1 och 2 bör beståndsutvecklingen följas och barrskogen hållas under kontroll så att man får en mjuk övergång mellan huvudområdena. Målsättningen kan omprövas i syfte att utveckla beståndet till ren lövurskog.
- Åtgärd: Engångs: Gallring av tallbeståndet på bergknallarna och lövbeståndet i sänkorna i avsikt att erhålla en bättre kronutveckling hos de kvarlämnade träden. Ca 20 % uttag med inriktning på att lämna kvar ädla lövträd. Inom lövskogsbeståndet reduceras barrinslaget till högst två tiondelar av ingående trädslagsblandning PII.
- Underhålls: Öppethållande av vandringsleden. Bortröjning av ev uppväxande granunderväxt.

Skötselområde 26 (0,2 ha)

- Beskrivning: Högt belägen uttorkad moränmark med glest bestånd av lövträd och enstaka överståndare av tall. Røjning och gallring utförd under 1978.
- Målsättning: Tältområde. Skötseln inriktas på att på längre sikt ge området parkkaraktär.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
- Underhålls: På längre sikt røjning och gallring med avsikt att söka parkkaraktär.

Skötselområde 27 (0,7 ha)

- Beskrivning: Glest bevuxet strandhällsområde med delvis mycket brant strand som är livligt besökt från sjösidan. Avdelningen är den största badklippan på Tedarön. Strandhällarna har ett utmärkt söderläge med djupt vatten utanför stranden. Friluftsanordningar enligt kap 3.2 och viss røjning-gallring har utförts under 1978.
- Målsättning: Områdets karaktär skall bibehållas i oförändrat skick. Badklippan är idealisk för besökande som söker denna typ av badstrand, och reserveras för bad och friluftsliv. Angöring med båt är ej tillåten.
- Åtgärd: Engångs: Friluftsanordningar enligt kapitel 3.2. PI. Mycket försiktig gallring och røjning av trädbeståndet. PI
- Underhålls: Friluftsanordningarna.

Skötselområde 28 (2,0 ha)

- Beskrivning: Överslutet blandbestånd med dominans av björk på väl-dränerad sluttningsmark nedanför område 29:s hållmarker. Beståndet har gallrats under 1976 med sikte på en grundyta av 22 - 25 m² i första omgången. Viss rensning av tät underväxt skedde samtidigt.
- Målsättning: Traditionellt skogsbruk enligt kapitel 2.2.2 och 2.2.7.1. Lövinslaget skall vara stort med tanke på närheten till huvudområde I och uppgå till minst tre tiondelar.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
- Underhålls: Fortlöpande gallringar med 6-10 års intervall. Grundytan får aldrig understiga 20 m².

Skötselområde 29 (4,0 ha)

- Beskrivning: Högt beläget hållmarksområde med reservatets högsta punkt inom området, huvudsakligen barrskogsbevuxet. Torr och näringsfattig mark. Beståndet har gallrats under 1976 ned till en grundyta av 17-20 m² samtidigt som gran- och lövinslaget reducerades kraftigt. Vandringsled öppnad 1978.
- Målsättning: Traditionellt skogsbruk enligt kapitel 2.2.2 och 2.2.7.1. Beståndet gallras kraftigt för att man skall få en ur skogsbrukssynpunkt riktig utveckling av stammar och kronor, och med sikte på ren tallskog.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
- Underhålls: Fortlöpande gallringar med långa intervall, 10-15 år. Grundytan får aldrig understiga 17 m². Öppethållande av vandringsleden.

Skötselområde 30 (6,3 ha)

- Beskrivning: Området består dels av högt belägen, små-blockig moränmark och dels av något lägre belägen väl-dränerad moränmark. På den högre belägna delen finns ett glest bestånd av lövträd och på den lägre ett välslutet lövträdsbestånd. Inom hela området finns enstaka överståndare av tall. Det yngre beståndet har uppkommit genom självföryngring och är delvis skiktat med förväxande lövträd och underväxt av gran. Under 1975-1976 skedde gallring och röjning med sikte på blandbestånd, varvid bl a övre lövträds-skiktet gallrades för att möjliggöra granens utveckling. Vandringsled öppnad under 1978. Observera nyregistrerat fiskgjusebo i södra delen.

Målsättning: Traditionellt skogsbruk enligt kapitel 2.2.2 och 2.2.7.1. Beståndet hävdas med sikte på blandbestånd och en höjning av virkesförrådet i takt med markens produktionsförmåga.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Fortlöpande gallringar med 6-10 års intervall. Öppethållande av vandringsleden.

Skötselområde 31 (7,0 ha)

Beskrivning: Väl-dränerad moränmark med god bonitet. Norra och södra delen av området är lövträdsdominerad medan den mellersta delen består av planterad och starkt översluten barrskog. Beståndet har gallrats under 1975-1976 med sikte på en grundyta av 22-25 m², i första omgången, varvid ev täta partier av underväxt röjts bort.

Målsättning: Traditionellt skogsbruk enligt kapitel 2.2.2 och 2.2.7.1. Växlingen mellan lövdominerande delar av området till ren barrskog bibehålles och lövträden skall ingå med minst 2 tiondelar.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Fortlöpande gallringar med 6-10 års intervall. Grundytan får aldrig understiga 20 m².

Skötselområde 32 (3,0 ha)

Beskrivning: Väl-dränerad moränmark med god bonitet. Starkt översluten barrskogsbestånd som är planterat. Beståndet har gallrats under 1975 med sikte på en grundyta av 22-25 m². Vandringsledöppnad under 1978.

Målsättning: Traditionellt skogsbruk enligt kapitel 2.2.2 och 2.2.7.1. Områdets karaktär av ren barrskog med enstaka lövträd skall behållas.

Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Fortlöpande gallringar med 6-10 års intervall. Grundytan får aldrig understiga 20 m². Öppet-hållande av vandringsleden.

Skötselområde 33 (0,5 ha)

<u>Beskrivning:</u>	Smal alridå vid sjöstranden. Långgrund vass-bevuxen strand.
<u>Målsättning:</u>	Den smala alridån tjänar som skydd för det innanförliggande beståndet mot stormskador, och avverkning eller gallring får ej ske inom avdelningen. Målsättningen kan omprövas.
<u>Åtgärd:</u>	Engångs: Ingen Underhålls: Ingen

Skötselområde 34 (0,9 ha)

<u>Beskrivning:</u>	Skogsbrynsparti vid inägan nr 36 som tidigare ingått i betesmarken. Lövträdsdominerad f d hagmark som gav betesdjuren skydd. Stängsel har satts upp i gränsen mot område 31-32 med samma sträckning som det gamla en gång haft. Barrträden har avverkats och avverkningsavfallet bränts. Åtgärderna har delvis utförts under 1976.
<u>Målsättning:</u>	Att återskapa ett brynparti av hagmarkskaraktär runt inägan som efterliknar det utseende som området en gång har haft. Hävdas som betesmark med glest trädbestånd.
<u>Åtgärd:</u>	Engångs: Ingen Underhålls: Stängsel. Uppkommande lövsly röjs bort. Bete med nötkreatur.

Skötselområde 35 (2,9 ha)

<u>Beskrivning:</u>	Något blockig höjdsträckning, lövträdsdominerad med ett växande inslag av gran. Före detta hagmarkskaraktär och betesmark. Nedanför strandbrinken finns en alridå innanför område 37. Granar och enstaka lövträd har avverkats under 1976. Samtidigt röjdes buskskiktet delvis bort varvid de bästa partierna av hassellunden sparades. Avverkningsavfall brändes och/eller hopsamlades i högar.
<u>Målsättning:</u>	Gles lund- eller hagmarkskaraktär återskapas i området. Hävdas som betesmark med dels glest och dels gruppvis tätare trädsikt. Buskskikt i enstaka grupper med varierande täthet.
<u>Åtgärd:</u>	Engångs: Ingen Underhålls: Bete med nötkreatur. Uppkommande lövsly röjs bort. Efterhand ytterligare utglesning av trädbeståndet.

Skötselområde 36 (1,8 ha)

- Beskrivning: Före detta inäga som varit uppodlad och på senare tid slåtteräng och betesmark. Blandad med morän och lermark. På området har funnits ett torp, och en lada står fortfarande kvar. Slån och nyponsnår samt en del björk och gran har vandrat in på området. Røjning, avverkning, bränning av riset utförd enligt målsättningen år 1975, samtidigt reparerades och upprustades ladan.
- Målsättning: Öppen äng som hävdas genom betning med nötkreatur. Området hålls fritt från invandrande träd och buskvegetation fränsett ett fåtal björkar, slånbarssnår och nyponbuskar. Ladan bibehålles som regnskydd eller för annat framtida ändamål.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Bete med nötkreatur. Uppkommande lövsly röjs bort.

Skötselområde 37 (1,4 ha)

- Beskrivning: Starr och vassbevuxen delvis högvattenöversvämmand strandäng, långgrund vassbevuxen strand. Al under utbredning på den högre belägna delen av ängen. Kalmark. Røjning, avverkning och risbränning enligt målsättningen har skett under 1976.
- Målsättning: Öppen strandäng som hävdas genom betning med nötkreatur. Fränsett enstaka träd eller trädgrupp hålls området fritt från träd och buskvegetation.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Bete med nötkreatur. Uppkommande lövsly röjs bort.

Skötselområde 38 (1,1 ha)

- Beskrivning: Låga moränrygggar (ändmoränstyp) med våtmarker däremellan. Ryggarna är beklädda med alskog som tränger fram på våtmarkerna. Långgrund vassbevuxen strand. Albeståndet har gallrats under 1976 ned till en grundyta av 25 m² i en första omgång.
- Målsättning: Utveckling till strandgalleriskog. Full kronslutenhet måste eftersträvas för att motverka vanskottsbildning. Ingår i betesmarken.
- Åtgärd: Engångs: Ingen

Underhålls: Fortlöpande gallringar för att underhålla en god kronutveckling. Bete med nötkreatur.

Skötselområde 39 (2,6 ha)

Beskrivning:

Låg småkuperad moränmark med en högre blockrik rygg. Området är bevuxet med ett glest bestånd av ekar med underväxt av hassel och ett flertal andra trädslag. Stenig delvis vassbevuxen strand. Vandringsled öppnad under 1978.

Målsättning:

Hävdas som betad lövträdslund. Av buskskiktet bibehålles ett fåtal hasselbuketter samt snåren i brynet till område 40 som fågel-skydd.

Åtgärd:

Engångs: Rövning av buskskiktet enligt målsättningen PIII.

Underhålls: Bete med nötkreatur. Rövning av ev uppkommande lövsly. Öppet-hållande av vandringsleden. För-yngringen bör säkerställas i tid. Eventuellt bör bl a större träd avverkas successivt i detta syfte.

Skötselområde 40 (8,3 ha)

Beskrivning:

Flack och mycket fuktig lermark som mycket sakta sluttar ned från skogsmarken i norr och nordväst. Tidigare odlad jordbruksmark. Al vandrar snabbt in över inägan från strand-sidan. Långgrund och vassbevuxen strand. Kalmark med albestånd i östra strandpartiet. Flera åtgärder har utförts under 1975-1976. Stängsel har satts upp några meter in i skogen i västra brynkanten. Alslyet på fältet har röjts och brännts, strandskogen har gallrats med kvarlämnande av ca ett hundratal träd i grupper.

Målsättning:

Området hävdas som betesvall. Hela fältet hålls fritt från träd och buskar. Strand-skogen behålles i några mindre grupper. Målsättningen får omprövas om möjligheter till åkerbruk föreligger. Dock endast 3 års åkerbruk per tioårsperiod.

Åtgärd:

Engångs: Ingen

Underhålls: Bete med nötkreatur. Rövning av sly på fältet och i strandskogen. Underhåll av stängsel.

Skötselområde 41 (6,1 ha)Beskrivning:

Området ligger på torr sluttningssmark med mindre fuktiga partier omväxlande med hällmarksliknande inslag. Relativt ungt blandbestånd med övervägande löv men med markerat inslag av gran samt enstaka grova ekar. Området har haft hagmarkskaraktär som uppkommit genom betning och uttag av ved. Alridå vid stranden som är långgrund och vassbevuxen. Delvis röjt av SVS 1972. Flera åtgärder har utförts under 1975-1976. Granar och en del sälgar har avverkats. Stängsel har satts upp i gränsen till område 42 och 29.

Målsättning:

Utveckling till gles lövskog som hävdas genom betning och täta virkesuttag.

Åtgärd:

Engångs: Ingen

Underhålls: Bete med nötkreatur. Efterhand huggningar i beståndet för att bibehålla virkesförrådet på nuvarande nivå 60 m³/ha. Underhåll av stängsel. Slyröjning om uppslaget blir för rikligt. Öppethållande av vandringsleden. Sälgen hålls under kontroll så att den inte blir alltför utbredd.

Skötselområde 42 (2,6 ha)Beskrivning:

Torr sluttningssmark med inslag av hällmark. Relativt ungt blandbestånd med övervägande löv med inslag av tall och gran. Området har haft hagmarkskaraktär som uppkommit genom betning och veduttag. Under 1976 har granen avverkats men inte tagits bort helt.

Målsättning:

Karaktären av husbehovsskog enligt gammalt mönster med övervägande löv och med inslag av tall och gran, skapas genom avverkning i huvudsak som stamvis blädning med avsikt att ge intryck av husbehovshuggning. Eftersom förutsättningar för bete saknas undviks upptagning av luckor och därmed risken av täta lövuppslag. Den södra spetsen hävdas genom bete.

Åtgärd:

Engångs: Ingen

Underhålls: Diverse avverkning med avsikt att ge intryck av husbehovshuggning. Asp och ek sparas. Vindfällerna tas bort. Bete med nötkreatur i sydligaste delen.

Skötselområde 43 (0,4 ha)

- Beskrivning: Området består av en liten inäga inne i skogen, som på ett för forna tiders tids- typiskt sätt har varit odlad. Kalmark som snabbt håller på att förbuskas.
- Målsättning: Området bevaras som en öppen glänta i skogen och igenbuskningen förhindras. På försök används slåtterhö från området till vinterfoder åt rådjur.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Årlig slåtter i juli månad. Gräset torkas och läggs upp skyddat för användning som vinterfoder. Slyröjning vid behov.

Skötselområde 44 (0,8 ha)

- Beskrivning: Sluttande något fuktig lerjord, tidigare odlad jordbruksmark. Kalmark med invandrande lövsly. Under 1975 har stängsel satts upp i gränsen för torpområdet. En insamlingsfälla har byggts enligt djurhållarens anvisningar.
- Målsättning: Betesmark som hävdas genom betning med nötkreatur och som hålls fritt från träd och buskar.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Bete med nötkreatur. Underhåll av stängsel. Röjning av uppkommande sly.

Skötselområde 45 (0,8 ha)

- Beskrivning: Tedarötorp med 7 st byggnader och tillhörande tomt. Torpet används för närvarande som fritidsbostad. Jämför beskrivning under 2.2.6. Engångsåtgärder har utförts under åren 1974-1977. En smedja vid sjöstranden och ett bräskjul har rivits. Byggnaderna har restaurerats enligt en särskild plan.
- Målsättning: Samtliga byggnader bibehålls. Tomten hävdas som fritidstomt på sedvanligt sätt. Särskild plan för restaurering av byggnaderna utformas.
- Åtgärd: Engångs: Ingen
Underhålls: Underhåll av byggnader enligt paragraf 2.2.6.6.

Skötselområde 46 (8,4 ha)Beskrivning:

Området består av en markerad höjdsträckning av torr hållmarksnatur och brant sluttande hållar ned mot stranden. Gles lövskog med några välslutna tallgrupper. Strandsluttningen huvudsakligen tallbevuxen. Engångsåtgärderna har utförts under år 1976. Stängsel har satts upp mot område 2. Viss gallring har utförts.

Målsättning:

Som inramning och mjuk bakgrund till Tedarötorpet ges området karaktären av gles betad husbehovsskog.

Åtgärd:

Engångs: Ingen

Underhålls: Avverkning om så anses
erforderligt för att
bibehålla karaktären.
Bete med nötkreatur.
Underhåll av stängsel.

Område 47 (0,2 ha)Beskrivning:

Biskopen. Av besökande hårt nedsliten holme som är bevuxen med ett äldre tallbestånd och med utmärkta badhållar runt om hela ön. På ön häckar reservatets enda fiskgjusepar. År 1974 övergav fiskgjuseparet boet på grund av mänsklig störning.

Målsättning:

Lämnas orörd enligt kap 2.2.1. Förbjudet att lägga till vid och att landstiga på öarna under tiden 1.4 -15.7 till skydd för fågellivet.

Åtgärd:

Engångs: Ingen

Underhålls: Ingen

TEDARÖNS NATURRESERVAT

Beståndsbeskrivning

Skötsel omr	AREAL		Bonitet	Ål- der	Trädslags- blandn i ti- ondelar	Dim. fördeln. % cm (stamantal)			Sluten- het Prod.	Rela- skop grund- yta	Övre höjd	m ³ sk/ha	m ³ sk/omr
	Skogsm ha	Öv. ägosl ha	Ideal m ³ sk/ha per år			<15	15-25	>25					
1		1,13	imp	-	-	-	-	-	kal	-	-	-	-
2	2,52		8	50	703	30	55	15	1+	25	22	190	480
3		1,50	-	-	-	-	-	-	kal	-	-	-	-
4	1,26		6	40	00X	5	50	45	09	18	20	150	190
5	2,83		6	40	00X	55	40	5	07	14	15	80	230
6	0,30	0,30	4	40	00X	85	10	5	03	-	12	40	10
7	0,57		6	40	00X	40	20	40	09	25	22	210	120
8		2,25	-	-	-	-	-	-	kal	-	-	-	-
9	3,00		8	120	00X	20	10	70	03	-	18	60	180
10	0,97		8	20	226	80	15	5	03	-	12	50	50
11		0,35	8	-	00X	-	-	-	kal	-	-	-	-
12		1,35	imp	100	604	-	-	-	-	-	-	-	100
13	3,65	0,15	6	100	109	20	10	70	04	8	18	80	290
14		0,06	imp	-	-	-	-	-	kal	-	-	-	-
15		1,05	imp	-	-	-	-	-	kal	-	-	-	-
16	1,76		7	100	109	45	10	45	06	14	18	120	210
17		0,03	imp	-	-	-	-	-	kal	-	-	-	-
18	0,76		5	70	208	80	10	10	07	12	15	120	90
19	0,38		6	70	00X	50	20	30	08	15	15	120	50
20		1,20	imp	-	-	-	-	-	kal	-	-	-	-
21	0,53		6	50	00X	30	20	50	09	18	22	160	80
22	1,61		8	40	226	70	25	5	09	23	18	130	210
23	0,37		8	40	00X	30	30	40	02	-	15	20	10
24	1,49		8	40	00X	60	25	15	05	8	20	70	100
25	1,50	1,25	3/imp	50	712	80	20	0	0,8	8	12	40	60
26	0,2		3	20	217	95	5	0	0,7	5	-	40	8
27		0,67	imp	-	802	-	-	-	-	-	-	10	10
28	2,04		8	50	424	55	30	15	1+	30	20	240	490
29	4,00	0,78	4	50	721	55	40	5	1+	25	15	140	560
30	6,3		5	40	127	90	5	5	09	15	15	70	440

31	7,0		8	50	424	55	35	10	1/1+	25	20	190	1330
32	3,0		10	50	361	45	45	10	1+	35	22	260	780
33	0,50		6	40	00X	80	15	5	08	20	15	140	70
34	0,90		8	60	028	40	30	30	05	12	18	80	70
35	2,93		6	80	028	40	20	40	04	12	18	120	350
36		1,77	-	-	-	-	-	-	kal	-	-	-	-
37		1,42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38	1,06		6	30	00X	50	45	5	1+	35	20	220	230
39	2,57		8	120	00X	20	5	75	03	10	18	90	230
40		8,32	-	-	00X	-	-	-	-	-	-	-	100
41	6,06		6	30	028	75	15	10	07	12	18	60	360
42	2,60		4	35	118	75	15	10	07	12	16	60	160
43		0,42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
44		0,84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45		0,80	Tomt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46	2,00	0,39	4	50	703	80	15	5	06	5	15	70	140
47	0,2		4	100	901	30	20	50	07	15	15	150	30

Summa 6486 + 26, 03 =
= 90,89

Summa 7818

Nr	Översiktlig objektbeskrivning	Målsättning	Åtgärder				
1	Öppen strandäng	Orörd strandäng	Ingen	29	Barrskog med lövin-	Skogsbruk	Gallring
2	Blandskog	Naturskog	Ingen		blandning		
3	Öppen äng	Öppen orörd äng	Ingen	30	Blandskog	Skogsbruk	Gallring
4	Slutet albestånd	Naturskog	Ingen				
5	Gles lövskog	Naturskog	Ingen	31	Barr och lövskog	Skogsbruk	Gallring
6	Strandhällar	Bad, tältplats	Beståndsvård	32	Barrskog	Skogsbruk	Gallring
			Friluftsan-	33	Alridå	Skyddsskog	Ingen
			ordningar	34	Barr och lövblandat	Hagmark	Beståndsvård,
7	Slutet albestånd	Naturskog	Ingen		brynparti		bete
8	Öppen äng	Öppen orörd äng	Viss röjning	35	Lövskogsdominerad	Lundskog,	Gallring, röj-
9	Lövskog med tät underväxt	Naturskog	Viss bestånds-		blandskog	skogsbete	ning, bete
			vård	36	Äng. Spridda träd och	Beteshage	Röjning, bete
10	Blandskog och buskar	Naturskog	Viss bestånds-		buskar		
			vård	37	Strandäng med spridda	Öppen strand-	Röjning, bete
11	Fd slätteräng	Naturskog	Ingen		buskar	äng	
12	Hällmarksområde	Naturskog	Ingen	38	Tät alskog	Galleriskog	Röjning, bete
13	Lövskog med tät underväxt	Naturskog	Ingen	39	Lundskog med tät under-	Lövträdslund	Röjning, bete
14	Mindre strandhäll	Badplats	Ingen		växt		
15	Strandäng	Orörd strandäng	Ingen	40	Fd åker med spridda	Betesvall	Bete, röjning
16	Lövlund	Parkskog	Bestånds-		buskar		
			vård	41	Blandskog	Gles lövskog	Gallring, bete
17	Strandhällar	Badplats	Friluftsan-	42	Blandskog med löv-	Husbehovs-	Avverkning,
			ordningar		dominans	skog	delvis bete
18	Holmar med strandhällar	Naturskog	Ingen	43	Fd inäga. Invandrande	Öppen glänta	Slätter
19	Lövskogsklädda holmar	Naturskog	Ingen		lövsly		
20	Öppen strandäng	Orörd strandäng	Ingen	44	Fd åker med spridda	Betesmark	Bete, röjning
21	Slutet albestånd	Naturskog	Ingen		buskar		
22	Blandskog	Naturskog	Viss bestånds-				
			vård	45	Fritidshus och tomt	Fritidstomt	Restaurering
23	Hasseldunge	Naturskog	Viss röjning				byggnader
24	Gles lövskog	Naturskog	Viss bestånds-	46	Gles lövskog med tall-	Husbehovsskog	Gallring, bete
			vård		grupper		
25	Blandskog med barrdominans	Naturskog	Viss bestånds-	47	Holme med tallbestånd	Naturskog	Ingen
26	Gles lövskog	Parkskog	Bestånds-				
			vård				
27	Strandhällar	Badplats	Friluftsan-				
			ordningar				
28	Blandskog	Skogsbruk	Gallring,				
			röjning				

- 3 Plan för anläggning, disposition och skötsel av anordningar för
rekreation och friluftsliv

- 3.1 Allmänt

Planen har upprättats på basis av för reservatet angivet syfte, ordnings- och reservatsföreskrifter samt med hänsynstagande till de natur- och landskapsvärden som klarlagts genom inventeringar. Behandlade anordningar har angivits på bilagd karta. Samtliga sociala anordningar ges högsta prioriteringsgrad.

- 3.2 Friluftsanordningar
 - 3.2.1 Enkla anordningar för förtöjning av båtar utföres på följande tillåtna tilläggsplatser: Bokarn, upplaget område 26, Holmuddens norra spets, område 6 östra kanten.
 - 3.2.2 Vandringsleder skall anordnas enligt bilagd karta. Särskild märkning utföres ej med undantag för eventuell tillfällig markering under en övergångsperiod. Eventuellt skall spångning utföras över fuktiga partier, varvid sågat eller bilat virke användes. Vägvisare uppsättes där så anses erforderligt. Vid utläggningen av lederna ska hänsyn tas till växt- och djurlivet bl a så att lederna inte går för nära räv- och grävlingsgryt eller sällsynta växtarter med risk för nedtrampning (jämför inventeringarna).
 - 3.2.2.1 Stängselgenomgångar enligt 2.2.5.6 på lämpliga platser.
 - 3.2.3 Badplatser område 27, 17 och delar av 6 skyltas som särskilda badområden.
 - 3.2.4 Tältplatser på följande tillåtna platser: Område 26, Holmudden och område 6. Markägaren (=naturvårdsförvaltaren) får reglera tältningens längd med hänsyn till tältningstryck och markslitage.
 - 3.2.5 Eldplatser anordnas på följande platser: område 27, 17, 6 och vid behov vid stranden av Bokarn. Eldplatserna byggs av natursten och cement som grillplatser av modell "Härjarö". Sittplatser anordnas ej. Naturvårdsförvaltaren skall tillse att ved finns vid eldplatserna.
 - 3.2.6 Slitaget genom bad- och friluftsliv och tältning bör följas upp genom årlig inspektion vår och sensommar.
 - 3.2.7 Toaletter och sopkärl enligt 2.2.13

- 3.3 Kommunikationer
 - 3.3.1 Utlåning av roddbåtar vid Gubbudden planeras. Se vidare 1.1.4.
 - 3.3.2 Parkeringsplats ska anordnas vid Gubbudden.

3.4 Information

- 3.4.1 Informationsskyltar enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar skall uppsättas vid Tedarötorp, Bokarn, område 27, 17, Holmuddens norra spets område 6 och vid Gubbudden. Skyltarna innehåller: Reservatsföreskrifter, karta över reservatet med tilläggsplatser, vandringsleder, badplatser, tältplatser och eldplatser samt uppmaning om att undvika störande båttrafik utanför skyddade vassområden som är angivna i 2.2.10.2. Vidare bör allmänheten uppmanas att följa stigarna inom västra delen av Tedarön som ska få utvecklas mot naturskog. Fågelskyddsområdena med landstigningsförbud markeras också på skyltarna. På informationsskyltarna ska klart anges att den inhägnade tomten vid Tedarötorp ska betraktas som privat område och att obehöriga får avvisas. Likaså bör det framgå att allmänheten inte bör lägga till med båt vid Tedarötorpets brygga utan i första hand anvisa båtar till anvisade båtplatser.

Vidare bör allmänheten uppmanas att i största möjliga utsträckning undvika störande båttrafik utanför skyddade vassområden som är angivna i 2.2.10.2.

- 3.4.2 Guidade rundvandringar bör anordnas under vår och sommartid genom naturskyddsföreningens försorg.
- 3.4.3 Reservatet liksom fågelskyddsområdena utmärks i samråd med skogsvårdsstyrelsen enligt råd och anvisningar från statens naturvårdsverk.

TEDARÖNS NATURRESERVAT

Översiktlig ekonomisk plan

Intäkter: Hyra från fritidstorpet och fiskearrende.
Netto från skögsavverkning

Utgifter:

- 1 Årligt underhåll av byggnader
Årligt underhåll av friluftsanordningar
Tillsynsman
- 2 Inspektionsresor, anslagstavlor, renhållning,
anlitande av konsulttjänster
- 3 Upprustning av byggnader, istandsättande av
naturreservatet enligt skötselplanen, vilket
innebär röjningar och uppsättande av stängsel.
Årligt beståndsvård och slybekämpning enligt
skötselplan.

Förslag: Intäkterna används till underhåll enligt punkt 1.

Utgifterna enligt punkt 2 täcks genom ett årligt
anslag ur kommunens budget.

Arbetena enligt punkt 3 utförs som kommunala och
statliga beredskapsarbeten. För detta ändamål skall
en beredskapsplan upprättas så att hög beredskap
upprätthålls för att kunna utnyttja tillgängliga
ansmedel.

Vissa möjligheter till statsbidrag via anslaget
Vård av naturreservat m m finns.

1979-02-16

11.121-615-74

Enköpings kommun
Box 901
199 01 ENKÖPING

Naturresevat på fastigheten Hjulsta 3:4, Enköpings kommun
(3 bilagor)

Beskrivning av resevatet

Reseivatets benämning: Tedaröns naturresevat

Kommun: Enköping

Socken: Enköpings-Näs

Fastighet: Hjulsta 3:4

Lägesbeskrivning: Reseivatet är beläget ca 14 km sydsydväst om Enköping i Hjulstafjärden inom Mälaren. Läget framgår av bifogade karta i skala 1:50 000, bilaga A.

Fastighetskoordinaten är x6601220, y1566030

Topografiska kartbladet 1171. (11 H SV)

Ekonomiska kartbladet 11703

Gränser: Reseivatet, som utgörs av hela fastigheten Hjulsta 3:4, omfattar land samt vattenområde och bottnar avgränsade enligt 1 kap jordabalken och har med heldragen svart begränsningslinje utmärkts på till detta beslut fogad karta i skala 1:10 000, bilaga B.

Areal: 207 ha

Därav landareal: 90,9 ha

Naturvårdsförvaltare: Enköpings kommun i samråd med skogsvårdsstyrelsen

Markägare: Enköpings kommun

Naturbeskrivning

Reseivatet omfattar Tedarön jämte några intilliggande mindre holmar Oxskären, Notholm och Biskopen i Mälaren.

Tedarön är en upp till 20 meter hög, småkuperad moränö med här och var berg i dagen. Större partier med lermark finns i nordväst och sydost. Stränderna är här i allmänhet sankt och vassiga. På Bredskär, Holmudden och nordväst om Tedarudden finns dock strandhällar med goda badmöjligheter.

Centralt på Tedarön växer barrskog med växlande lövträdsinslag. Den övergår i väster och öster kring de öppna ängarna i en alltmer ädel-lövträdsdominerande lövskog. Lövskogsmarken har fram till 1955 varit betad. På den östra delen av ön har betet numera återupptagits.

På ön fanns tidigare två torpställen. Av det i norr belägna Tedarö-torp - tidigare benämnt Fiskartorpet - finns byggnaderna kvar i huvudsak i oförändrat skick. Av torpet på Tedarudden finns nu endast lädan kvar. Mellan torpställena låg en undantagsstuga som kallades Mösters täppa. Torparen på Tedarudden slutade 1921 och all odlad jord kom där efter att tillhöra Tedarötorp som var i drift fram till 1955.

På ön finns även flera fornlämningar omfattande bl a gravfält.

Tedarön uppvisar flera intressanta vegetationstyper som lundartade ädellövskog, betade och obetade ängsmarker av olika slag.

Ön är dessutom fågelrik med bl a näktergal, stenknäck, skogsduva, nötkråka och med rovfåglar som fiskgjuse, ormråk och brun kärrhök. I vassarna och på de små holmarna häckar bl a kanadagås och flera arter sim- och dykänder. Av större vilt förekommer rådjur, grävling och räv allmänt och tillfälligtvis även älg och kronhjort.

Reservatet nås endast sjövägen. Utlåning av roddbåtar planeras vid den närbelägna Gubbudden på fastlandssidan. Enklare anordningar för rekreation och friluftsliv kommer att anordnas, såsom strövstigar, sanitära anordningar, grillplatser och regnskydd.

Grund för beslutet

Syftet med reservatet är att bevara en fågelrik och botaniskt intressant Mälarens ö med bland annat lundartade bestånd av ädellövträd och öppna, delvis betade ängsmarker. De möjligheter området erbjuder för friluftsliv, forskning och undervisning ska samtidigt tillvaratas.

./A,B MED STÖD AV 7 § NATURVÅRDSLAGEN (1964:822) FÖRKLARAR LÄNSSTYRELSEN DET OMRÅDE SOM UTMÄRKTS PÅ BIFOGADE KARTOR SOM NATURRESERVAT (bilaga och B).

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser ska gälla beträffande reservatet.

A *Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.*

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar ska förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att spränga, schakta, dika, gräva eller utfylla,
2. plöja eller utföra annan markbearbetning annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
3. anordna upplag annat än tillfälligt för skogs- eller jordbrukets behov eller i samband med reservatets övriga skötsel,
4. anlägga väg, stig, brygga eller därmed jämförlig anordning annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
5. uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning annat än i enlighet med fastställd skötselplan,

6. uppföra stängsel eller hägnader annat än för jordbrukets behov,
7. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och fridlysningstavlor undantagna,
8. använda kemiska bekämpningsmedel,
9. tillföra växtnäringsämnen annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
10. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsvårdande åtgärd i såväl skogsmark, bryn som betesmark annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
11. inplantera för reservatet främmande växt- eller djurarter,
12. jaga utöver vad som framgår av fastställd skötselplan.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

13. riva befintlig byggnad eller anläggning eller väsentligt ändra befintlig byggnads eller anläggnings användningssätt eller yttre utseende,
14. dra fram mark- eller luftledning.

Dessutom gäller

15. Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. *Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.*

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom reservatet som framgår av till detta beslut fogad skötselplan (bilaga C).

./C

C. *Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet.*

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar ska förbud gälla att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, skada vegetationen i övrigt t ex genom att gräva upp växter såsom ris, örter, gräs, mossor eller lavar,

3. plocka blommor, gräs, mossor eller lavar,
4. medvetet störa djurlivet, exempelvis genom att klättra i boträd eller från nära håll fotografera fågelbo eller annan boplats,
5. medföra hund som ej är kopplad,
6. inom särskilda, med bojar eller skyltar markerade badområden åka eller förtöja båt,
7. för längre tid än två dygn förtöja eller förankra båt vid samma strand på sådant sätt att andras möjlighet att nyttja värdefull båtplats hindras eller försvåras,
8. göra upp eld annat än på anvisade, iordningställda platser,
9. tälta utanför anvisade områden,
10. anordna orienteringskontroller eller snitslade spår,
11. rida,
12. framföra motordrivet fordon (även snöskoter) med undantag för yrkesfiskare inom vattenområdet,
13. på ett störande sätt framföra motorbåt eller använda radioapparat, grammofon, bandspelare, musikinstrument eller dylikt,
14. anordna motorbåtstävlingar så att reservatets område berörs.

D *Bestämmelser jämlikt 9 § natuvårdsförordningen om naturvårdsförvaltning*

a) *Riktlinjer för reservatets disposition och skötsel*

Den allmänna målsättningen för naturreservatets skötsel ska vara att vårda området i enlighet med reservatets syfte så att såväl de naturvetenskapliga som friluftslivets intressen tillgodoses. Reservatet uppdelas enligt reservatskartan, bilaga B, i tre huvudområden med inbördes olika inriktning av disposition och skötsel.

Huvudområde 1, Tedaröns västra ängs- och lövskogsområde samt de mindre öarna, lämnas i huvudsak orörd. Skogen ska här i huvudsak få utvecklas till naturskogsliknande, ädellövträdsdominerad lövskog. Befintliga öppna ängar bör om ekonomiskt möjligt behållas öppna.

Huvudområde 2, Tedaröns centrala barrskogsområde, hålls barrskogsbevuxen med bevarat inslag av lövträd.

Huvudområde 3, Tedaröns östra ängs- och lövskogsområde, hävdas i huvudsak genom bete av nötkreatur. Ett omväxlande odlingslandskap med betade öppna ängar, hagmarker, löv- och blandskogsområden av varierande slag ska här eftersträvas.

Den befintliga bebyggelsen vid Tedarötorp och Tedarudden bör bevaras.

Anordningar inom reservatet för friluftslivet ska starkt begränsas. De naturliga förutsättningarna ska utgöra grunden för rekreations- och friluftslivet.

b) *Skötselplan*

./C

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen av reservatet genom att fastställa bifogade skötselplan, bilaga C.

c) *Utmärkning*

Reservatet ska utmärkas i samråd med skogsvårdsstyrelsen i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

d) *Naturvårdsförvaltare*

Reservatet ska förvaltas av Enköpings kommun i samråd med skogsvårdsstyrelsen.

e) *Samråd*

Samråd ska vid naturvårdsförvaltningen ske med berörda myndigheter.

Besvär över detta beslut kan anföras genom skrivelse till regeringen. Besvärsskrivelsen insänds till jordbruksdepartementet, Fack, 103 23 Stockholm, och skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag klaganden har fått del av beslutet.

I besvärsskrivelsen skall anges det beslut som överklagas. Vidare bör klaganden meddela sin fullständiga adress.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Edenman, ledamöterna Ahlqvist, Alsén, Bergström, Björkman, Carlsson, Engblom, Eriksson, Hjort, Hübinette, Hällström, Janson, Jonson och Karlsson samt tjänstgörande suppleant Pettersson.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har dessutom deltagit länsråd Blomquist, 1:e länsassessor Blomberg, länsarkitekt Bergström, överlantmätare Hygstedt, naturvårdsdirektör Ekeberg, länsantikvarie Rydh och e byråingenjör Jansson, föredragande.

Ragnar Edenman
Ragnar Edenman

Bruno Jansson
Bruno Jansson

TEDARÖNS NATURRESERVAT

På fastigheten Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun

Översiktskarta

Teckenförklaring:

Tedaröns naturreservat

+-+-- länsgrens

----- församlingsgränser

Skala 1:50 000

0 0.5 1 1.5 2 2.5 3 km

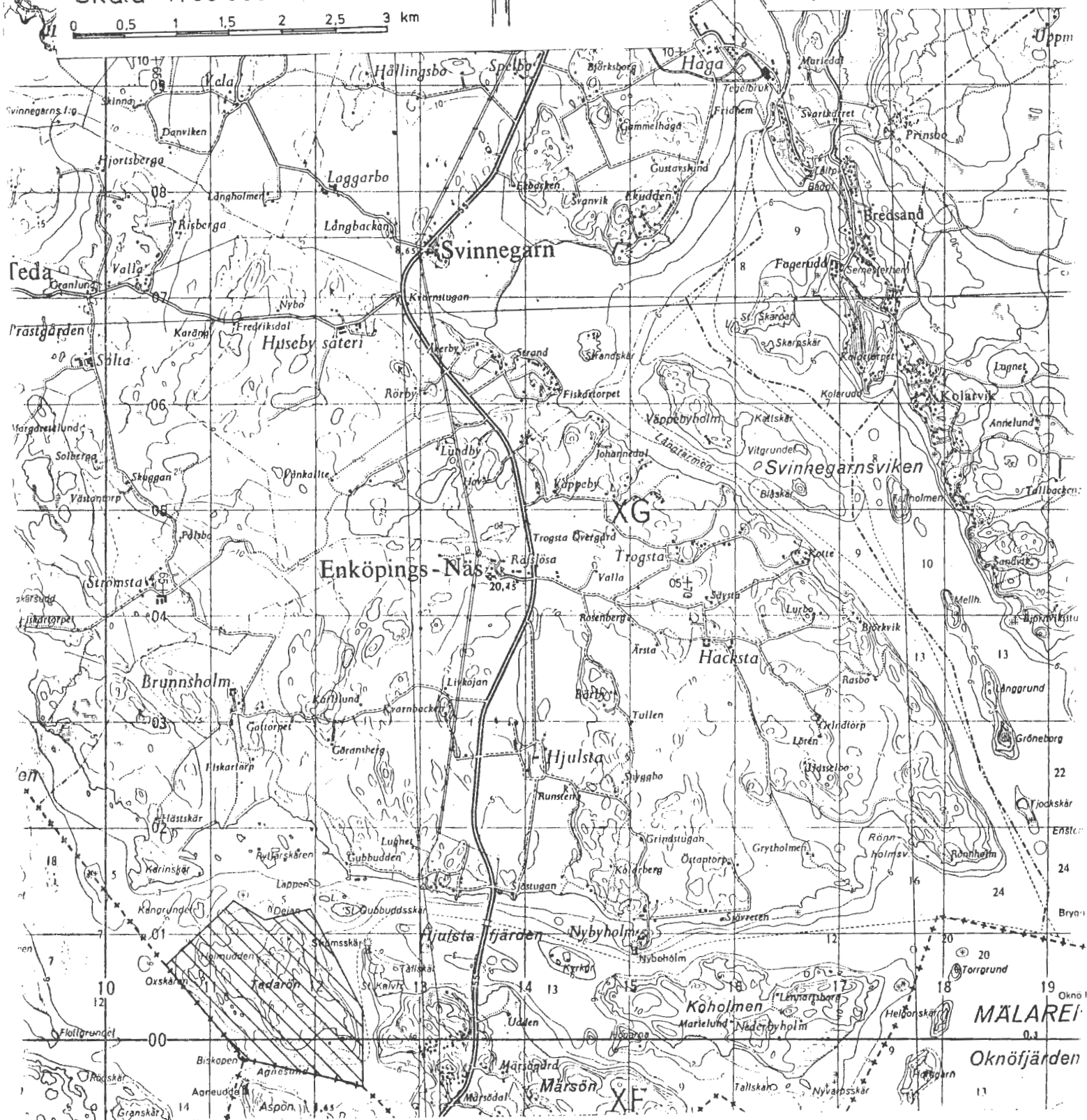

Bilaga A.

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1979-02-16

11.121-615-74

Objektnr 03-02-036

TEDARÖNS NATURRESERVAT

På fastigheten Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun

Beslutskarta

Teckenförklaring:

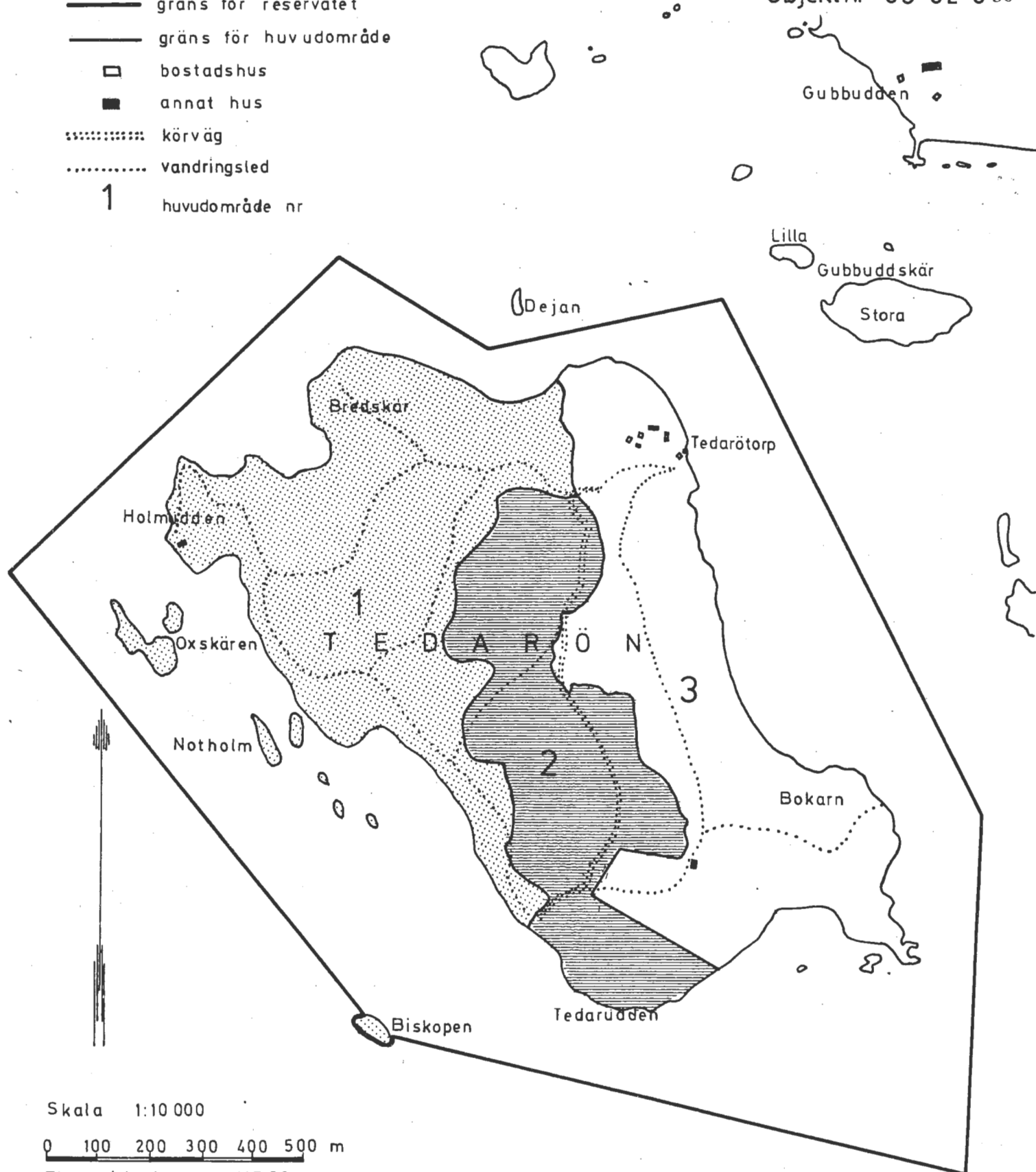
- gräns för reservatet
- gräns för huvudområde
- bostadshus
- annat hus
- körväg
- vandringsled
- 1 huvudområde nr

Bilaga B.

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1979 - 02-16

11.121-615-74

Objektnr 03-02-0 36

Skala 1:10 000

0 100 200 300 400 500 m

Ekonomiska kartan 117 03

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1979-
11.121-615-74

Sammanställning över utredningar och inventeringar mm som
berör Tedaröns naturreservat.

- Berg, Harald: 1974-1975 Botanisk inventering av naturreservatet Tedarön i Enköpings kommun. Enköpings kommun
- Bohlin, Magnus: 1976 Metodstudie för utvärdering av rekreativsvärde för Mälärstränder. Publ nr 28 från Kommitten för Mälarens vattenvård, Länsstyrelsen Västmanlands län.
- Danielsson, Pär-Olof: 1975 Litteraturförteckning över undersökningar av sjön Mälaren. Publ nr 25 från Kommitten för Mälarens vattenvård. Länsstyrelsen Västmanlands län
- Haglund, Eric: 1968 Naturvårdsinventering av Enköpings kommunblock. Del V Enköpings stad och Åsunda kommun. Länsstyrelsen Uppsala län
- Larsson, Gunnel: 1975 Inventering av strandzonen runt Mälaren. Flygbildsinventering (IR) redovisad på karta i skala 1:10 000. Utförts på uppdrag av kommittén för Mälarens vattenvård. Länsstyrelsen Västmanlands län
- Westin, Pekka: 1974 Faunainventering Tedaröns naturreservat i Enköpings kommun. Enköpings kommun
- Österhag, Tore: 1973 Förslag till skötselplan för Tedaröns naturreservat i Enköpings kommun. Enköpings kommun

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1979-02-16
11.121-615-74

TEDARÖN

LÄNSSTYRELSEN UPPSALA
Planeringsavdelningen

Ink. 1976 02 -23

11.121-615-74

BOTANISK INVENTERING AV NATURRESERVATET TEDARÖN I ENKÖPINGS KOMMUN

UPPRÄTTAD 1974 - 1975
AV HARALD BERG.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
1. Förord	2
2. Beskrivning av inventeringsområdet	3
2.1 Läge och storlek	3
2.2 Naturförhållanden	3
3. Metodik	4
4. Karta över Tedarön	5
5. Något om de olika växtsamhällena	6
5.1 Träd och buskar	6
5.2 Orkidéerna på ön	7
5.3 Humle och backvicker	8
5.4 Lundväxter	8
5.5 En vacker äng	9
5.6 Strandväxter	10
5.7 Berghällar	11
6. Växter som saknas	11
7. Förteckning över funna arter	12
8. Förekomstkartor	18

1 FÖRORD

Från början av maj 1974 till oktober 1975 har undertecknad utfört en botanisk inventering av Tedaröns naturreservat Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun.

Inventeringen har utförts på uppdrag av Enköpings kommun och syftar till att öka kännedomen om floran på området vid tiden för öns övergång till att vara naturreservat. Tedaröns biotop är tidigare beskriven av skogv. Tore Österhag, som även bifogat en utförlig beståndsbeskrivning, varför det kommit på min lott att utföra en artinventering.

Till de personer som på olika sätt varit mig till hjälp vid inventeringen riktas ett varmt tack.

Enköping i oktober 1975.

Harald Berg

2. Beskrivning av inventeringsområdet

2.1 Läge och storlek:

Tedarön ligger i Hjulstafjärden i Enköpings-Näs socken 14 km. sv. om Enköping. Reservatet omfattar Tedarön och småholmarna Oxskären, Notholmen samt ej namngivna skär längs Tedaröns södra och sydvästra del, jämte den nordöstra tredjedelen av holmen Biskopen. Reservatets storlek är c:a 90 ha.

2.2 Naturförhållanden (karta sid 5)

Reservatet uppdelas i 3 st. huvudområden med delvis olika typer av biotop. Vidare uppdelas detsamma i 47 st. skötselområden.

2.2.1 Huvudområde 1. Västra ängs- och lövskogsområdet. (Skötselområde 1 - 27.)

Området utgörs av småkuperad moränmark med två flacka ängar. Lövskogsbestånd med sparsamt inslag av barr i gränzonen till huvudområde 2. Inom området finns ett flertal strandhällar med intressant flora och några högre belägna hällar med torkmarksväxter.

2.2.2 Huvudområde 2. Centrala barrskogsområdet (Skötselområde 28 - 33.)

Något högre belägen moränmark med hällmarker i nordvästra delen. Ett par planterade rena och mycket täta barrbestånd, för övrigt blandskog. Inne i området finns öns enda riktiga skogskärr.

2.2.3 Huvudområde 3. Östra ängs- och lövskogsområdet (Skötselområde 34 - 46.)

Tidigare odlade flacka lermarker dominerar området, som är de största öppna terrängavsnitten på ön. Mellan de två öppna fälten finns ett område av buskrik blandskog delvis på hällar.

3. Metodik

Min uppgift har varit att inventera Tedaröns fanerogamer samt av kryptogamer ombunkar och fräkenväxter.

Området har inventerats under två somrar, 1974 och 1975. 1974 besöktes ön från början av maj till mitten av oktober, eller sammanlagt 30 gånger. 1975 från slutet av april till oktober sammanlagt 13 gånger. Ön har noggrant genomsökts under de olika årstiderna, för varje art har anteckningar gjorts med siffror motsvarande skötselområde där den är funnen. Med ledning av dessa data kunde sedan räknas ut förekomstens täthet, eller om arten var sällsynt.

I förteckningen över alla påträffade arter betecknas förekomsten med en fyrgradig skala: allmän (a), tämligen allmän (ta), mindre allmän (ma), eller enstaka (e). Efter (ma) eller (e) anges i förekommande fall siffror, vilka motsvarar de skötselområden där arten är funnen. Fyra förekomstkartor som upptar tolv av de mera intressanta arterna kompletterar artlistan.

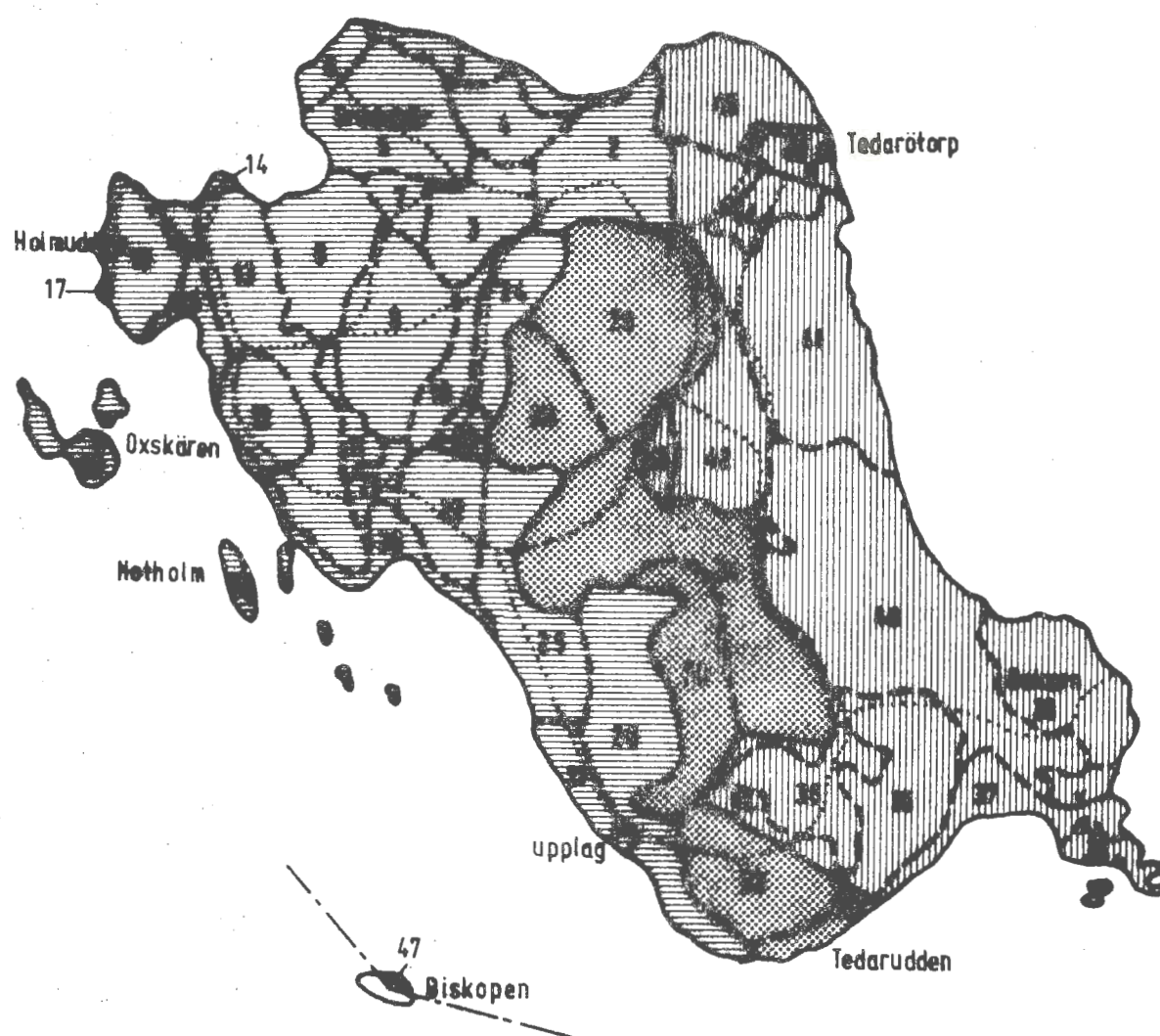
Våren 1974 var torr och 1975 var sommaren ovanligt regnfattig och torr, vilket hade till följd att flera arter som väntat uteblev.

Reservatet nås endast med båt, vilket givetvis måste inverka fördröjande på inventeringen, alldenstund ibland svårigheter att få disponera båt kunde förekomma.

TEDARÖN

NATURRESERVAT

Hjulsta 3:4

Teckenförklaring:

- gräns för huvudområde
 - - - gräns för skötselområde
 gångstig
 8 skötselområde nr
 ■ bostadshus

- uthus
 ▨ huvudområde 1
 ▩ " 2
 ▤ " 3

Skala 1: 10 000

5. Något om de olika växtsamhällena.

5.1 Träd och buskar.

Av ädellövträd är det främst eken man vill framhålla. Tedarön har många vackra träd av olika arter, men ekarna står i en klass för sig. Den vackraste eken växer i sydspetsen av skomr 5, ett verkligt prydligt träd som har en omkrets av 4,15 m. (1,3 över markytan) Men detta träd är ändå inte det största på ön, utan rekordet har en ek i skomr 9 som mäter 4,45 m. Ytterligare 4 stora ekar finns i skomr 9. Att uppskatta åldern på dessa träd är ganska vanskligt (jmf. Rutger Sernander Stockholms natur 1926). Han skriver där bl.a. att ekar som 1,5 m. över m.y. mäter 500 cm. i omkrets har en minimiålder av 400 år. Då skulle man komma fram till att största ekarna på Tedarön skulle kunna vara omkr. 350 år eller något mer.

Lind växer här och där på ön, de flesta ganska unga, men ett ex, i skomr 2 bör nämnas. Det är ett mycket vackert träd, som trots att det ej är särskilt stort, (stammen 2,10 i omkr.) har börjat få karaktär av gammalt träd. På Holmudden är inslaget av lind påfallande.

Ett ganska stort bestånd av unga almar växer i skomr 5, samt ett liknande bestånd men av ask finns i skomr 2.

Vildapel (*Pyrus silvestris*) är som på alla liknande lokaler runt Mälaren mycket vanlig. Särskilt på Bokarn skomr 39 och angränsande områden är arten tillsammans med hagtorn och hassel dominerande. *Pyrus malus* förekommer också liksom enstaka ex. av päron (*pyrus communis*) kan man hitta t ex i skomr 36, 39, 40.

Hagtorn växer spridd på hela ön, men vanligast på södra delen. Rundhagtorn (*Crataegus oxyacantha*) som här är den helt dominerande hagtornarten kantar lövdungarna med ogenomträngliga bestånd, och utgör på försommaren ett av öns vackraste blomster. I alla huomr hittar man även sparsamt förekommande (*C. monogyna*) och (*C. curvisépala*)

Av *Salix* hittar man samtliga av de för dessa trakter vanliga arterna utom en, krypvide (*S. repens*) som tycks finnas i endast 1 ex. Se förekomstkarta.

Detta stämmer emellertid bra med vad upplandsflorans store utforskare Erik Almquist skriver i *Upplands Vegetation och Flora 1929* "*S. repens* mälaröarna tämligen sällsynt." Förhållandet är ganska märkligt då arten för övrigt är mycket allmän i trakten kring Enköping.

Rosa canina och *R. villosa* är båda vanliga, men *R. majalis* saknas helt. En halvdubbel röd ros, en s.k. gammal torpros, växer fortfarande där torpet legat i skomr 36 och där den naturligtvis varit en av prydnadsväxterna.

En tät grupp halv vuxna ädelgranar växer i skomr 41, sannolikt en odlingsrest.

5.2 Orkidéerna på ön.

Framför största eken i skomr 9 har nästroten (*Neottia nidus avis*) en av sina två växtplatser på ön. 1974 blomade här 15 ex. 1975 21 ex. Den andra lokalen ligger i skomr 2 nära stranden.

Korallrot (*Corallorrhiza trifida*) kunde 1974 bara hittas på en enda lokal, en liten kärrsänka i skomr 2, men där i ett 30 tal exemplar. 1975 saknades korallrot helt, även på nämnda växtplats.

Över hela ön, på för arten lämpliga ställen, växer nattviol (*Platanthera bifolia*) ibland ganska rikligt och är därmed öns vanligaste orkidé.

Fläckigt nyckelblomster saknas tydligen och inte heller är tvåblad funnen någon av dessa två somrar.

På norra och västra delen av Tedarön växer den vackra och högresta grönvita nattviolen (*Platanthera chlorantha*). Orkidéen är fläckvis utbredd över hela huomr 1, till och med på Oxskären blomade några exemplar 1974. Den grönvita nattviolen får vi väl räkna som öns främsta raritet.

5.3

Humle och backvicker.

På den stora ängen i skomr 40 växer blåluzern (*Medicago sativa*) som säkert är en rest från den tid då ängen var odlad, kanske hör timotej (*Phleum pratense*) också dit.

Högsommarblomstret framför andra här på ängen är vild morot (*Daucus carota*). Men det finns även prästkrage, färgkulla, johannesört, även den ludna, (*Hypericum hirsutum*) och många andra. Den sanka ängen innanför bladvassen rymmer flera arter av intresse, t.ex. kärrvial (*Lathyrus palustris*) strandviol (*Viola stagnina*) plattstarr, madrör (*Calamagrostis neglecta*) och grenrör (*C. lanceolata*)

Längre upp efter stranden går en moränås ut mot sjön och här har vi en mycket stor förekomst av humle (*Humulus lupulus*), för övrigt den enda på ön. Både han- och honexemplar förekommer.

Följer man stigen mot Tedarötorp passerar man "Mosters täppa". Vad som återstår är några syrenbuskar och ett sötkörbärsträd, kommer man dit i maj så blommar några tuvor narsissor.

Strax före torpet träffar vi på det stora beståndet av backvicker (*Vicia cassubica*). Denna förekomst är känd från 1920 talet, då Erik Almquist i sällskap med E. Vretlind besökte Tedarön. Backvicker växer även i och omkring skomr 43. Se förekomstkarta.

5.4

Lundväxter.

I lövskogen på norra och västra delen av ön hittar man stora mer eller mindre rena bestånd av hassel. Man får verkligen hoppas att dessa vackra lundar, som tillika har en så underbar markflora får bestå för kommande tider.

Tidigt på våren börjar blåsipporna, marken färgas blå över stora områden, samtidigt kommer nunneört (*Corýdalis fabacea*) och (*C. pumila*) och dess mellanformer. En art som är vanlig under ekarna är löktrav (*Alliaria off.*) Samma gäller vårlök (*Gagea lutea*) och även den lilla vårlöken (*G. minima*). En annan tidigt blommande är lungörten (*Pulmonaria officinalis*) som har fem växtplatser här men är ändå ej talrik. Desmeknopp (*Adoxa moschatellina*), trolldruva (*Actaea spicata*), ormbär

(*Paris quadrifolia*), liljekonvalj, skogsviol och vitsippor för att nämna några. En säregen form av vitsippa växer på två ställen i skomr 9. Den ser ut att sakna blommor, men har tätt med gröna småblad som mot centrum övergår i allt vitare blad, lika kronblad.

Tandrot (*Dentaria bulbifera*) tillhör givetvis rariteterna, getrams (*Polygónatum odoratum*) och storrams (*P. multiflorum*) är ungefär lika vanliga. En som inte heller saknas är lundbräsmän (*Cardamine impatiens*). Att mitt inne på ön hitta parksmultron (*Fragaria moschata*) är kanske lite förvånande, men den finns där i ett stort bestånd.

Det vanligaste gräset är lundgröe (*Poa nemoralis*) som växer i täta bestånd överallt. Något sällsynt gräs tycks inte finnas, men hässlebrodd (*Milium effusum*) förekommer ganska rikligt, liksom lundelm (*Agropyron caninum*), den senare dock mera sparsamt exempelvis i skomr 18.

5.5

En vacker äng.

Skomr 3 är en flack och mycket fuktig lermarksäng. Tidigare slätter med höstbete. Här har vi ett område som rymmer en intressant flora. Att ängen hållits öppen och betats till för ett tjugotal år sedan har säkert bidragit till den stora artrikedomen.

Primulor, blåsippor och vitsippor tränger ut på ängen från angränsande lundar. Öns alla violarter med undantag för styvmorsviol växer här. 1974 kunde man se i östra delen av ängen (*Viola montana*) växa i höga tuvor av tuvstarr (*Carex cespitosa*) högst upp på tuvan vackra exemplar av ängsviol (*Viola canina*) och nere på marken mellan tuvorna strandviol (*V. stagnina*). Alla tre arterna blomade samtidigt. Längre fram på sommaren blommar prästkragar, mårar, fibblor och tre arter *Hypericum*.

Tuvstarr, som redan nämnts, är med sina halvmeterhöga tuvor dominant över nästan hela ängen, men fler carexarter finns här: *pallenscens*, *muricata*, *disticha*, *hirta*, *canescens*, *leporina*, *panicea* och *vesicaria*.

Älggräs (*Filipendula ulmaria*) sprider sig från de fuktigare delarna av ängen och hotar att med sina täta bestånd kväva lägre och svagare arter. En sådan art är det vackert vårblommande gräset älvväxing (*Sesleria caerulea*) som är sparsamt här men har med all säkerhet varit vanligare förr. Ett annat litet gräs, darrgräs, (*Britzia media*) förekommer rikligare. Småborre (*Agrimonia eupatoria*) brudbröd (*Filipendula vulgaris*) stora blåklockan (*Campánula persicifolia*) och den lilla (*C. rotundifolia*) för att nämna några av den stora mängd som finns här.

Ängen blir inte mindre vacker av att några stora enar och enstaka träd av apel och getapel (*Rhamnus cathartica*) av försynen blivit placerade spridda som utkikspunkter för törnskator.

5.6

Strandväxter.

Under en så torr sommar som 1975, då floran mitt på ön mer eller mindre torkade bort, var det mera intressant att vandra längs stranden. Knäckepil (*Salix fragilis*) är naturligtvis vanlig men även gråvide (*S. cinerea*) och jolster (*S. pentandra*) är rikligt företrädade. Brakved (*Rhamnus frangula*) trivs även den bäst vid stranden. Röda vinbärsbuskar är mycket allmänna över hela ön, men rikligast i närheten av vatten, där de kan uppträda i massor. Där emot är det sparsamt med svarta vinbär, men enstaka finns, t ex på skomr 35, 37. En buske som helt är bunden till stranden här är pors (*Myrica gale*). Den finns i ganska stora bestånd på norra och västra delen av ön. Förekomsterna måste bedömmas som mycket gamla. Både han och honsexemplar förekommer. Se förekomstkarta.

Ett par vackra vårväxter som pryder stranden är strandviol och strandgyllen (*Barbarea stricta*). Korskovall (*Melampyrum cristatum*) är väl ingen strandväxt men 1974 och 1975 blommade några vackra exemplar på Oxskären.

Fram på sommaren kommer fackelblomster (*Lythrum salicaria*) och knölsyska (*Stachys palustris*). En prydnad här är den annars så hatade fettisteln (*Sonchus arvensis*). Snårvinda (*Convolvulus sepium*) växer nästan runt hela ön. Vad det gäller polygonum-arterna se artlistan.

På badhällarna skomr 17 finns blekfryle (*Luzula palléscens*) och en av dom mera märkliga växterna på ön hittar man innanför bladvassen i skomr 41, en jättteförekomst av kalmus (*Acorus calamus*). Ett mindre bestånd av samma art väster om skomr 5.

I själva vattenlinjen, skomr 40, 41 växer lånke (*Callitriche verna*) och på skomr 18, 19 den lilla vackra (*Ranunculus reptans*), slamkrypa (*Elatine hydró Piper*) och braxengräs (*Isoetes*) på skomr 41, 45, 46.

5.7 Berghällar.

Skomr 25, 27 rymmer några arter som man inte finner någon annanstans på ön. En liten förekomst av stagg (*Nardus stricta*) är ganska oväntad. I Upplands vegetation och flora skriver Erik Almquist om detta gräs "Okänd på mälareöarna", därför är förekomsten av särskilt intresse. En art som trivs på dessa torra hållar är (*Agróstis canina* ssp. *montana*). Även knägräs (*Sieglingia decumbens*) växer här.

Den lilla ormbunken gaffelbräken (*Asplénium septentrionále*) hittar man på några ställen med ganska stora exemplar. Se förekomstkarta.

6. Växter som saknas.

Att på Tedarön, med förhållandevis rik flora, ändå sakna så många arter som borde finnas är förvånande. Här kan bara nämnas några exempel. Lundstarr (*Carex montána*) och slankstarr (*C. flacca*), båda vanliga i trakterna runt ön. Man skulle kunna tänka sig avsaknad av kalk som orsak, men detta stämmer inte riktigt då andra kalkgynnade arter, bl.a. grönvit nattviol tycks trivas utmärkt.

Man blir verkligen förvånad att inte finna en så vanlig växt som gökärt (*Láthyrus montánu*). Intressant i sammanhanget är att läsa vad Erik Almquist skriver i sin Upplands vegetation och flora om nämnda art. "Som kalkhämmand måste man misstänka Láthyrus montánu. Sällsynt i Balticum och på Gotland, felande på Ösel. På Åland är arten mest vanlig på trakter där calcifila arter så gott som saknas". Detta behöver givetvis inte ha någon betydelse för gökärtens frånvaro på ön, möjligen en bidragande orsak. Andra ärtväxter som saknas är vårärt (*Láthyrus vernus*) och vippärt (*L. niger*). Båda borde höra hemma i Tedaröns annars så artrika hassellundar.

Märkligt är att kanelros (*Rosa majális*) som tidigare nämnts inte finns, och att krypvide (*Salix repens*) finns i endast ett exemplar. Druvfläder saknas tydligen helt.

7. Artförteckning

<u>Artnamn</u>	<u>Förekomst</u>	<u>Skomr</u>	<u>Artnamn</u>	<u>Förekomst</u>	<u>Skomr</u>
Abies	e	41	Callitriche verna	ma	39,40,41,46
Acer platanoides	ta		Calluna vulgaris	ta	
Achillea ptarmica	ma	31,40,41,46	Caltha palustris	a	
" millefolium	a		Campanula rotundifolia	a	
Acorus calamus	ma	5,41	" persicifolia	a	
Actaea spicata	a		Capsella bursa pastoris	a	
Adoxa moschatellina	ma	2,12,13,24	Cardamine pratensis	ta	
Aegopodium podagraria	ma	35,36,45	" impatiens	ta	
Aethusa cynapium	e	36,45	Carduus crispus	e	
Agrimonia eupatoria	ta		Carlina vulg.	e	40
Ajuga pyramidalis	ta		Carex cespitosa	a	
Alchemilla vulg.	a		" elata	ma	
Alnus glutinosa	a		" acuta	a	
Alisma plantago aquatica	a		" nigra	a	
Alliaria officinalis	ta		" leporina	ta	
Allium oleraceum	ta		" canescens	ta	
Anemone hepatica	a		" muricata	ta	
" nemorosa	a		" pairæi	ma	3,36
Angélica silvestris	ma	3,6,37	" digitata	a	
Antennaria dioica	ma	36,42	" rostrata	ta	
Anthemis tinctoria	ma	40,41,43,45	" oederi	ta	
Anthriscus silvestris	a		" hirta	a	
Anthyllis vulneraria	e	40	" vesicaria	ta	
Arabidopsis thaliana	ta		" pallenscens	a	
Arctium tomentosum	ta		" panicea	ta	
Arenaria serpyllifolia	ta		" pilulifera	ma	26,41,46
Armoracia rusticana	e	45	" caryophylla	ma	41,46
Artemisia vulgaris	a		" disticha	ta	
Atriplex patula	ma	45	" flava	ma	
Barbarea stricta	ma	5,6,11,16,17,18	Carum carvi	ta	
" vulg.	ma	40	Centaurea jacea	ma	3,36,40,43
Betula alba	a		Cerastium arvense	ma	40,41
Bidens tripartita	a		" semidecandrum	ma	40,41
Berberis vulg.	a		" vulgatum	ta	
			Chelidonium majus	a	
			Chenopodium polyspermum	ta	

Artnamn	Förekomst	Skomr
Chenopodium album	ta	
" bonus Henricus	e	36
Chrysanthemum leucanthemum	a	
Cicuta viroša	a	
Cirsium vulgare	a	
" palustre	a	
" arvense	a	
Comarum palustre	a	
Convallaria majalis	a	
Convulvulus sepium	a	
Corallorrhiza trifida	e	2
Corydalis fabacea	a	
" pumila	a	
Corylus avellana	a	
Crepis premorsa	ta	
Cynanchum vincetoxicum	a	
Cynoglossum officinale	e	36
Crataegus oxyacantha	a	
" monogyna	ta	
" curvisepala	ta	
Daucus carota	ma	40
Dentaria bulbifera	ta	2,4,5,9,13,16,24
Dianthus deltoides	e	41
Elatine hydropiper	ma	39,40,41,46
Empetrum nigrum	ta	
Epilobium angustifolium	a	
" montanum	a	
" palustre	a	
" collinum	ma	6
" parviflorum	ma	1
Erophila verna	ta	
Erysimum cheiranthoides	ma	45
Euphorbia helioscopia	ma	45,36
" peplus	ma	45
Euphrasia officinalis	a	

Artnamn	Förekomst	Skomr
Filipendula vulgaris	a	
" ulmaria	a	
Fragaria vesca	a	
" viridis	ta	
" moschata	e	23,24
Fraxinus excelsior	a	
Fumaria officinalis	ma	36,45
Gagea lutea	a	
" minima	ta	
Galeopsis tetrahit	a	
" speciosa	a	
" bifida	ta	1,5,6,25
Galium boreale	a	
" verum	a	
" uliginosum	a	
" palustre	a	
" aparine	ta	
" molugo	a	
Geranium robertianum	a	
" sanguineum	ma	12,13,14,16
" pusillum	ma	31,36,41
" silvaticum	ta	
Geum rivale	a	
" urbanum	a	
Glechoma hederacea	a	
Gnaphalium silvaticum	ta	
" uliginosum	ta	
Gramineae:		
Agropyron repens	a	
" caninum	ma	18
Nardus stricta	e	25,27
Sesleria caerulea	ma	3
Phleum pratense	ta	
Phalaris arundinacea	a	
Anthoxanthum odoratum	a	

<u>Artnamn</u>	<u>Förekomst</u>	<u>Skomr</u>	<u>Artnamn</u>	<u>Förekomst</u>	<u>Skomr</u>
Festūca pratēnsis	a		Hierácium silváticum	a	
" ovina	a		" umbellátum	ta	
" rubra	a		" rígídum	ta	
Dáctylis glomeráta	a		" dubium	ta	
Poa ánnua	a		Hippúris vulgáris	ta	
" supina	ma	36,40,41,45	Hottónia palústris	ma	40
" nemorális	a		Húmulus lúpulus	e	40
" palústris	a		Hydrócharis morsus ranae	ta	
" triviális	a		Hyperícum maculátum	a	
" pratēnsis	a		" perforátum	a	
" compréssa	a		" hirsútum	ta	2,3,8,40,41
Glycéria máxima	a		Hypochæris maculáta	ta	
" flúitans	ta		Iris pseudácorus	a	
Sieglíngia decúmbens	ta		Juncus articulátus	ta	
Calamagróstis epigéjos	a		" bufónius	ta	
" arundinácea	a		" filifórmis	ta	
" lanceoláta	a		" effúsus	a	
" neglécta	ta		" conglomerátus	a	
Agróstis ténuis	a		" compréssus	ma	
" canina	a		Juniperus comúnis	a	
" stolonífera	a		Lactúca murális	a	
" gigantéa	a		Lámium purpúreum	ma	36,45
" canina ssp. montána	ma	25,27	" album	ma	41,45,46
Molinia caerúlea	ma	14,19	" híbridum	e	42,45
Mélica nutans	a		Lápsana comúnis	a	
Alopecúrus pratēnsis	a		Láthyrus palústris	ma	8,40
" geniculátus	a		" pratēnsis	a	
Briza média	ta		Lemna minor	a	
Milium effúsum	ta		" trisúlca	ta	
Avéna pratēnsis	ta		" polyrrhiza	ma	40
" pubéscens	ta		Leóntodon autumnális	a	
" elátior	ta		Linum cathárticum	ma	40
Deschámpsia flexuósa	a		Linária vulgáris	ta	
" caespitósa	a		Ionicéra xylósteum	a	
Phragmites comúnis	a		" caerúlea	e	41,45
Hesperis matronális	ma	36,41,45	Lotus corniculátus	a	
Hierácium pilosélla	a		Lúzula pilósa	a	
" aurícula	a		" campéstris	a	
" murórum	a				

Artnamn	Förekomst	Skomr
Luzula pallēscens	e	17
" multiflōra	a	
Lychnis Flos-cūculi	ta	
Lycopus europæus	a	
Lysimāchia vulgāris	a	
" thyrsoflōra	a	
Lythrum salicāria	a	
Majānthemum bifōlium	a	
Matricaria inodōra	ta	
Medicāgo satīva	ma	40
" lupulina	ta	
Melampyrum pratēse	a	
" silvāticum	a	
" cristātum	e	18
Melāndrium album	e	41,46
Mentha arvēnsis	a	
Menyanthes trifoliāta	ta	
Moehringia trinervia	a	
Monōtropā hypōpitys	ma	30,31
Myosōtis palūstris	ta	
" arvēnsis	ta	
" hispida	ta	
" laxa	ta	
" stricta	ma	36,41
Myriophyllum alterniflorum	ta	
Myrica gale	ma	5,18,20
Narcissus poeticus fl.pl.	e	41
Neōttia nidus avis	e	2,9
Nuphar lūteum	a	
Oenānthe aquātica	ma	1,37
Oxalis acetosēlla	a	
Paris quadrifōlia	a	
Pediculāris palūstris	ma	40
Peucedanum palūstre	ma	8.40
Picea ābies	a	
Pimpinēlla saxifraga	ta	
Pinus silvēstris	a	

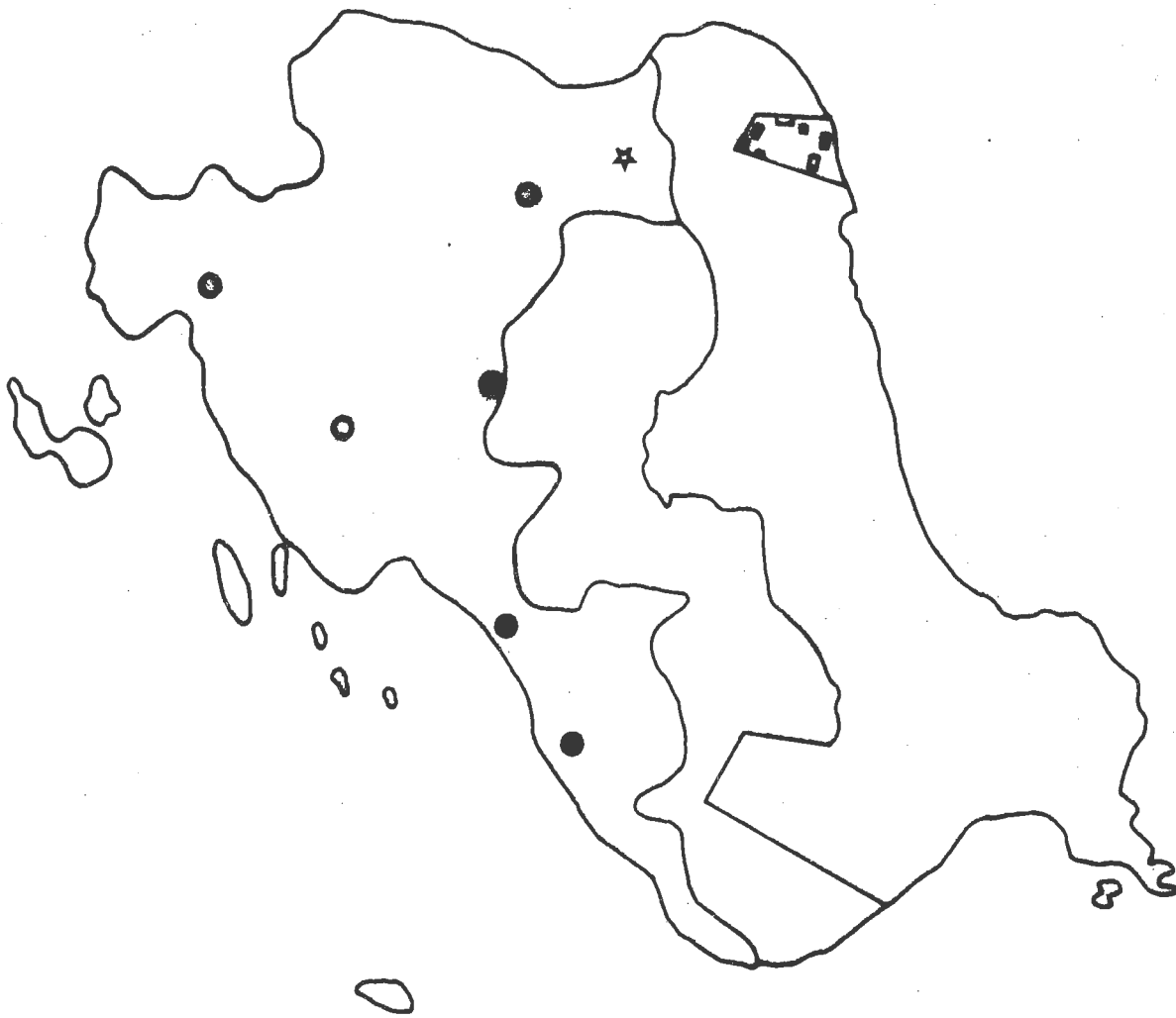
Artnamn	Förekomst	Skomr
Plantāgo major	a	
" media	a	
" lanceolāta	a	
Platanthēra bifōlia	ta	
" chlorāntha	ma	5,9,13,18
Polýgala vulgaris	ta	
Polygōnatum odoratum	ta	
" multiflōrum	ta	
Polýgonum hydrōpiper	a	
" amphibium	a	
" viviparum	a	
" dumetōrum	ma	6,16,39
" lapathifōlium	ta	
" convōlvulus	ta	
" aviculāre	a	
Pōpulus trémula	a	
Potamogeton natans	a	
" perfoliātus	a	
Potentilla erēcta	a	
" argētea	a	
" reptans	a	
" anserīna	a	
" verna	ta	
Prímula veris	a	
Prunēlla vulgāris	ta	
Prunus spinōsa	a	
" āvium	e	33,41
" cérasus	ma	36,41,45
" padus	a	
Pulmonāria officinālis	ma	2,4,5,13,23
Pýrola chlorāntha	ma	31
" rotundifōlia	ta	
" média	ma	41
" minor	ta	2,31,41
" secūnda	a	
Pyrus malus	ta	
" silvēstris	a	
" commūnis	ma	36,39,40
Quercus robur	a	

Artnamn	Förekomst	Skomr
Ranunculus auricomus	a	
" acris	a	
" repens	a	
" flammula	a	
" bulbosus	ta	
" ficaria	a	
" sceleratus	ma	1,20,40,41
" aquatilis	ma	
" reptans	ma	18,19
Rhamnus cathartica	ta	
" frangula	a	
Rhinanthus minor	ta	
Ribes alpinum	a	
" uva crispa	a	
" rubrum	a	
" nigrum	ma	35,37,45
Rorippa palustris	ta	
Rosa canina	a	
" villosa	a	
Rubus idaeus	a	
" caesius	a	
" saxatilis	a	
Rumex acetosella	a	
" acetosa	a	
" aquaticus	a	
" hydrolapathum	ta	
" crispus	a	
" domesticus	ma	
Sagina procumbens	a	
Sagittaria sagittifolia	ma	
Salix pentandra	a	
" fragilis	a	
" caprea	a	
" aurita	ta	
" cinerea	a	
" nigrecans	ta	
" repens	e	36
Sanguisorba minor	e	45
Sambucus nigra	e	45

Artnamn	Förekomst	Skomr
Satureja vulgaris	a	
" acinos	ma	25
Saxifraga granulata	a	
Scirpus lacustris	a	
" palustris	a	
" acicularis	ta	
Scleranthus annuus	ta	
Scorzonera humilis	ma	10,13,41
Scrophularia nodosa	a	
Scutellaria galericulata	ta	
Sedum telephium	a	
" sexangulare	ma	25,36,47
" acre	a	
" annuum	a	
Senecio vulgaris	ta	
" silvaticus	ta	
" viscosus	ta	
Selinum carvifolia	ta	
Serratula tinctoria	ta	
Sium latifolium	ta	
Solanum dulcamara	a	
Solidago virgaurea	a	
Sonchus arvensis	ta	
" oleraceus	ma	
" asper	ma	
Sorbus aucuparia	a	
Sparganium ramosum	ta	
" simplex	ta	
" minimum	ta	
Spergula arvensis	a	
" vernalis	e	25,27
Stachys silvatica	ma	
" palustris	a	
Stellaria aquatica	ma	1
" graminea	a	
" media	a	
" palustris	ta	
" alsine	ta	
Stratiotes aloides	ma	1,15,40
Succisa pratensis	ta	
Symphoricarpos rivularis	e	45

Artnamn	Förekomst	Skomr
Tanacétum vulgäre	a	
Taraxacum vulgäre	a	
Thalictrum flavum	a	
Thlaspi arvense	ta	
Tilia cordata	ta	
Tragopogon pratensis	ta	
Trientalis europæ	ta	
Trifolium repens	ta	
" medium	a	
" pratense	ta	
" hybridum	ta	
Triglochin palustre	ta	
Torilis rubella	ma	36
Turritis glabra	ma	36,40,41,45
Tussilago farfara	a	
Typha angustifolia	a	
" latifolia	a	
Ulmus glabra	a	
Urtica dioica	a	
Vaccinium myrtillus	ta	
" vitis idæa	ta	
Valeriana officinalis	ma	8,39,40
Verbascum thapsus	ma	40,41
" nigrum	ma	41
Veronica officinalis	a	
" chamae drys	a	
" verna	ta	
" serpyllifolia	a	
" arvensis	ta	
" scutellata	ta	
" agræstis	ma	40,45
Viburnum opulus	a	
Vicia cassubica	e	29,31,41,44
" sepium	a	
" tetrasperma	ta	
" cracca	a	
" hirsuta	ta	
Vinca minor	e	45
Viscaria vulgaris	ma	5,13,31,41,43

Artnamn	Förekomst	Skomr
Viola palustris	a	
" hirta	ta	
" riviniana	a	
" canina	ta	
" montana	ma	3,11
" stagnina	ta	3,4,18,19,39,40,46
" tricolor	ta	
" arvensis	a	
Polypodiaceæ		
Ormbunkar		
Asplenium septentrionale	e	25,27
Athyrium filix femina	a	
Cystopteris fragilis	a	
Dryopteris filix mas	a	
" spinulosa	a	
" dilatata	ma	9,22,29
Lâstrea phegopteris	ma	2,26,31,42
" dryopteris	ta	
Polypodium vulgare	a	
Pteridium aquilinum	a	
Equisetaceæ		
Fräkenväxter		
Equisetum arvense	a	
" silvaticum	ma	42
" fluviatile	a	
Lycopodiaceæ		
Lummerväxter		
Lycopodium annotinum	ma	46
Isoetaceæ		
Isoetes (ej artbestämd)	ma	41,46

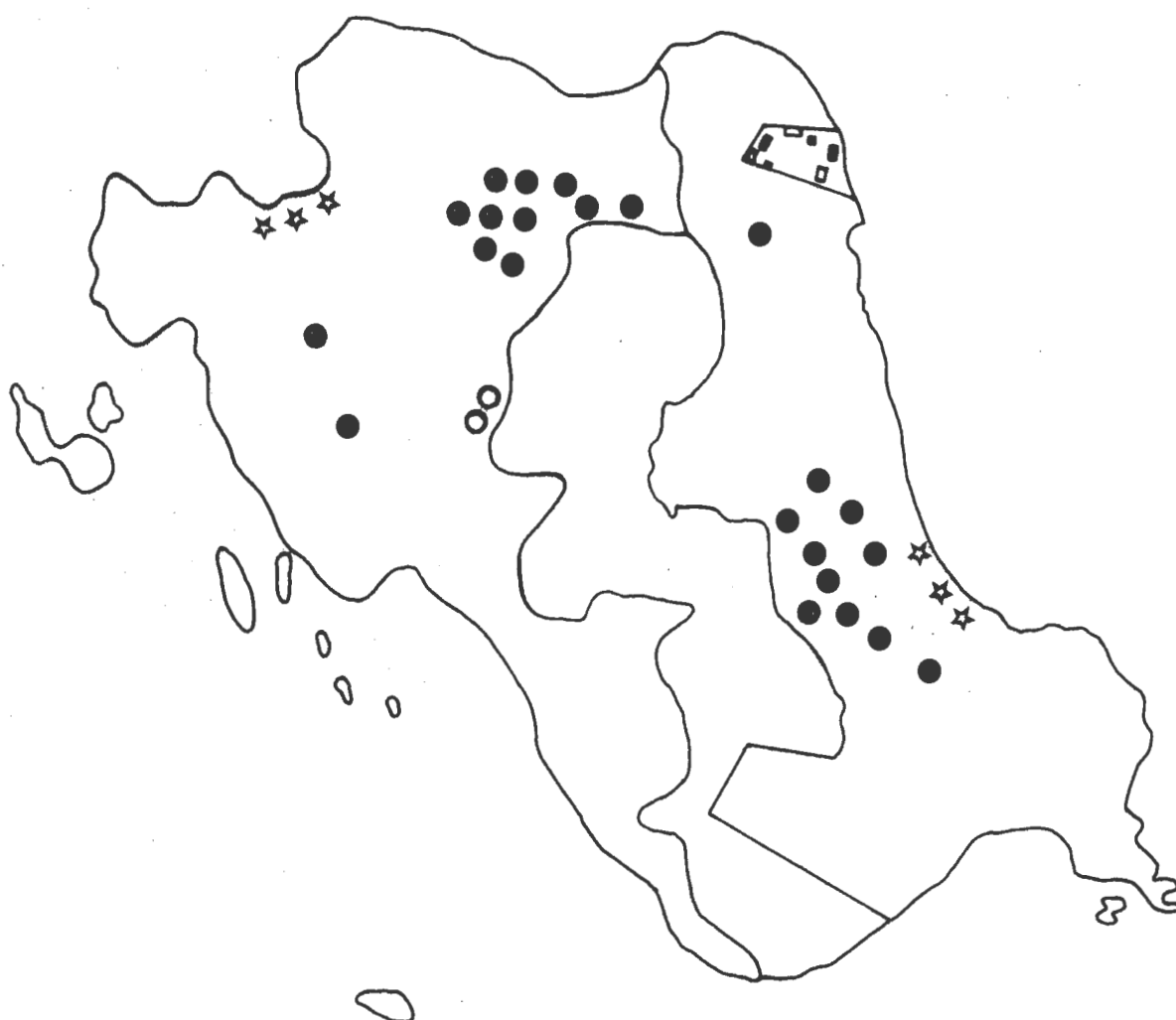

<i>Adaxa maschatellina</i>	(Desmeknopp)	○
<i>Asplenium septentrionale</i>	(Gaffelbräken)	●
<i>Corallorrhiza trifida</i>	(Corallrot)	☆

TEDARÖN

NATURRESERVAT

Hjulsta 3:4

Fragaria moschata

(Parksmultron)

Hypericum hirsutum

(Luden Johannesört)

Lathyrus palustris

(Kärrvial)

Skala 1:10 000

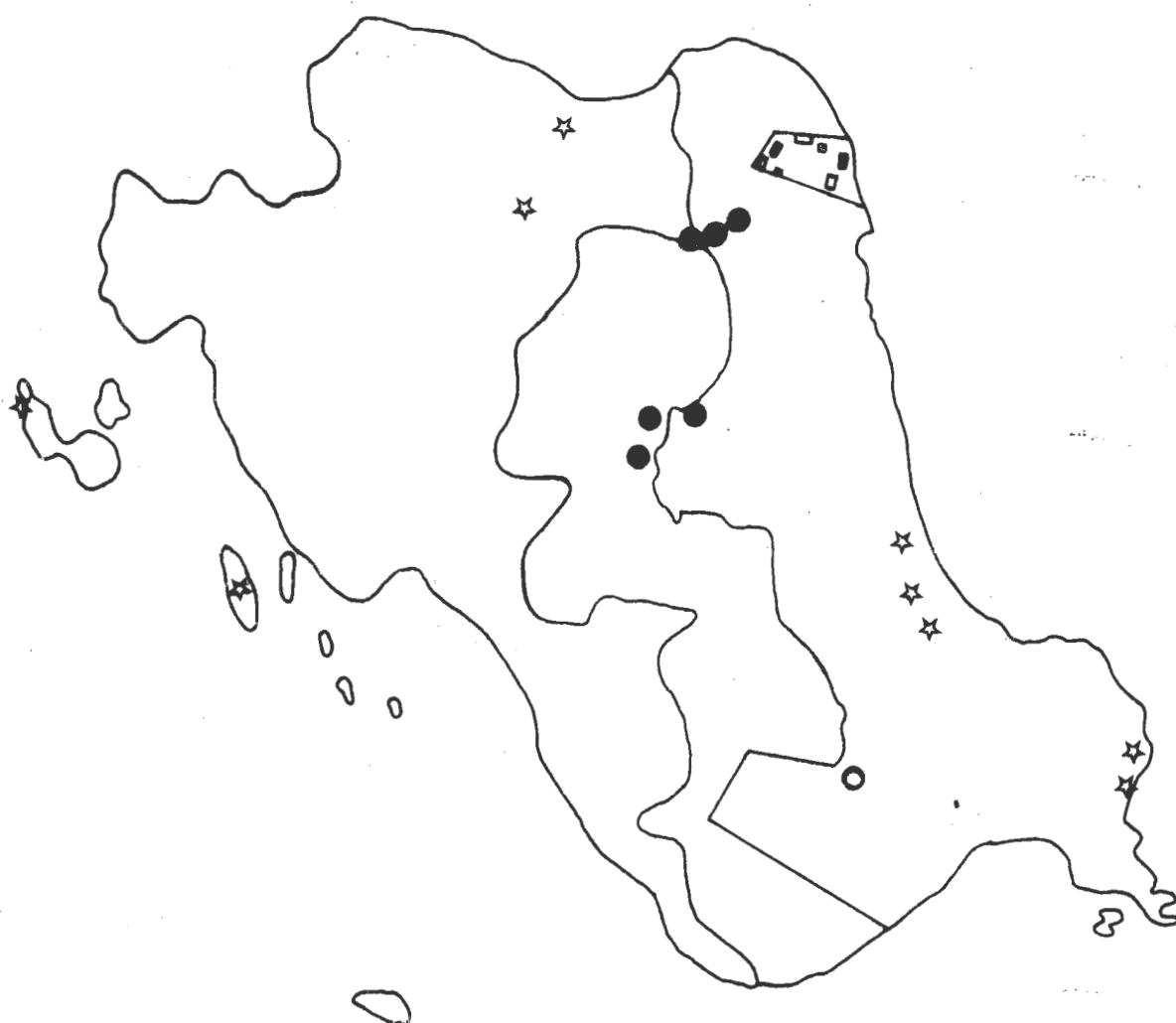
<i>Myrica gale</i>	(Pors)	○
<i>Neottia nidus avis</i>	(Nästrot)	●
<i>Pulmonaria officinalis</i>	(Lungört)	☆

TEDARÖN

NATURRESERVAT

Hjulsta 3:4

21.

Salix repen
Vicia cassubica
Viola stagnina

(Krypvide) ○
(Backvicker) ●
(Strandviol) ☆

Skala 1:10 000

Faunainventering **TEDARÖNS** NATURRESERVAT ENKÖPINGS KOMMUN

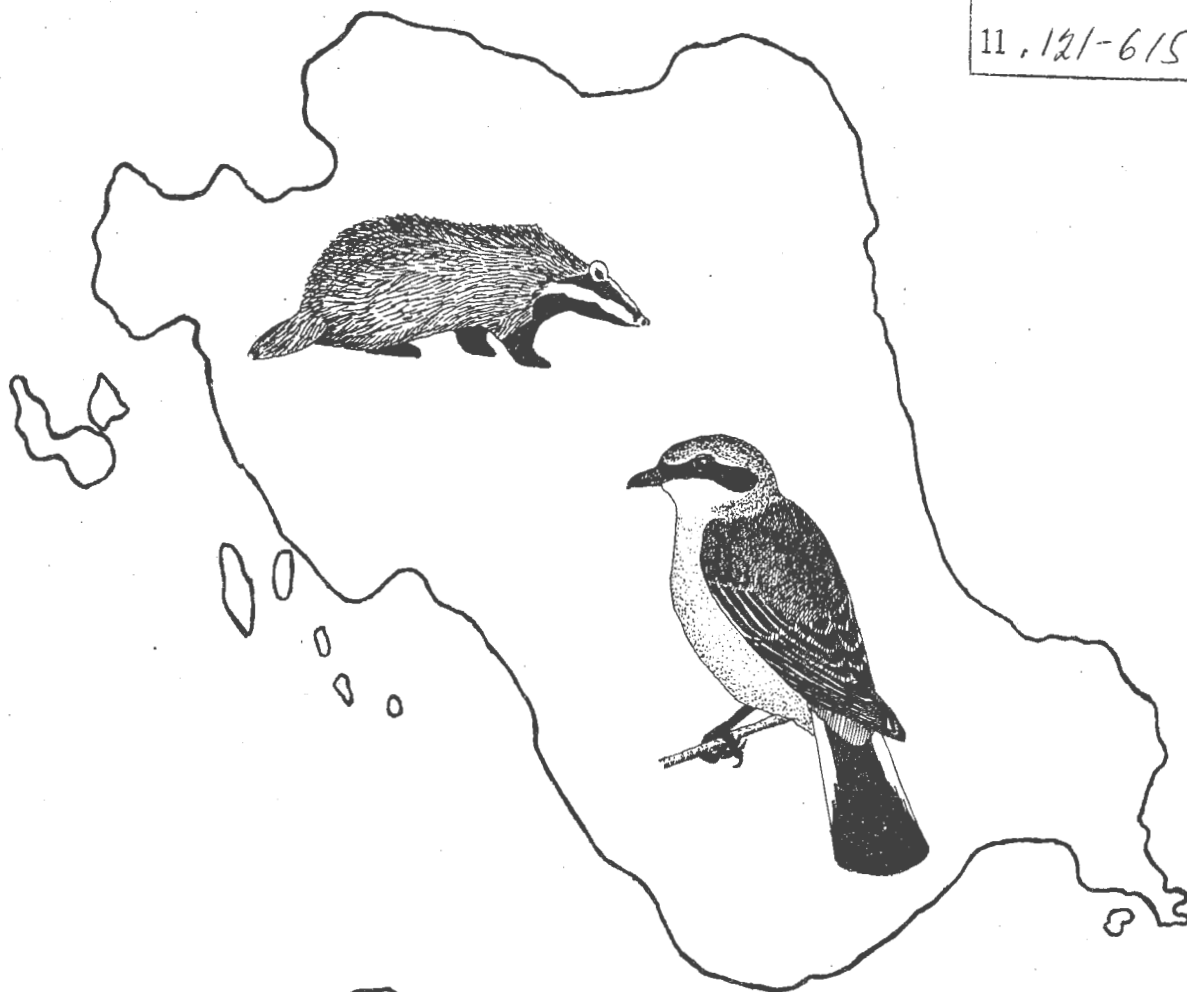
BILAGA 4

Tillhör
länsstyrelsens
i Uppsala län
beslut
1979-02-16
11.121-615-74

LÄNSSTYRELSEN UPPSALA
Planeringsavdelningen

Ink. 1976 02 -23

11.121-615-74

PEKKA WESTIN

Innehållsförteckning

	Sid.
1. Förord	2
2. Allmän beskrivning av inventeringsområdet	3
2.1 Läge och storlek	3
2.2 Naturförhållanden	3
2.3 Något om den sociala aktiviteten	4
3. Metodik	5
4. Sammanställningar	7
4.1 Biotopindelning	7
4.2 Häckfågelbeståndet	7
4.3 Icke häckande fågelarter	10
4.4 Större däggdjur	12
5. Skötsel förslag	14
6. Kartor	
Översiktskarta	16
Biotopkarta	17
Grytkarta	18
Skyddsvärda vassområden	19

1 Förord

Undertecknad har under perioden - mitten av april t.o.m. juli 1974, utfört däggdjurs- och ornitologisk inventering av Tedaröns naturreservat, Hjulsta 3:4, Enköpings kommun.

Naturreservatet, som utgör ett stycke mycket vackert och relativt orört ädellövträdsrikt odlingslandskap, har inventerats på uppdrag av Enköpings kommun. Inventeringen syftar främst till att öka kännedomen om området, samt skapa underlag för den framtida skötseln. Ingen tidigare faunainventering har gjorts på Tedarön.

Ett varmt tack riktas till alla de personer som på olika sätt bidragit med hjälp vid genomförandet av denna inventering.

Kulla i oktober 1974

Pekka Westin

2 Allmän beskrivning av inventeringsområdet

2.1 Läge och storlek: (Översiktskarta sid 16)

Tedarön ligger i Enköpings-Näs socken, Hjulstafjärden, 14 km SW om Enköping. Reservatet omfattar Tedarön och småholmarna Oxskären, Notholm samt ej namngivna skär längs Tedaröns södra och sydvästra del, jämte den nordöstra tredjedelen av holmen Biskopen. Förhoppningar finns att införliva hela Biskopen med reservatet, men gränsdragningsproblem har hitills satt hinder i vägen. Allt som allt har reservatet en storlek på ca 90 ha.

2.2 Naturförhållanden: (Biotopkarta sid 17)

Reservatet uppdelas i 3 st huvudområden med delvis olika typer av biotop.

2.2.1 Huvudområde 1. Västra ängs- och lövskogsområdet

Området utgörs av småkuperad moränmark med två flacka ängar. Lövskogsbestånd med inslag av barr i gränzonen till huvudområde 2. Inom området finns ett flertal strandhällar och strandlinjen i övrigt kantas av vass. Särskilt utbredd är vassen mellan Oxskären, Notholm samt de ej namngivna småholmarna och Tedarön.

2.2.2 Huvudområde 2. Centrala barrskogsområdet

Området utgörs av något högre belägen moränmark med hällmarker i nordvästra delen. Inom området finns reservatets högsta punkt. Ett par planterade, rena och mycket täta barrbestånd, för övrigt blandskog.

2.2.3 Huvudområde 3. Östra ängs- och lövskogsområdet

Området domineras av flacka, tidigare odlade lermarker som är de största öppna terrängavsnitten på ön. Dessa håller på att snabbt växa igen. Betning av området med kreatur eller får planeras emellertid, varför området även i framtiden kan behålla sin karaktär av ängs- och lövskogsområde. Strandlinjen kantas till stor del av smala vassbälten. Vid Tedarötorp finns öns enda egentliga byggnader, 2 bostäder samt 6 övriga byggnader (uthus). De 2 bostäderna skall hyras ut som fritidsbostäder.

2.3 Något om den sociala aktiviteten

Strax SO om reservatet ligger det hårt exploaterade fritidsområdet Märjön. Härifrån och även från andra håll söker sig båtfolk och badgäster till Tedarön och dess omgivning. Framförallt under högsommaren frekventeras området livligt och strandhugg görs ofta på de ur faunasynpunkt känsliga holmarna Oxskären och Biskopen. Ibland händer det till och med att tält står uppresta på dessa holmar.

Även strandhällarna på själva Tedarön är omtäckta. Badgäster ses ofta ligga och sola på klipporna. Tyvärr är dessa områden också mycket nedskräpade. Ölburkar, plastpåsar och tetrapak är en alltför vanlig syn. Ren nöjesåkning med snabbgående motorbåtar är en sport som alltmer breder ut sig tack vare ökad fritid och standardförbättring i övrigt. Runt Tedarön förmärktes aktivitet av det slaget vid flera tillfällen under inventeringsperioden, till men för i första hand sjöfåglar och deras ungar.

Metodik

I min uppgift ingick att göra en totalinventering av Tedaröns häckande fåglar och däggdjur. Dessutom ingick att inventera fåglar som endast sträckte över reservatet eller på annat sätt tillfälligt observerades inom detsamma. Utifrån inventeringsresultatet skulle sedan skötsel förslag framläggas.

Området nås endast med båt, varför inventeringen inte kunde komma igång förrän vid mitten av april då isarna gått upp. Då en del fåglar redan långt innan denna tid sjunger och hävdar revir som intensivast, försvårades inventeringen av dessa därigenom avsevärt.

Reservatet inventerades ca 2 dagar/vecka eller sammanlagt drygt 20 besök. Inventeringen utfördes mest tidigt på morgnarna, då aktiviteten hos flertalet fåglar och däggdjur är som intensivast, men även den övriga delen av dygnet inventerades för att täcka upp dygnsrytm hos alla fåglar och däggdjur.

Vid varje besök genomgicks området helt eller delvis, varvid art. individantal, plats och beteende (sång, spel, parning, varning el. dyl.) noggrannt noterades. (Sång, spel och liknande beteenden hos fåglar och däggdjur har två huvudfunktioner, dels att locka till sig en hona för häckning, dels att visa för andra, framförallt av den egna arten att området är upptaget.) Utifrån ovannämnda data kunde sedan räknas ut hur många arter resp. individer fåglar och däggdjur som häckade eller uppehöll sig inom reservatet under inventeringsperioden.

Vissa felkällor får man alltid vara medveten om kan existera när det gäller sådana här typer av fältundersökningar. En sådan felkälla är dubbelräkning. Framför allt när en fågel är allmän och förekommer tätt är det svårt att exakt räkna de olika paren eller de sjungande individerna.

Svårinventerade fågelarter har i häck fågelsammanställningen försetts med diffusa termer, som t.ex. allmän, mindre allmän.

Det finns många orsaker till varför en fågel är svårinventerad. Förutom det ovan nämnda förhållandet att den är allmän kan följande orsaker nämnas, den är skygg, den är tystlåten, eller som tidigare nämnts, de yttre förhållandena (isförhållandena) försvårar inventeringen.

I detta sammanhang kan även nämnas att något systematiskt bosökande icke förekom, dels på grund av störningsrisken, dels på grund av att denna metod skulle bli alltför tidskrävande.

För att visa ungefär i vilken typ av biotop de olika fågelarterna häckar har en grov biotopindelning upprättats.

4 Sammanställningar4.1 Biotopindelning

- A Lövskog
- B Blandskog
- C Barrskog
- D Fält och ängar med inslag av en och sly
- E Vassområden och sankmark
- F Holmar och skär
- G I och omkring bebyggelse

4.2 Häckfågelbeståndet (Beståndet redovisas huvudområdesvis)

Art	Par Huvudområde 1	Par Huvudområde 2	Par Huvudområde 3	biotop
Kråka	2		4	ABCF
Kaja	2			AB
Nötskrika	1	2	2	ABC
Nötkråka		1		C
Stare	22		5	ABG
Stenknäck			1	A
Grönfink	2		2	D
Bofink	allmän	allmän	allmän	ABCF
Gulspurv	5			D
Sävsparv	rätt allmän		rätt allmän	E
Trädpiplärka	allmän	allmän	allmän	ABC
Sädesärla	4		5	FG
Trädkrypare	4	1	2	ABC
Nötväcka	allmän		allmän	AB
Talgoxe	allmän	mindre allmän	allmän	ABCG
Blåmes	rätt allmän		rätt allmän	ABG
Svartmes		3	1	BC
Tofsmes		2		C
Entita	mindre allmän		mindre allmän	ABG
Talltita	1	2	1	BC
Stjärtnes	2		2	AB
Törnskata	2		4	D
Grå flugsnappare	rätt allmän	mindre allmän	rätt allmän	ABCG
Svartvitflugsnapp	12	1	10	ABG
Kungsfågel	2	5	4	BC
Lövsångare	allmän	mindre allmän	allmän	ABC
Grönsångare	1	2		B

Art	Par		Par		Par		biotop
	Huvudområde 1	Huvudområde 2	Huvudområde 1	Huvudområde 2	Huvudområde 3	Huvudområde 4	
Rörsångare	14				7		E
Sävsångare	5				6		E
Trädgårdssångare	26	1			21		AB
Svarthätta	14	1			8		AB
Törnsångare					1		D
Ärtsångare					3		D
Björktrast	3				4		AB
Taltrast	rätt allmän	rätt allmän			rätt allmän		ABC
Rödvingetrast	6	1			4		AB
Koltrast	19	2			11		ABC
Buskskvätta					2		D
Näktergal	1				2		AF
Rödhake	rätt allmän	allmän			rätt allmän		ABC
Järnsparv	4				3		BC
Tornsvåla					2		G
Gröngöling	1				1		AB
St. Hackspett	2				2		AB
M. Hackspett	1				1		AB
Spillkråka		1					C
Göktyta	1				1		A
Gök	1						A
Kattuggla	1						A
Ommvråk					1		B
Fiskgjuse					1		F
Kanadagås	1				1		F
Gräsand	6				4		EF
Brunand	2						E
Vigg	1				1		EF
Storskrake	3				2		F
Skäggdopping	6				5		E
Ringduva	mindre allmän	rätt allmän			mindre allmän		ABC
Skogsduva	1						A
Morkulla	1						B
Enkelbeckasin	1				1		E
Drillsnäppa	2				2		F
Fiskmå					1		F
Gråtrut					3		F
Vattenrall	1						E
Sothöna	8				8		E

4.2.1 Kommentar

Av sammanställningen framgår att 66 arter häckade inom Tedaröns naturreservat 1974. Artsammansättningen är i stort typisk för den landskapstyp som Tedarön utgör.

Av finare häckarter kan nämnas: Nötkråka, Stenknäck, Stjärtmes och Näktergal. Reservatets enda häckande fiskgjusepar (Biskopen), övergav boet på grund av mänsklig störning.

Fiskgjusar från närliggande områden sågs dock regelbundet fiska inom och i närheten av reservatet. Fisktärna; en av Hjulstafjärdens karaktärsfåglar saknades som häckfågel inom reservatet. Orsaken till detta måste vara den ständiga mänskliga störningen på holmar och skär där den vanligtvis häckar. Kanadagås är en annan mycket vanlig fågel i området, framförallt under våren. Dess karaktäristiska högljudda trumpetande ljuder klangfullt över Hjulstafjärden. Endast 2 par häckade dock på holmarna 1974. Huruvida dessa fick ut ungar eller inte är obekant, då endast övergivna bon påträffades.

Icke häckande fågelarter som observerats under inventeringsperioden

Skata	Endast en observation; i april i närheten av Tedarötorp.
Sommargylling	1 ex av denna sällsynta fågel hörd sjunga den 28/5 huvudområde 1.
Grönsiska	Observerad vid enstaka tillfällen.
Hämspling	Observerad vid ett par tillfällen i april.
Domherre	En iakttagelse; 1 par 24/6 huvudområde 3.
Bergfink	Enstaka flockar på nordsträck i april.
Ängspioplärka	En flock nordsträckare observerades rasta i början av maj.
Gransångare	Hörd sjunga vid ett par tillfällen i början av maj.
Rödstjärt	En sjungande hane Tedarötorp 28/6.
Ladusvala	Sedd regelbundet jaga insekter över ön.
Hussvala	Sedd regelbundet jaga insekter över ön.
Backsvala	Observerad vid enstaka tillfällen.
Hornuggla	1 ex 11/5 sittande i gran huvudområde 1.
Brun Kärrhök	Ett i närheten häckande par jagade stundom inom reservatet.
Duvhök	1 ex passerade Tedarötorp i S. riktning 17/4.
Sparvhök	Observerad vid två tillfällen.
Glada	1 ex av denna på dessa breddgrader mycket sällsynta rovfågel iakttagen 17/4.
Bivråk	Enstaka ex. sedda flyga över reservatet i juni - juli.
Häger	Exemplar från en närbelägen koloni (Ängsö) observerades fiska i och passera området vid flera tillfällen.
Knölsvan	Enstaka par sedda inom området, framförallt tidigt på våren.
Sädgås	I april sågs nordsträckande flockar vid flera tillfällen. Bl.a. kan nämnas den 26/4, då inte mindre än 500 ex. passerade norrut under några morgontimmar.
Kricka	Ett par observerades vid ett tillfälle i april
Knipa	Flera par observerades inom området i fr.a. april, men lustigt nog ingen konstaterad häckning.

Småskrake	Enstaka par iakttagna inom området april - t.o.m. juni.
Salskrake	I april sågs regelbundet enstaka par av denna lappländska ödemarksfågel rasta inom området.
Storlom	Ett nordsträckande ex. observerades den 22/4.
Myrspov	En anmärkningsvärd vårobservation; en flock på minst 50 ex. sträckte i O. riktning den 13/5.
Storspov	Nordsträckande småflockar sedda i april.
Brushane	En flock på 14 ex. passerade i O. riktning den 29/4.
Skogssnäppa	En observation i maj.
Rödbena	2 ex. rastade 22/5.
Gluttsnäppa	Ett spelande ex. av denna norrländska vadare hörd den 20/5.
Tofsvipa	Överflygande ex. observerades vid några tillfällen.
Trana	4 ex. i nordlig riktning den 22/4.
Skräntärna	Enstaka fiskande ex. observerades i juli.
Fisktärna	En av karaktärsfåglarna i Hjulstafjärden.
Skrattmå	Ikke häckande individer sedda då och då.
Havstrut	Ett gammalt ex. observerades 9/5.
Rörhöna	Ett ex. hörd 4/6.

4.3.1 Kommentar

Ovannämnda redogörelse av icke häckande fåglar gör inget anspråk på att ge en fullständig bild av de arter som tillfälligt observeras inom reservatet. Givetvis skulle ytterligare fågelarter noterats om fler besök gjorts under inventeringsperioden, eller om en liknande inventering görs om ett annat år.

4.4 Större däggdjur som observerats under inventeringsperioden

4.4.1 Älg

1 ko med 2 fjolårskalvar sågs regelbundet från april till mitten av maj. Vid ett tillfälle, den 15 maj iaktogs kon i sällskap med 3 fjolårskalvar. Denna tredje kalv har förmodligen stötts bort av sin moder och simmat över till Tedarön, där den slagit följe med de andra. Från början av maj observerades dock modern alltmer separat från sina fjolåringar, och den 20/5 iaktogs hon med en nyfödd kalv. Samma dag observerades de tre fjolårskalvarna på behörigt avstånd från henne och kalven. I juni och juli stöttes modern med kalven vid några tillfällen. Även fjolåringarna sågs vid några tillfällen.

4.4.2 Rådjur

Enstaka ex. iakttagna på ön under hela inventeringsperioden. Vid ett tillfälle, i slutet av juni sågs 2 ex. en bock och en hind. På grund av djurets skygghet och förmåga att snabbt gömma sig är det svårt att fastställa hur många djur som förekom på ön. Vidare är rådjuret en skicklig simmare, varför en del av de observerade djuren tillfälligt kan ha tagit sig över till ön. Populationen överskred säkert dock inte 5 ex.

4.4.3 Skogshare

Enstaka ex. observerades under inventeringsperioden. Som mest sågs 4 ex. på en dag. Skogsharen är liksom rådjuret skygg och svår att få syn på. När dessutom vegetationen är hög på ängar och i backar på eftersommaren observeras den mycket sällan. Populationen på ön överskred säkerligen inte 10 ex.

4.4.4 Räv (Grytkarta sid 18)

Ett besatt gryt med flera ingångar huvudområde 1. 3 ungar iaktogs lekande intill grytet vid några tillfällen i juni. Under hela inventeringsperioden överraskades de gamla rävarna på näringssök vid enstaka tillfällen.

4.4.5 Grävling (Grytkarta sid18)

Är karaktärsdjuret på ön. Inte mindre än 6 besatta gryt räknades in under inventeringsperioden, vilket får anses vara ett stort antal i ett så begränsat område som reservatets ca 90 ha utgör.

Dessutom finns ytterligare gryt utspridda över hela ön, gryt som övergivits eller som tas i besittning i nödfall, exempelvis vid upprepade störningar.

Grävling sågs på näringssök vid åtskilliga tillfällen, och dess karaktäristiska exkrementgropar sågs överallt. Den är allätare och lever av t.ex. fågelägg, mask, rötter och säd.

4.4.6 Ekorre

Ekorre är svårinventerad på grund av sin relativt undanskynda tillvaro. Den är ganska tystlåten av sig och håller ofta till högt uppe i trädkronorna.

Enstaka ex. sågs dock regelbundet under inventeringsperioden inom hela reservatet.

Någon siffra på antalet stationära ex. eller par törs inte angivas på grund av ovannämnda faktorer.

5. Skötselförslag

5.1 Beskrivning och bedömning

Tedaröns naturreservat och dess omgivningar i Hjulstafjärden utgör framförallt under vår och sommar ett populärt område för den sociala aktiviteten.

Båtfolk och badgäster patrullerar ständigt öar, holmar och skär.

Med sina ca 90 ha är Tedaröns reservat ett litet område och är därigenom ur fauna- och florasynpunkt känsligt för en alltför stor tillströmning av friluftsfolk.

Om området i framtiden skall kunna behålla ett naturreservats status med en art- och individrik fauna är skyddsåtgärder av olika slag av utomordentlig betydelse.

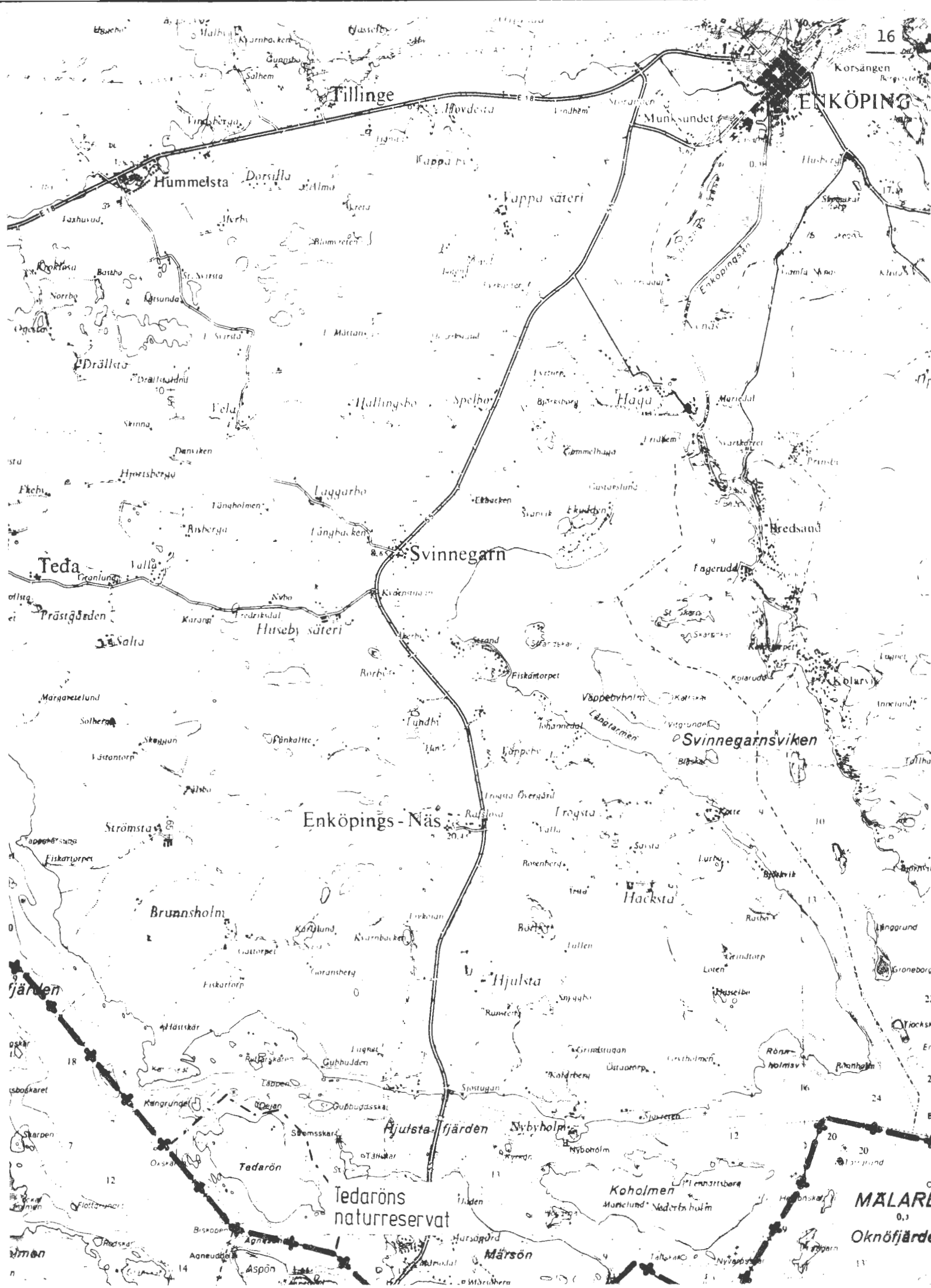
5.2 Skyddsföreskrifter och åtgärder

5.2.1 Landstigningsförbud på holmarna Oxskären, Biskopen, Notholm samt de ej namngivna skären längs Tedaröns södra och sydvästra del under häckningstid (1 april-31 juli). Markhäckande fåglar som t.ex. änder och måsfåglar häckar på sådana småholmar för att få vara i fred för räv, grävling och andra boplundrare.

Ovannämnda holmar hyste under inventeringsperioden ovanligt få häckande fåglar och det finns ingen annan förklaring till detta än människans ständiga strandhugg. För att ytterligare belysa nödvändigheten av denna skyddsåtgärd kan nämnas att reservatets enda fiskgjusepar, på Biskopen, övergav boet på grund av mänsklig störning.

5.2.2 Särskild fredning av vissa vassområden bör komma till stånd för att hindra att en alltför närgången båttrafik stör fågellivet. Följande områden bör prioriteras i detta avseende: Vassarna mellan Bokarn och Tedarudden, mellan de ej namngivna småholmarna och Oxskären, samt norr och öster om Bredskär. (sid. 19)

- 5.2.3 Alla ihåliga träd bör bevaras för att tjäna som häckplats åt hålbbyggare av olika slag; t.ex. mesar, flugsnappare, kattuggla, knipa och storskrake. För att ytterligare hjälpa dessa hålbbyggare kan holkar sättas upp, framförallt knip- och skrakholkar. Just knipa och storskrake har svårt att finna naturliga boplatser på grund av att de kräver fri flygväg från vattnet till ingångshålet. Holkar bör därför sättas upp vid strandkanten. I detta sammanhang kan nämnas att ingen knipkull iakttogs under inventeringsperioden, trots att flera knippar uppehöll sig inom området under våren.
- 5.2.4 För att hindra nedslitning av mark och störande av fågel- och djurlivet på huvudön är det av vikt att människan håller sig till de gångstigar och rastplatser som skall göras i ordning.
- 5.2.5 Framförallt på och omkring badhällar och vid andra av människan ofta frekventerade områden är det nedskräpat. Ölburkar, flaskor, tetrapak och andra ur naturvårdssynpunkt mindre tilltalande saker ligger utspridda under sten och i buskage. En städning av Tedarön i detta hänseende är nödvändig för att garantera att inga olyckor inträffar. Älg och rådjur och även människan kan lätt trampa på vassa föremål med allvarliga skador som följd. Dessutom är dessa avskrädeshögar en skönhetsfläck i naturen.

ENKÖPING

Tillinge

Hummelsta

Vappa säteri

Munksundet

Hallingsbo

Hagga

Svinnegarn

Enköpings-Näs

Svinnegarnsviken

Bruansholm

Hacksta

Hjulsta

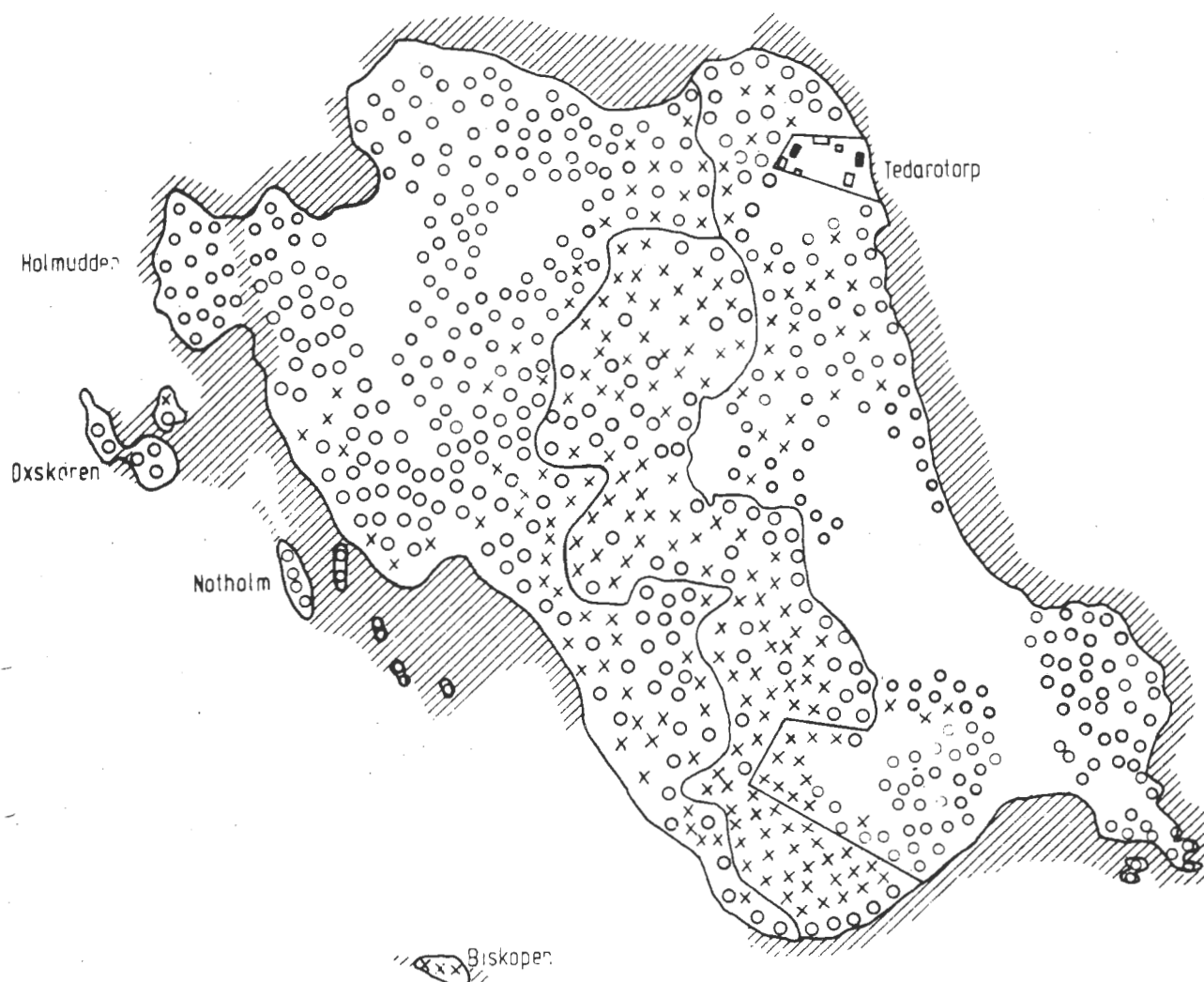
Tedaröns naturreservat

MALARE
Oknöfjärden

TEDARÖN

NATURRESERVAT

Hulsta 3:4

Teckenförklaring:

○○ lovskog

xx barrskog

xx blandskog

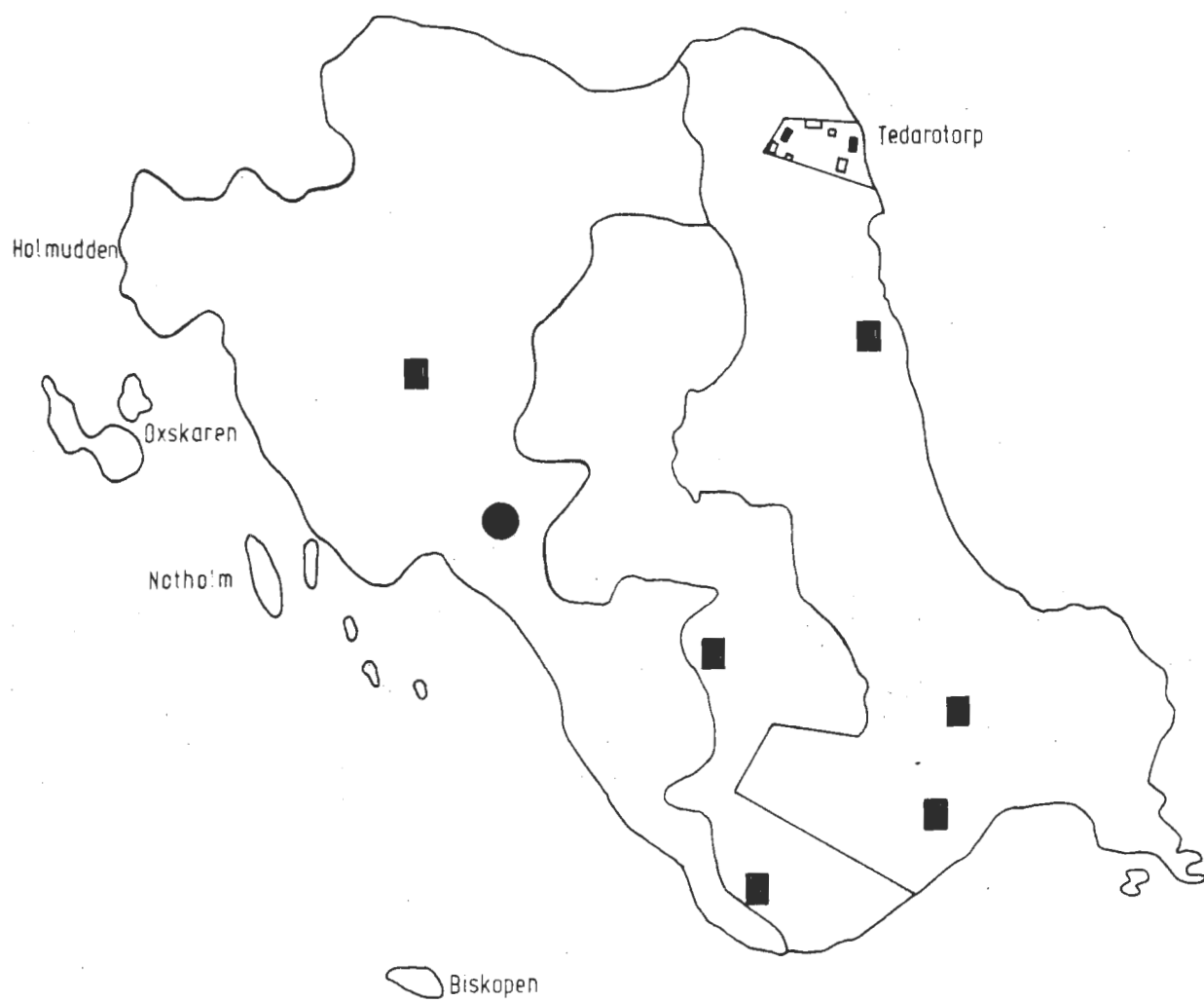
/// vass

Skala 1:10 000

TEDARÖN

NATURRESERVAT

Hjulsta 3:4

Teckenforklaring:

■ gravlinggryt

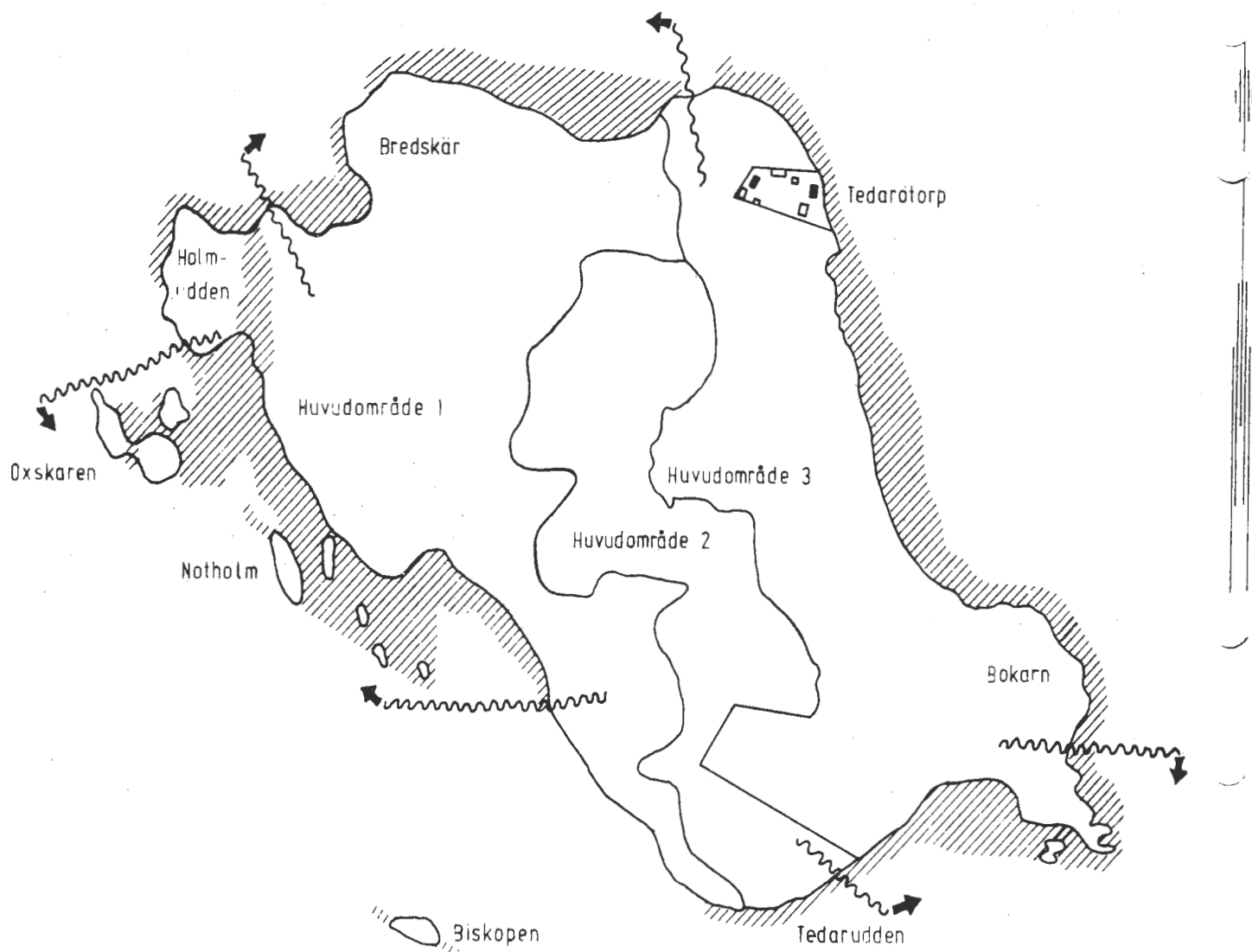
● rävgryt

Skala 1:10 000

TEDARÖN

NATURRESERVAT

Hjulsta 3:4

Teckenförklaring:

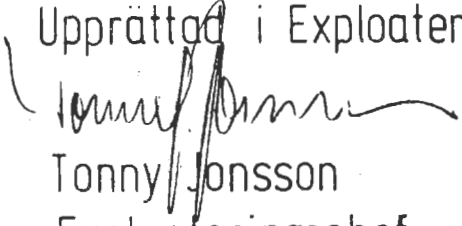
~~~~~ ungefärliga gränser för
skyddsvärda vassområden

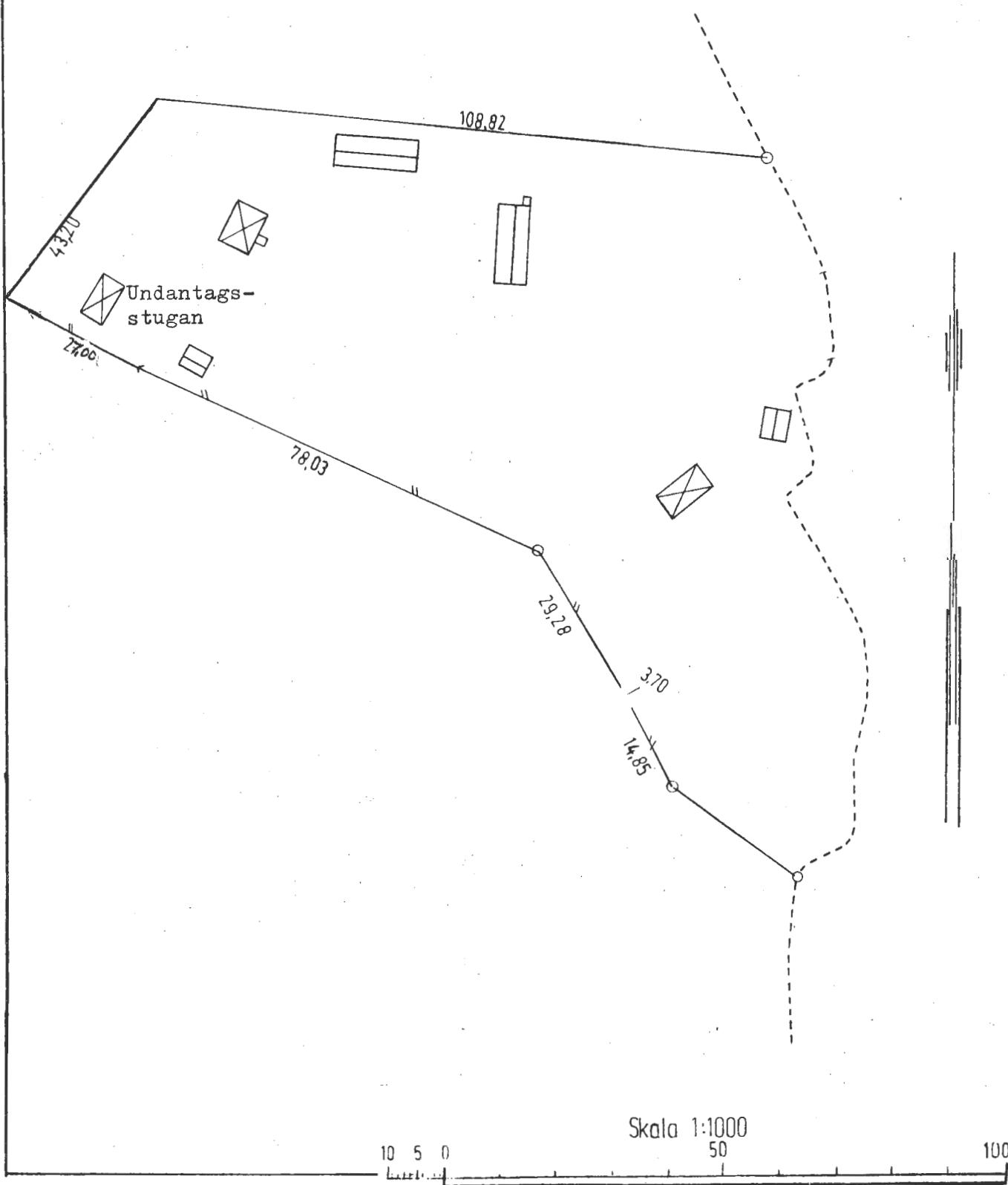
Skala 1:10 000

Situationsplan över Tedarö torp

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1979-02-16
11.121-615-74

Upprättad i Exploateringskontoret 1977-05-09

Tonny Jonsson
Exploateringschef

TEDARÖNS NATURRESERVAT

På fastigheten Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun

Skötselkarta

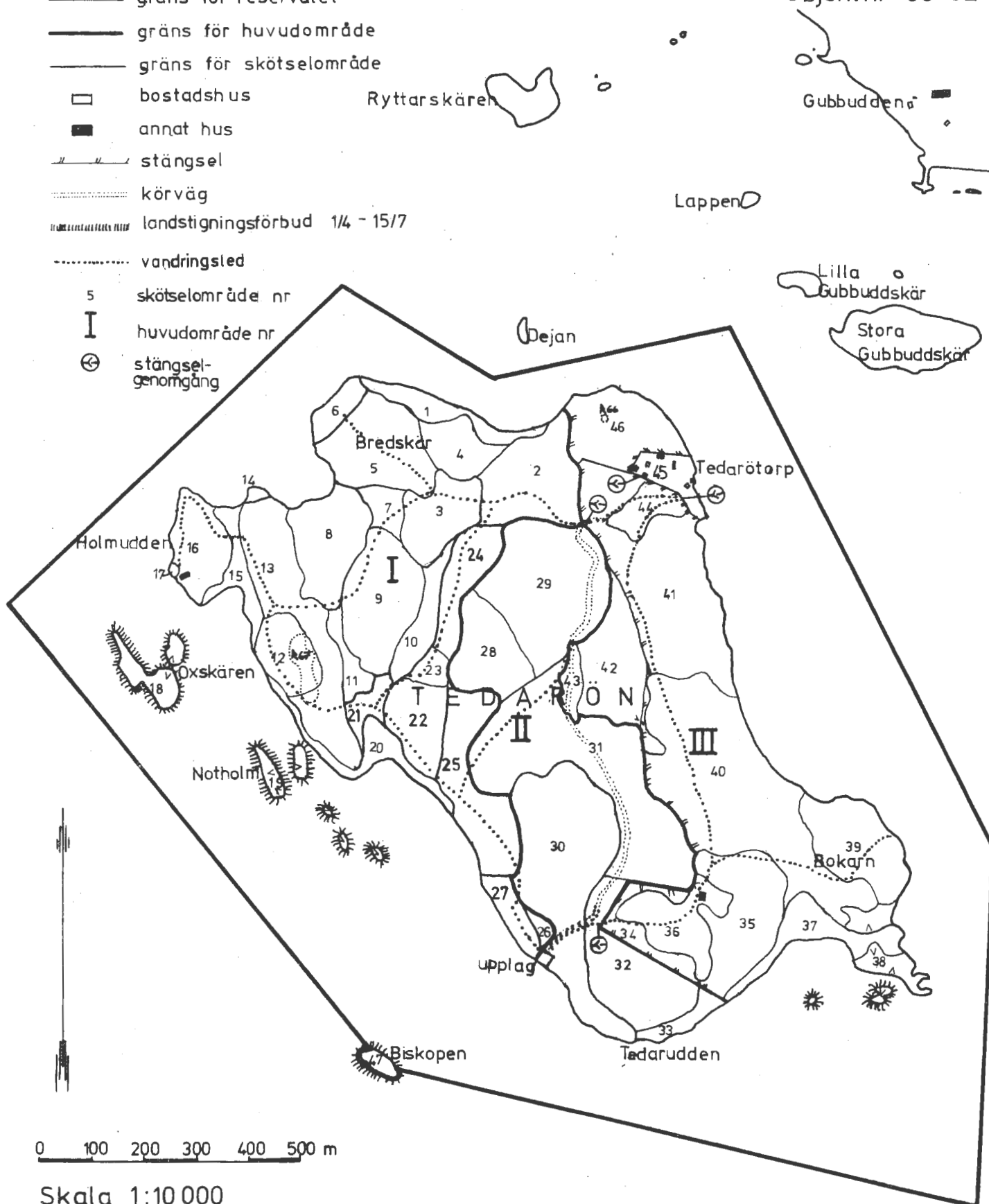
Teckenförklaring:

- gräns för reservatet
- gräns för huvudområde
- gräns för skötselområde
- bostadshus
- annat hus
- stängsel
- körväg
- landstigningsförbud 1/4 - 15/7
- vandringsled

5 skötselområde nr

I huvudområde nr

⊕ stängselgenomgång

Bilaga 7

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1979-02-16

11.121-615-74

Objektnr 03-02-036

Skala 1:10 000

Ekonomiska kartan 117 03

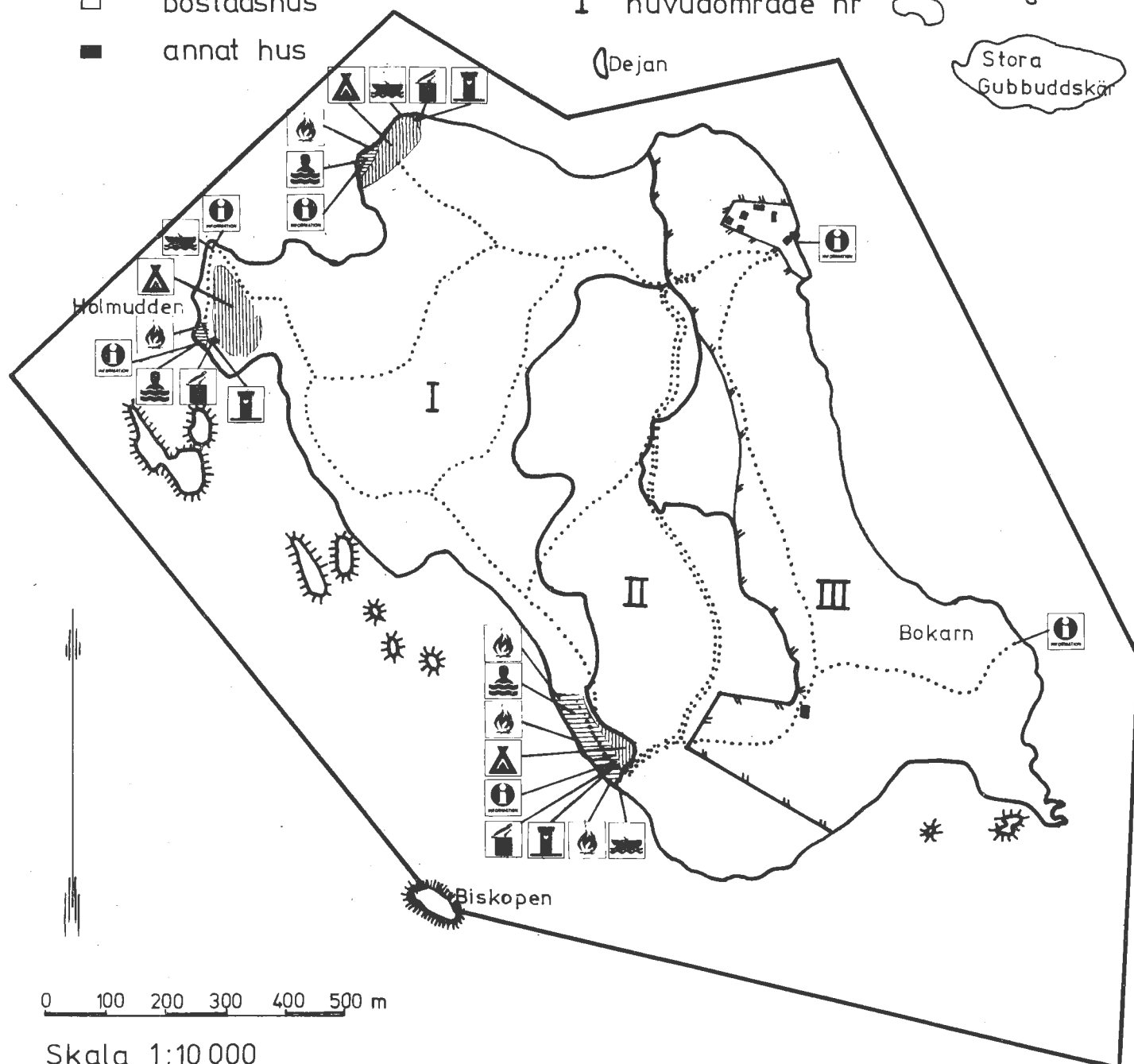
TEDARÖNS NATURRESERVAT

På fastigheten Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun

Anordningar för rekreation och friluftsliv

Teckenförklaring:

—— gräns för reservatet	tältplats
—— gräns för huvudområde	badplats
..... vandringsled	eldplats
..... körväg	tilläggsplats för båt
— // — stängsel	soptunna
	toalett
landstigningsförbud 1/4-15/7	informationsskylt
bostadshus	I huvudområde nr
annat hus	

Bilaga 8

Tillhör länsstyrelsen

i Uppsala län beslut

1979-02-16

11.121-615-74

Objektnr 03-02-036

Enköpings kommun
Box 901
199 01 ENKÖPING

Förordnande till skydd för fågellivet för vissa öar inom
Tedaröns naturreservat på fastigheten Hjulsta 3:4, Enköpings
kommun

I samband med bildande av Tedaröns naturreservat har aktualise-
rats ett behov av skydd för fågellivet för vissa öar inom
reservatet. För att få en med länet i övrigt enhetlig skydds-
form bör skyddsförordnande utfärdas enligt 14 § naturvårds-
lagen. Förslag har tidigare väckts om en för hela Mälaren
omfattande inventering av skyddsvärda fågellokaler. En sådan
inventering kan resultera i behov av förändringar i förord-
nandets innehåll. Från denna utgångspunkt är ett förordnande
med stöd av 14 § naturvårdslagen att föredra eftersom det är
administrativt enklare att ändra ett sådant förordnande än
att ändra reservatföreskrifterna avseende Tedaröns natur-
reservat.

Sakfrågan har remissbehandlats i samband med bildandet av
Tedaröns naturreservat. Ön Biskopen berör tre län.

Länsstyrelsen förordnar, med stöd av 14 § naturvårdslagen, att
till skydd för djurlivet öarna Oxskären, Notholm med intill-
liggande småöar, Biskopen och två mindre öar öster om Tedarudden
ska vara fågelskyddsområden. Öarna är utmärkta på bifogad
karta, bilaga A.

Det är förbjudet att årligen under tiden 1 april till och med
15 juli landa med båt eller annan farkost på de skyddade öarna.

Förbudet gäller ej markinnehavaren eller hans folk och ej
heller statlig eller kommunal tjänsteman i tjänsteärende.
Nyttjanderättshavare inom berört område, t ex arrendator jäm-
ställs med markinnehavare. Med "hans folk" avses gäster,
anställda och sammanboende släktingar. Beträffande tjänsteman
i tjänsteärende är undantaget begränsat till dem som har
närmaste ansvaret för i första hand vård och tillsyn av området.

Undantaget gäller däremot inte t ex militär vid militärövningar.

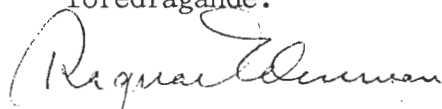
Områdena ska ur naturvårdssynpunkt förvaltas av Enköpings kommun i Uppsala län. Förvaltningen bör samordnas med förvaltningen av Tedaröns naturreservat.

Besvär över detta beslut kan anföras genom skrivelse till regeringen. Besvärsskrivelsen insänds till jordbruksdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, och skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag klaganden har fått del av beslutet.

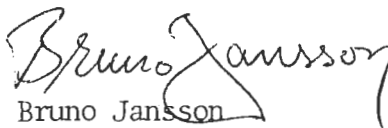
I besvärsskrivelsen skall anges det beslut som överklagas. Vidare bör klaganden meddela sin fullständiga adress.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Edenman, ledamöterna Ahlqvist, Alsén, Bergström, Björkman, Carlsson, Engblom, Eriksson, Hjort, Hübinette, Hällström, Janson, Jonson och Karlsson samt tjänstgörande suppleant Pettersson.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har dessutom deltagit länsråd Blomquist, naturvårdsdirektör Ekeberg, 1:e länsassessor Blomberg, länsantikvarie Rydh och e byråingenjör Jansson, föredragande.

Ragnar Edenman

Bruno Jansson

På fastigheten Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun

Objektnr 03-04-017

Översiktskarta

ENKÖPING

Skala 1:600 000

Holmudden

Oxskären

Notholm

Södra viken

Tedarudden

Biskopen

Agnesund

Agneudd

Aspön

Vaxholmen

HJULSTA 3:4

Skala 1:10 000

Ekonomiska kartan 117 03

TEDARÖNS NATURRESERVAT

På fastigheten Hjulsta 3:4 i Enköpings kommun

Teckenförklaring

- Gräns för reservatet
 // Stängsel
 ..... Körväg
 ..... Vandringsled

